

9 VIVIFICÆ

PASSIONIS CHRISTI HISTORICA
explanatio, cum doctissima applicatione ad sacrificium
utriusq; testamenti. Per eximium uirum IOANNEM
LEOPOLIENSEM Artium & Theologie profes-
sorem, Canonicum sancti Floriani, Cathedra-
lis Ecclesiæ Cracouiensis. olim ecclesiastice or-
dinarium congesta & pro-
nunciata. Iam iterum res
cognita & amēdis
plurimis pure
gata.

CRA COVIE EX OFFICINA VN-
GLERIANA. ANNO DOMINI
M. D. XXXVIII.

M. D. XXXVIII.
 he sunt cause passionis christi
 voluntas pa-
 tris / obedi-
 tia filij / de-
 sideria panti-
 rum patrum
 In malitia
 In depessum
 malitia de
 monum et
 invidia invidia

Am. o. 630

1471 a 2023

Huc
U
U
U
Lon
Q
Qua
H
Libr
M
Atq
Il
Imm
D

CV

Quin
H
Et fa
U

C

2
2
2
2
2
2
2
2

PIO SACERDOTI.

Huc spera cupiens poplū informare Sacerdos
Unica qđ Christus victima grata Deo est,
Ut p̄rio ⁊ duram compleuit sanguine legem,
Victima quodq; vetus facta figura nouē est.
Contulit immerita ⁊ Christi quid passio nobis,
Quo pretione suas ipse redemit oues.
Quas sana quum nunc doctrina pascere debes
Huic sancto officio congruet iste liber.
Librum seruasset nisi cura fidelis amicum.
Nunc eius fieret copia nulla tibi.
Atq; igitur duplici causa grateris oportet,
Illi ⁊ qui peperit, qui reparantq; modo.
Immo vt vera loquar triplici grateris oportet,
P̄sul em̄ monuit, quo struat auctor opus.

CVIQ; CHRISTIANO LECTORI.

Quin etiam Christi quicumq; es verus amator
Huc sperere venias sanctaq; scripta lege.
Et facito noscas veteris mysteria legis.
Unus vt est Christus spes : via : vita : salus.

C Doctores in hoc opere citati.

Albertus.	Hieronimus.
Ambrosius.	Milarius.
Augustinus.	Leo papa.
Beda.	Origenes.
Bernardus.	Pius papa.
Chrysostomus	Platina.
Cerson.	Simon de cas.
Gregorius.	Theophilactus.

REVERENDISSIMO IN
 Christo patri & domino, domino Iohanni
 Eboienski J. U. Doctori, Episcopo Ploccensi,
 inclitico Polonie regni Cancellario supremo,
 studiosorum Decenati maximo, &c. Soc-
 licis memorie D. Doctoris Iohannis
 a Leopoli, candidi qdam amici,
 Salutē, & indefessi obsequij
 famulatū offerūt.

VI demortuis homi-
 nibus aliquando iniuriat
 fuisse leguntur. Quatissime
 p̄sul, & impios indicatos, &
 parum strenuos viros puta-
 tos, puerbia cum larvis lu-
 ctari, & iugulare mortuos, fa-
 dem faciunt. Contra, qui digno honore defun-
 ctos prosecuti sunt, verē pietatis, & sincerē reli-
 giōis habiti sunt cultores. Enimvero, qui viuis
 decernuntur honores, interdū formidinis grā
 fiunt, persepe assentationis & alieni studiij. Quē
 vero defunctis dantur, mera pietas est, merus
 amor, & anteactę vitę testimonium. In quo non
 spectatur, quid velitis, non quod alij dandum putent
 sed quid quisq; datum velit. Porro, multis va-
 rijsq; modis malevoli homines, vita functis in-
 iurię esse noscuntur, nō solum quam diris & ma-
 ledictis deuouent defunctorum manes, sed etiā
 dum labores, egregia facta, lucubrationes, vi-
 giliās & sudores alienos, vel omnino supprimūt
 (quod est vere iugulare mortuos) vel Actopiciā

imitantes corniculam, alienis plūmis sese ven-
ditare, non sua sibi adscribendo pergunt. Ab ea
templo horum, sane quemuis cordatum cū lōge
abesse maxime conveniat, tum precipue amicos
minime fucatos decet, non solum illibatum in
vita custodire amici honorem, sed in ipsa morte,
imo post mortem etiam sacrosanctum retinere.
At nāq; Solomō in parcentijs suis, capite xvij
Omni diligit tempore, q amicus est. Quod vt
palam omnibus conspicuūq; foret, nos non no-
stra querere, Hoc quicquid est libelli, nō sine tñ
ingenti labore cōlati, sub sui auctoris nomine in
lucem depromere, simulq; amplissimo nomini
tuo multis de causis, dedicare potius visum est
Tum, quod nuper summo cum omnium pbor
applausu, nec min⁹ nostrę Academię Eracot
studiosorumq; desiderata expectatione, inclyti
huius regni, ⁊ terreni regis Cancellarius es p
nuntiatus, vt cœlestis etiam regis Christi Jesu
Euangelion, inter tot terrenorum negotiorum
impudentia monstra, locum inueniat. Tum vt
qui extitisti laboris huius inhortator, idem sis
patronus atq; defensor. Defendes aut cōtra eos
quibus aures tñ delicate sunt, ceteri corporis
sensus stupidi. Quibus labor iste non satis quā-
tum augurari licet pbabitur, q parū accurato
verborum lenocinio sit expolir⁹ ⁊ ornatus. Sed
meminerint, diuini verbi oracula, plano a spū
sancto esse conscripta stilo, nimirum, vt sciamus
falsā ⁊ suspecta egere fucis, ⁊ coloribus, vera aut
minime. Quādoqdem veritas ornari nō cupit,
contenta doceri. Accipe igit, Ornatissime Pre-
sul, viuificę passionis dominicę historiam, olim
dum declamarētur auditam, nūc vero esclagi-

tantibus, immo vrgentibus multis, typis ex-
cufam, vt quod olim deuote ac benigne audi-
uisti, nunc flagrantius lecitando medite-
ris expendasq; Tale decus sacerdotũ.

Gracouie ex edibus nostris Collegij
maiori, sexto idº Marcij Anno
Christi humanati. M. D.

x x x v ij.

AD LECTOREM.

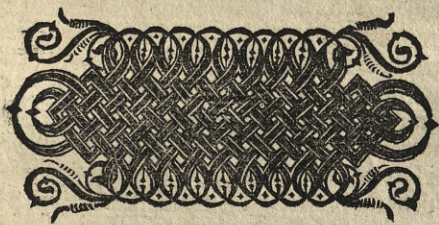

HABES homo Christiãe
piam iuxta ac doctam cõcio-
nem, quę deuotis mentibus
Christi Jesu domini ob ocu-
los amaram ponit passionem
Hanc tibi typis excudendam
in publicumq; edendam chri-
stiana charitas imperauit: vt præ manibus ha-
beas vnde eius passionis historiam (per quam
deus salutem vniuerso mortaliũ generi statuit)
et cognoscere, et omnibus diebus vitę tuę memi-
nisse possis. In eius namq; pia et sancta medita-
tione præcipuam huius vitę delectationem po-
nendam esse oportet, ei qui verus cultor Christi
esse voluerit, et eterne felicitatis gaudia se con-
secuturum sperauerit. Ad quam meditandã ani-

moq̃ recolendā nos maxime expergefacerē de-
bet, quod is qui extra omnem culpā erat, ex fla-
grantissima charitate, pro nobis nihil pmeritis
immo transiugis ac hostibus, ⁊ a quibus ni-
hil omnino mutui beneficij redire poterat, vin-
ciri, trahi, damnari, conspui, vapulare, probris
affici, demū ⁊ in ara crucis agnus sine macula
immolari voluit, vt nos suis vinculis, a satba-
nē tyrannide solueret, sanguine precioso lauaret
morte sua ad immortalitatem eueheret, atq; ad
regni celestis gaudium viam nō indicaret mō
verum etiam perfractis spoliatisq; inferis, cee-
lesti virtute aperiret. Hanc igitur a seculo inau-
ditam charitatem, tantam meritorum benefi-
centiam, per quam sumus reparati, ⁊ ad opti-
mas spes vocati, quemq; obliuisci esset ingratu-
tudinis plusquam belluine singularis impudē-
tiē immo verius dementiē: verum semper me-
minisse, est hoc summum beneficium agnoscere,
atq; gratiā vtcūq; pro virili referre. Quod etiā
nostre salutis auctor, faciendum nos docuit, dū
eiusdem passionis poenam repetitis vicib; suis
p̃nunciavit, vt tum in ore, tum in corde Chri-
stian fiat om̃i tempore. Nec est enim gloria no-
stra, salus nostra, vita nostra in qua sola, tuba ve-
ritatis euangelicę diuinissimus Paulus, se ex-
clamat gloriari Ad eius vero mysterij recolē-
dam memoriā, hęc contio inuitat, necnon ad
pietatem languē excitat. Ex eius nanq; lectiōe
senties frigidum pectus tuum, ad amorem sui
reparatoris ardore diuino inflammari, mentē
sp̃itis rebus mortaliū ad celestia eleuari. Nec
insuper te abunde erudiet quid ea signa vbi sa-
cro sanctum Eucharistię sacramentum in altari

Conficitur, sibi velint: quod quidem omnes qui
Christo suum nomen dederunt scire tam est sa-
lutiferū, q̃ ignorare quid sue religionis est, tur-
pissimum. Reliquit hāc, atq; publice die sancto
parasc heue, in templo Regiē Craconiē. Anno
incarnationis saluatoris 1531. pronuntiavit
Joannes Leopolien vir & vitę singularis, & do-
ctrine insignis. Erat enim moribus mira comi-
tate, mira modestia, ac iucunditate conditis, ni-
hil arrogancię, nihil bilis, nihil supercilij ha-
bens, sed prorsus ab omnibus mundi affectib⁹
purus. Cuius ingeniu argutum, acie iudiciū,
infatigabilis industria, pectus semper ardens
ad optima studia. Quę em̃ pars philosophię esse
poterat, in qua non ita versatus sit vt in ea sola
versatus videat, Aut quis omnino liber est seu
veterum seu recentium, quem non euoluerit, nō
introspererit, non imbiberit. Nouerat enim a-
cumē dyalecticorum, admirandam doctrinam
philosophorum, subtilitates Aristhaphisicorū,
mysteria Theologorum, in quorum palestris ni-
hil inerat quod illi non erutum, non excussum
fuisset ac meditatū. Hic tanta cū laude Theo-
logię lauream assecutus, inexplebili auaritia
in euoluendis Christianis autoribus versabat
quasi non dimissus a studiis, sed nunc demum
ad seria studia admissus fuerit. Adorū veritatis
euangelicę p̃eco a proceribus ecclesię eligitur,
vbi moderatis rationibus, diuinis p̃ceptis,
plebem Christi instruit: euangelica mansuetu-
dine, atq; miti modestia vicia hominum, mo-
resq; corruptos arguit. Cuius tādē cita mors
omnes in luctum coniecit, hic non iniuria illud
 dici possit, quod de Marcello Adaro cecinit,

offendent terris hunc tantum fata: nec ultra es-
se sinent. Sed hec non est ignota fatorum inui-
dia, que pulcherima queq; tñ ostendunt terris,
deterioribus ad tedium vsq; relictis. Quamuis
vero tam subito ex hac lachrimarum valle, flo-
biliq; Aegypto ad cœlestem Jerusalem raptus
fuerit, gl'am tñ nuncq; intermorituram ex
rudijs, atq; sanctis in vinea domini labo-
ribz reportavit, quem, præter plurima
studiorū monimēta egregia, hic sacer
libellus, quo Christus in suis illu-
strabitur, in eterna hominum
vipusse faciet memoria, hūc
tu optime lector non
ingrato suscipe
animo.

Oblatus est quia ipse
voluit. Esa. 53.

Dignis valde nobis adest dies,
Dies magna, Misericordię dei gra-
tię, et diuinę bonitas dies. Dies in-
q̃ passionis, qua deo patri in recon-
ciliationem peccatorũ sacrificiũ ob-
latum est acceptissimũ. Hac die ni-
mirum, Dñs noster, creator noster,

In ser-
mone de
passione.

Rex noster, vita nostra, amor noster, immo fra-
ter Christus Iesus, p nobis mortuus est: et mor-
te q̃dem vt abiectissima, ita crudelissima, nobis
vero omnib⁹ vtilissima. At cū BERNAR-
DVS. Nihil in mūdo poterat melius fieri, q̃
quod factum est a domino his diebus &c. Non
mediocre quidem bonũ tunc percepit homo. dñ
a deo optimo maximo cōditus esset, in sup prin-
ceps omnĩ ante se creaturarũ et dñs esset cōsti-
tutus rerũ, dum illi omnia subijceret cōlestis
pater sub pedes, vt cūcta vsibus eius inservirēt
Et si conferas recōciliationis opus ad creatiōis
beneficiũ, longe hoc et multis de causis, ab illo
superabitur. Quod em̃ cōmodum aut quę cōso-
lacio homini futura esset ex eo, q̃ vt esset factus
est: nisi vt bene esset sibi: prospectum fuisset, si em̃
alterum desuisset, infelix plane et miser esse ne-
cesse habuisset: ppter quod melius esset si natus
non fuisset homo, quemadmodum et Dñs de Ju-
da dixit, Bonũ erat ei, si non esset natus homo
ille. Nec satis scelix et beatus futurus erat ho-
mo, esio delicis et voluptatibus omnibus affluens

Marci.
14.

ret, mundanis, ac temporaneis, interimq; a deo
maximo & precipuo bono suo destitutus, perpe-
tuo puniretur. Jam quia per mortem Christi &
passionem eius (quę holocausti rationē habuit)
a miseria & morte eterna liberati sumus, palam
est: passionē Christi sōge fructuosiorē nobis fore
creationis nostrę dignatione.

Incarnatio etiā filiū dei, secundū quam naturā
in se assumpsit humanā, non mediocre bonū ex-
tirit: & res quidem stupenda, quam nec angeli
capiunt. Sed si filius dei natus: mortuus non
fuisset, generi humano (quod lapsum erat in p-
toplasto) utilitatis & fructus modicū peperisset.
Naturam siquidem illam diuinitati copulatā,
maxime honoratā fateri necesse haberemus, cō-
solatiōis tñ & bñficentię dei ratiōm, in alios ho-
mines effusam nō perferissemus. Gaudiū an-
geli annunciabant, non ideo solum, q̃ natus es-
set Christus, sed quia idem saluator mundi nat⁹
esset. Nam si alia ratiōe quam vt saluaret mun-
dum genitus esset ex tpe, non plus gaudiū attu-
lisset mundo, quā natus cuiuspiā alterius, q̃ nūc
in Iudea vel in remotissimis partib⁹ nasceret.
Saluatoris em̃ officium ipse nascēdo aggressus
est, absoluit autē paciēdo. Nam mortis & suę
passionis tpe, chyrographum peccati cruci suę
affixit, atq; de manu dyaboli nos perfecte libe-
rauit: Et id quidē nō nascendo, sed paciēdo.
Omnibus fidelibus notum est, apter inobedi-
tiam genus fuisse perditū humanū, ac in pote-
statem & tyrannidem incidisse dyaboli, a cele-
sti exclusum gloria, visione dei priuatū, Iustoq;
dei iudicio in hanc deiectū miserię vallem. Na-

ter aut misericordiarum Deus, qui nescit etiam in
media ira suas continere misericordias, placabi-
lem se exhibere promisit, si sacrificium aliquod
se dignum, per seducti hominis excessu immolaretur.

Ro. 8.

Utrum cum nec ad id sufficeret totum genus hu-
manum, iterum pietissima sua bonitate dedit
hominem, filium seque suum incarnatum propter ho-
minem. Quod expressit Apulus dicens. Proprio
filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus
tradidit illum: Misitque eum in mundum, non ut
iudicaret mundum pro iniquitatibus in eo inuen-
tis, sed ut saluaretur mundus per ipsum.

Joan. 3.

Proinde Paulus gratulabundus loquitur.

1. Thim.
mo. 1.

Fidelis sermo et omni acceptione dignus, quia
Christus Jesus venit in hunc mundum, peccato-
res saluos facere. Nunquid aurum vel argentum
dando: aut sanguinem hyrcorum vel thaurorum escu-
sum offerendo: non hec reuera aut his similia.
Sacrificium enim seu res immolanda pro toto populo
debit fore minus deo, et maius. id est maioris pre-
cij et estimatidis quam totus populus: ita ut
ut medium quoddam haberet inter deum et omnes
homines, pro quibus offerri deberet. Jam nul-
lum pecus tale esse poterat, cum nature dignita-
te longe incomparabiliterque minus esset quocunque
homine, qui est imago dei. Eam igitur ob cau-
sam, ex animalibus brutis diuine iustitie con-
gruum sacrificium per hominibus fieri potuit mini-
me: se ipsum ergo, saluaturus et liberaturus ho-
minem, obtulit deus, Precipiebat quidem lex
vetus, pro peccato hominis mactare pecora,
que tamen peccatum (attestante aplo) non expia-
bant. Impossibile quippe est sanguine hyrcorum

aut thesaurozū auferri peccata. Cui sententię
subscribens. I E R E M I A S Ait. Nun. Jere. 1.
quid carnes sanctę auferēt a te malicias tuas?
q. d. nequaquā, virtute sacrificij illius propria.
Si enī dimittebatur peccatū, illud fiebat virtu-
te z merito Christi Jesu sanguinis, cuius typū
z vmbziam tenebat ille qui ex animalij effunde-
batur corporibus sanguis. Verissimile est nō
nullos idolatras, hoc aut agnouisse, aut aliunde
hausisse, deum humano non brutorū placan-
dum cruore, quāuis multi circa hoc institutum
grauiter errabant: Alij namq; hospites z pere-
grinos mactabant. Nōnulli prius liberos im-
molabant, Christus autē veniens non aliū ho-
minem sed seipsum offerre voluit.

Quapropter merito dies hodierna, dies magna
insignis dies, misericordie dei z gratię dies iu-
re vocat, q in ea magna z ineffabilis misericor-
dia dei nobis exhibita, ac vtilitas nō vulgaris
nobis concessa sit.

Tam excellentis facti butus memoriam agens
ecclesia anniuersarium, in admiratiōem procul-
dubio tantę bonitatis, gratię z misericordię dei
patris erga hominem, z ex admiratiōe in amo-
rem inflammare nos satagit. Admirabilis
etē, ne dicā stupenda res est, vt seruum redime-
ret deus, filio non parcat proprio, vt per quem
mundum condiderat, per eundem z collapsum
restitueret. Multoq; id facit nunc mirabilius
quam olim dum omnia imperio verbi sui crea-
uit, dicens z mox facta sunt omnia. Siquidem
in reparationis tpe, non imperio verbi restau-
rauit hominem, sed admirabili filij sui tollerā-

Li. 4. de
i. ca. 14

tia, per Triginta et plures annos multa ipsum
agere et sustinere voluit, ordinans mirabiliter
ut filij, sacerdotis, offereretur, et hostie oblate, fun-
geretur munere. Eū em̄ **AVGVSTINVS**
Quatuor in sacrificio consideranda admoneat.
Primum cui offertur: Secundum quid offertur
Tercium a quo offertur: Quartum pro quibus
offertur: Voluit tñ deus, ut idem ipse vnus ve-
rus mediator, per sacrificiū pacis reconcilians
nos deo, maneret vnū cū illo cui offerebat: vnū
in se faceret pro quibus offerebat (per consonā-
tiam scē et conformitatem charitatis) vnus ipse
esset qui offerebat, et quod offerebat. Nunquid
ergo non admirabilis dei pietas: quia cū san-
ctior et iustior sacerdos esse non posset, quam vni-
cus dei filius, qui non opus haberet per sacrifi-
ciū sua purgare peccata. Nec sacrificiū esse pos-
set aptius quam caro mortalis, aliena ab omni
cōfagione carnalis cōcupiscentie, voluit ut ca-
ro sacrificij nostri, corpus esset sacerdotis nostri,
ut sic idem esset et sacerdos et hostia.
Multo mirabilius et illud cōlestis patris no-
bis exhibet pietatem, q̄ filium ad redimendum
p̄ordinauerit, non simplici et qualicunq; obla-
tiōe immolandū. Magnū quidem fuisset si sic
dedisset filiū, ut quēadmodū omnia verbo cō-
didit ira et verbo intercedēdo placauisset deum.
Placuit autē diuine sapientie redemptionis no-
stre mysteriū, per filij sic pro nobis traditi ver-
bera, ignominia, mortemq; turpissimam p̄ce-
re. Per ignominiam inq̄: quis em̄ vnq̄ fuit di-
gnior homo, sublimiorq; ipso Christo in mūdo?
Et tñ ita disponēte patre die hodierna, nemo il-

lo abiectior fuit. Non semel quidem, sed mul-
tociens Christus a suis inhonoratus fuisse legi-
t̃ quē admodum et ipse confit̃ apud Iohannem.
Vos inhonorastis me, Potorem vini, hominem Joan. 8.
temulentum, comedonē, publicanorū et fautorē Luce. 7.
et socium appellitantes: Ecce inquit homo po- Math.
tator vini. Jam talia et huiusmodi viro bone- II.
sto et graui adscribere de decorosum esse quis ig-
norat? Signa preterea omnia quę edebat, non
spiritu diuino sed malignorum demonū artibz Joan. 8.
ad instar prestigiatorum fieri, non sine grandi
diuinę maiestatis offensione columbiabantur.
Inhonorabāt et ipsum, dum tanq̃ blasphemū
lapidibus obuere attentarēt, et de rupe altissi. Joan. 8.
ma precipitem agere meditarētur, atq; tanta Luce. 4.
ac talia Christus Iesus diuersis in locis et tem-
poribus ante suę passionis certamen sustinere
voluit Die aut̃ hodiernā, permittente patre,
quicqd vsq; ignominie, leuitatis, acerbis et
passionū, calamitatūq; et tribulationum, mora-
lis homo excogitare posset, ad instar torrentis
validissimi in ipsam confluisse, et congregata
esse certissimum est, iuxta illud: Congregata sunt Ps. 34.
super me flagella et ignominia.

Si quidē int̃ innumera alia, die hodierna, Rex
regum et dñs vñantium, precio vilissimo vendi- Apoca.
tus est Ipse bonus dñs qui omnia benefecit, tā- 19.
q̃ malefactor captus est. Ipse mansuetissimus,
tanq̃ furiosus vinculis ligat⁹ est. Saluator om-
nium, ad instar pestilentis hominis et sediciosi
accusatus est. Ipse qui est iusticia, ceu iniquus et
latro, iudicibus iudicandus rapitur, veriusq;
trahitur quam presentatur. Qui cum sit sapiē-

tia dei, cen fatuus et vecors homo, scurrilis morionis adinstar, irrisioni propinatur. Dator et humane conseruator vite, tanquam homicidij reus morti adijcitur. Ipse qui est criminum mundator, tanquam leprosus et immundus, extra urbis menia ad locum abiectissimum cum iniquis crucifigendus educitur. Atque ibidem, qui vestit omnia, denudatur, crucifigitur, et subsannatur. Non parcitur etiam mortuo, seductoris eum dignantur nomine. Nunquid rogo hec non sunt vel non videntur ignominiosa, quae Christus filius summi patris die hodierna perculit: **Ps. 68.**

tuit illud Davidicum dixisse: Tu scis improperium meum et confusionem meam. Ultra hec omnia celestis pater filium non solum subsannandi et irrisioni, ac alijs id genus molestijs, quas procarum membrum lingua humana effundere solet obiecit. verum ultra hoc, tormentis varijs et cruciatibus innumeris, ipsum exponere non dubitavit. Rapi, impellit, micissimus agnus caput sanctissimum spinea laceratur corona. Elegatissimus vultus eius conspuitur, atque lapidis cedatur, tornatile collum crebris ictibus defatigatur. Oculi sacri lacrimis exundant: Dorsum flagellis impetitur: Scapulę pondere ligni crucis deprimuntur: Manus et pedes clavis configuntur, Totum insuper corpus varijs torturis exponitur: Ita ut iure illud ipsi dominus dicere possit. **Ps. 37.** Tui. Quia faciebant qui querebant animam meam. Maximam siquidem vim faciebant, non solum in illis corporis partibus, quae ad decorem vel ad opera vite exercenda concessa sunt, sed in

illis quoq; vim faciebat in quibus vita ipsa tā-
quam in radice ⁊ fonte esse a philofophis credi-
ta est. Quidam em̃ sapientum vitam hominis
in capite: in corde alij: in epate nōnulli, reliqui
in sanguine consistere assēuerāt: in omnibus
pariter bis vim faciebant multo maximam. Al-
tissime itaq; prouidentie diuine placuit vt sicut
totum hominem saluum fecit, sic de toto se face-
ret hostiam saluarem. **HELISEVS.** figura.
olim Typum huius retulit, dum mortuo incu- 4. regū. 4
buisset puero, membra viua mortuis adaptādo:
fecitq; illa omnia ideo vt spiritus in mortui cor-
pus pueri remigraret. Non secus Christus do-
minus noster facit, quo omnia viuificaret mem-
bra, se totum quantus quantus fuit exposuit.
Fuit itaq; passio eius non solum in omnib⁹ mē-
bris ⁊ per omnia mēbra sparsissima, quin insup-
erat acerbissima. Dolor namq; in singulis ipsi-
us membris, intantum fuit acerbus ⁊ intēsus
vt nulli dolori alterius hominis conferri possit
cum ppter complexionis nobilitatē ⁊ teneritu-
dinem tum ppter sensuum viuacitatem, maxi-
me autē ob consolatiōis defectum. Solēt em̃ ple-
rumq; dolores nōnihil remitti, consolatiōis ad-
hibito remedio, si adsit vel interne vel externe
consolator, id quod sanctis martiribus nunquā
denegatum fuisse credimus. Christus autē do-
minus extra hanc cōmunem sortem fuit: Dicit
em̃ scriptura. Singulariter sum ego donec tran-
seam sez ex hoc mundo ad patrem. Solus ipse
morti subditus non erat: Solus ipse peccata
mundi tulit, torcular calcando solus: et em̃ om-
nes derelicto eo fugerunt. Laruit ⁊ interno cō-

solatore: Cuius etiam superiores sanctissime ani-
me illius, diuine vacantes cōtemplationi, suum
non effundebant inferioribus partibus gaudiū
sed permiserunt eas pati, iuxta modum suū ip-
sis possibilem. Certum est in alijs hominibus
absorberi et immergi vsum rationis, et tūc vide-
m⁹ eos in stuporem totos conuerti: Vel si adest
rationis facultas, sensui tñ comparit, vel sug-
gerit spem de cito finiēdo dolore: aut aliquam
altiam adierendo consolatiōis lenitatem. Om-
nibus istis dñs noster destitutus fuit leuamini-
ps. 21. bus, adeo vt clamaret in cruce, Deus deus me-
us vt quid me dereliquisti? nullam vtz conso-
latiōem reliquam faciendo, tam in genere quā
in specie, quē alijs hominibus per cōpassionē
superiorum cōceditur virium. In signum istius
euangelista narrat, dominum dum oraret,
auulsum et segregatum ab apostolis quātū est
ictus lapidis: Ad indicandum, tantam esse inf-
cruciatum eius et aliorum electorum distantia
quantum distat purus homo a Christo. In ho-
rum omnium admirationem et contemplatiōem sa-
cro sancta Ecclesia nos manuducit, proponens
nobis memoriam passionis Christi, et suę obla-
tionis beneficiū,
Hęc memoria non tñ dei patris erga nos, sed
etiam filij eius admirabilem nobis contemplā-
dam exhibet charitatem. Quod em̃ pater fieri
sapienter preordinauit, filius grātanter et obedi-
enter suscepit et ptulit. Pertulit sane paupratē
miserrimam, ac deiectionē abiectissimam.
Ex tribus potissimum colligere licebit quā inf-
me deiectus, quam contemptus et humiliatus
fuerit dominus.

PRIMO, quidem ex alaparuin ⁊ colapho-
rum percussione. Quicq; em̃ abiectissime sortis
homines, vt sunt mimi, ioculatores ⁊ scurrę,
si quidpiam designant seu admittunt, alapis ⁊
colaphis influctis cedi solent.

SECUNDO, Ex sputorum sordida ⁊ pu-
trida in eum ciectione, tanquā in rem execrādā
quę horrore ⁊ nauseam suo aspectu hominib⁹ ex-
citare cōsuevit. Et hic cōrept⁹ priorē maior fuit

IAM TERTIO, Ex eo q̃ cum latroni-
bus, hominibus flagitiosis ⁊ nepharijs, morte
adiudicatus fuerit. Et hic multo maximus pro-
culdubio fuit contemptus.

Habuit præterea cruciatum ⁊ pœnalitatem gra-
uissimam ⁊ hanc quidem triplicem.

PRIMA. fuit in spineę coronę capiti eius
crudelissima impressio. **ALTERA**. fuit
illa maior, in totius corporis alligatione,
denudatione, ⁊ acerbissima flagellatione, ad sā-
guinis vsq; effusionem largissimam.

TERCIA. Maxima in omnium mēbro-
rum corporis sacri in cruce violentissima disse-
sione, porissimum accedente huic dolori, pedum
manuū ac lateris crudelissima clauis cōfossio.
Unde licet per compassionem ad membra sic ex-
tēta se deflecteret, dolorem nihilominus, in vul-
nerum loco sensibilissimo, ⁊ causam mortis sibi
augmentaret. Esto dum distenta membra sic fie-
ri permitteret, dolorem in grauissimū ex disse-
catione totius corporeę compaginatiōis, sentire
necesse haberet.

Tulit vltra hæc prædicta omnia, triplicem etiā
paupertatem.

QVAVM PRIMA Magna fuit,

q̄ vbi sine dolore, caput grauatum spinis, defle-
ceret non inueniebat. ALTERA Ma-
ior q̄ iuxta crucem stans, spoliatus vestibus suis,
quo nuda substantię nostrę membra regeret
non habuit. TERTIA, Maxima, q̄ nec

vestigium pedis in terra habuit, sed ascendens
in aera ibidem corpus exanimę aliquādiu pen-
dere permisit. Nec 7 multo plura Christus Je-
sus hodie perculit: quę omnia multo ante tem-
pore propheta lucide 7 copiose cecinit dicens.

ps. 21.

Circumdederunt me viruli multi, Tauri pin-
gues obsederunt me. Aperuerūt super me os su-
um, sicut leo rapiens 7 rugiens. Sicut aqua ef-
fusus sum, 7 dispersa sunt omnia ossa mea. Factum
est cor meum tanq̄ cera liquefcens, in medio vē-
tris mei. Aruit tanq̄ testa virtus mea, 7 lingua
mea adhesit faucibus meis, 7 in puluerem mor-
tis deduxisti me. Quoniam circumdederunt me
canes multi, cōcilium malignātiū obsedit me,
Foderunt manus meas 7 pedes meos, dinume-
rauerūt omnia ossa mea. Ipsi vero cōsiderauerūt
me 7 inspexerunt me: diuiserunt sibi vestimen-
ta mea, 7 super vestem meam miserunt sortem.
Iam curiosus quispiam scire cuperet, vt quid
tanta perpeti voluit gratia nostri? Peccata nos-
tra, 7 delicta nostra, tantis malis 7 cruciati-
bus Christo causam dederunt, ipse nanq̄ solue-
bat quę non rapuerat, vnde iure illud psalmistę
dicere dominus potuit. In me transferunt ire
tuę, 7 terrores tui cōturbauerunt me. Huc re-
v. Cor. 5. spicit 7 illud apostoli. Eum qui nō nouerat pec-
catum, pro nobis peccatum fecit. Hoc est nostra

ps. 87.

v. Cor. 5.

peccata
cia d
Hoc
in bu
bi 7
pecca
sine
Ecce
dei.
cum
co
Lop
vna
De n
man
ret,
simi
quan
culc
sang
in re
per t
mori
nos
nem
ptio
sang
rali
qui
nię
non
cum
nit

peccata in eum posuit, ut nos efficeremur iusticia dei in ipso. i. ut iustificemur per ipsum.

Hoc etiam expendens **BERNARDVS** in hunc loquitur modum. O bone Iesu quid tibi et morti? Nos deliquimus et tu soluis. Nos peccauimus et tu luis. Opus sine precio, gratia sine merito.

Ecce dies inefabilis, misericordie et bonitatis dei. Dies, qua ostensum est quia copiosa apud eum redemptio. Et vere copiosa, quia per quinque corporis partes rini sanguinis profuxerunt. Copiosum inquam emanauit flumen, non in parte vna tantum, sed per quinque torrentes diuisum. De manu dextera, ut simus filij dextere dei. De manu item sinistra, ut nos a dyabolo vindicaret, cui ignis eternus (ire seu vindicte dei que sinistra dei dicitur) paratus est. De pedibus, quatinus mortem et dyabolum sui exemplo concalcaremus. Emanauit et id quod reliquum erat sanguinis vna cum aqua, de latere atque corde, in redemptionem et ablutionem nostram. Fuit insuper tam copiosa, quia totius sanguinis et humorum illic erat euacuatio. Quam ad sui erga nos immensem charitatis et dilectionis offensionem factum est, cum interim ad nostre redemptionis restaurationem gutta vnica preciosi sui sanguinis satis esse potuisset. Admirabilis liberalis magnificique negotiatoris egit dominus, qui inuento precioso margarito, quicquid pecunie consignatum in deposito habuit, seculum non religat sed rampit. Non ponderans nec pecuniam numerans, sed venditori totam exponit summam, ut quantum velit sibi capiat.

Corpus illius, quid aliud ꝥ sacculus precioso sanguine plenus fuit: quem non expectauit vt morte cōmuni dissolueret (quę sit per diuoritiū anime cum corpe) quin ipsum in partib⁹ quinq; discidit, vt precium ⁊ thesaur⁹ pro humani generis redemptione, verius effunderet ꝥ numeraret. Omnia quidem in pōdere ⁊ mēsurā deum fecisse sacrę testant litterę, sanguinis sui effusione excepta. Nam numerum non seruat, quia non guttam vnā aut alteram effudit. Nō pondus custodit, quia non vnciam vnā, non libram appendit pro hominis salute; Nec attrēdit mēsuram, calicē vnum offerēdo, verum totum sanguinem, nihil reseruando, vbertim effundere ꝥcurauit: quo cognosceret homo quantum domino, quantum suo deberet redemptori qui hominis grā, nihil reseruare tam preciosi thesauri studuerit. Igitur quę die ista cum dñō ꝥp̃ nos acta sunt equum omnino est in iugi nos habere memoria: Nisi ingrati ⁊ beneficiorum immemores exhibere nos velimus. Atqui tenemur omnium indiscriminatum bene memores esse officiorum, a maioribus, ab equalibus, a iunioribus etiam ꝥceptorum. Multo validius ꝥpetuo memorari oportet, eius in nos exhibita beneficia, qui ⁊ benefactor maximus ⁊ sup̃mus existit. Homines reliqui plerunq; sua cōmunicare solēt beneficia, contemplatiōe retributiōis. Nam q̃ttusq; est, qui solius dei habita ratiōe id faciat? ⁊ non obsequij gratia vel humane laudis cupiditate pellectus, aut auaricia, siue vtilitatis cuiuspiam alterius, auida ratione? Ebrist⁹ aut dñs non nisi, in his quę egit, nostri habuit rationem commodi.

Sole
fuern
mun
tere v
feren
exteri
⁊ cum
metip
Et re
bis e
⁊ de
mag
tū ip
inter
polli
mitt
Adu
onu
catu
In l
capi
est. N
sunt
⁊ oc
exce
sim
Ere
adm
ind
dis
Sui
adh
ꝥ se

Solent contribuere alij his qui olim de se bene
fuerunt meriti, vel quem ipsi suo dignū iudicāt
munere. At Christus nihil horum vel aduer-
tere vel facere voluit, p̄ omnia indignis, sua cō-
ferendo. Dant alij bona sua, nēpe possessiones
externas, nobis Christus contulit seipsum totū
z cum antea omnia dedisset nobis, tandem z se-
metipsum dedit pro nobis. Conuenit omnino,
Et reuera, vt plus dicā, tenemur de tanto no-
bis exhibito beneficio ceteris omnibus sanctis
z dei electis vtpotē veteris instrumēti patribz,
magis grati esse. Illi nimirum p̄missionem
tū ipsius habentes, non accipientes autē (vum
interim in patrum limbum descenderēt) de dei
pollicitatione, illis facta, p̄ desiderij eoz que p̄-
mittebāt exhibitionem: gratos se exhibuerunt.
Multo magis nos oportet esse gratos: q̄ p̄missi
onum facti sumus compores, ne illud nobis di-
catur. Obliti sunt benefactorum eius.

¶ 77.

In horum omniū signū, dñs noster, inclinato
capite anteq̄ egisset animam, dixit, consumatū
est. Non debebūt nos ab omniū horū que dicta
sunt contēplatiōe auocare, terrenarū rez moles
z occupatiōes. Nō difficultas, nō molestia, quā
ex eoz horrore que Christus passus est causari pos-
simus, ex tali meditatione posse nos incurere.
Credamus potius illis, qui contra om̄igenas z
admodum periculosas tempratiōes: mirificas
inde consolatiōes, z remedia, ineffabilesq̄ cor-
dis iubilos, reportarunt.

Sunt namq̄ res z causę multe, que nos inuitare
adhęc debebunt: potissimum tū illud vnum est
q̄ se spontaneę (vt verba thematis habent) pro

nobis offerre voluit. Quam rem magnus ille in
Lib. 4. ecclesia doctor AVGVSTINVS expēdens
de Tri. ita dixit, neq; em̄ iure cuiusq; potestatis exu-
[ni. ca. 13] tus est carne, sed ipse se exuit. Nam qui posset
non mori si nollet, proculdubio quia voluit mor-
tuus est. Neq; em̄ cogentem se, dei verbū ha-
buit, sine cuius potentia nec verbo concepit, nec
peperit virgo, nec magos stella deduxit ad p̄se-
pium. Sine illius qui dei verbum est virtute
nec invalidorum deficientiūq; mēbrozū facta
est et consolidatio et innouatio, nec cecorum il-
luminatio, aut resuscitatio mortuorum.

Dic queso, quis omnipotens verbum per omnia
patri equale cogere potuit? Nam et humana in
ipso carnis conditio, non passa aliquid est neces-
sitate, sed om̄ino libera volūrate. Sed nec pater
compellebat ad passionem p̄cipiendo. Repu-
gnās quippe iusticie erat paterne, exigere a filio
mortem, cuius non erat ille debitor alioqui iu-
sticie inuertereſ ordo et regula, si iustus cōpul-
sus aliquid paciatur. Logi ad paciendū nulla
ille ratione potuit, q̄ diuinitatem sibi p̄sentē,
et passionem refugientem omnem, ad manū ha-
beret, iuxta illud, A dextris est mihi dominus
ne cōmouear. Propterea omnia egit libere,
atq; sustulit, quia quod patri placere, et omnib;
p̄futurum esse agnouit, id sponte suscepit.

Nec obedientia illa qua patris obsecundare se
dicebat beneplacito, coactionem habuit, sicut
nec patris mandatū coactiōis et compulsionis
necessitatem. In hoc nanq; pater filio manda-
tū dedisse intelligitur, q̄ sibi, vt pro homine pa-
teret, inspirauit, beatissimeq; illi indidit anime

chan
id fa
perfe
ture,
ne su
cepta
spon
que
tris
est
p̄se
res
cato
In c
lunt
in m
mon
liber
liga
lius
temp
creff
tent
seu n
cum
vius
intu
pozit
opus
Mon
clesi
oculo
fa cer

charitatem erga hominem, bonamq; voluntatē
id faciendi, quę omnia ille acceptauit, hęc autē
perfecta est et liberrima humane obediencia na-
ture, quando voluntatem suam liberrime diui-
nę subijcit et contemp erat voluntati, et dum ac-
ceptam bonam voluntatem sine omni exactiōe
spontanea libertate opere perficit. Licet igit,
quę faciebat Christus, secundum mandatū pa-
tris fecerit, libere tamē omnia fecisse censendus
est. Psaltes siquidem idipsum alludendo ex-
pressit. Sacrificium et oblationem noluiſti, au-
res autē perfecisti mihi, Holocaustum pro pec-
cato nō postulasti, tunc dixi ecce venio.

ps. 39.

In capite libri scriptū est de me, vt facerem vo-
luntatem tuā deus meus volui, et legem tuam
in medio cordis mei. Hinc est, postq; vti com-
monstratum abunde est, dominus hęc indigna,
libere et volens nostri gratia perferre voluit, ob-
ligamur, obstringimurq; plurimū, memores il-
lius esse beneficij. Et id quidem et si pro omni
tempore, sigillatim vero die hodierna. Inquit
etiam **LEO PAPA**, Summū hoc et po-
tentissimum diuinę misericordię sacramētum,
seu mysterium, semp quidem in cordib; nostris
cum tota sui dignitate retinendum est, sed nunc
vuiaciorum animi sensum et puriorē exigit mē-
tū intuitum, quādo nobis non solum recursu tem-
poris, sed etiam textu Euāgelicę lectiōis, omne
opus nostre salutis ingeritur, hęc ille.

Non solum autē euangelica lectio sed totum ec-
clesiasticū officium passionem Christi nobis ob-
oculos reposuit, ac sermonem specialem ecclesia
facere consuevit, et licet alias crebrius eiusdem

Sermo 3
hodie
ne diei.

Sermo.

11.

dominice passionis mençidẽm facere soleat, die
tamẽ hodierna attentione ⁊ deuotiõẽ maiori tã
tum beneficiũ nobis expẽdendum venit, Eodẽ
LEONE dicente, Et si difficile sit de eadẽ
solennitate sepius digne apteq; disserere, nõ est
tñ liberũ sacerdoti in tãto diuinẽ misericordiẽ
sacramẽto, fidelibus populis subtrahere sermo-
nis officium, quũ ipsa materia ex eo q̃ est ineffa-
bilis, sandi tribuat facultatem. Nec possit defi-
cere quod dicatur, de qua nũq; potest satis esse
quod diciť: succũbat ergo humana infirmitas
gloriẽ dei, hęc ille. Quia ppter non aliud refert
q̃ vt digne discam⁹, ⁊ fructuose audiamus mo-
dum ⁊ seriem passionis dominicẽ ⁊ reparandiẽ
nostre, mirabili ordinatiõẽ diuinitus factã.

Exodi. 3.

Legimus in Exodo, Moysi mãdarũ fuisse a deo
(dũ se illi in mõte cõspiciũ exhiberet, Et ille
gregẽ socii sui Jerro i interiora deserti ageret
volenti visionẽ rubi sine sui cõbustione ardẽtq;
cognoscere) calceos pedum deponere.

Erudit⁹ porro hoc pcepto dei fidelis quilibet
anima, quo se a terren⁹ euoluere studeat affecti-
onib⁹, gregemq; cogitationum animam a con-
templatiõẽ remorãtium ad penetrabilia ⁊ pecto-
ris interiora pcellere satagat, nõ permittendo
mentem p exteriora diuagari, quin seipsam re-
colligere studeat ad cõtẽplandã visionẽ hanc
magnam cũ Moysi, dominum vcz in rubo cruc⁹
igne charitat⁹ succenso, residentem, ⁊ human⁹
gẽneris salutem operantem. Quia vero nõ su-
mus sufficĩetes quasi ex nobis ipsis hoc efficere
Ad fontẽ igitur om̃is gratiẽ recurramus deum
patrem scz, vt per filij sui amarã passiõẽ eam

nobis gratiæ suę largitatē impartiri dignaretur.
Ea, propter deuota mēte dicamus Pater noster

Oblatus est quia ipse voluit. Esa. 53.

Esa. 33.

Numer plurima/ aut potius in-
numera alia bona, quę Iesu Christi
domini nostri gloriosa nobis cōtulit
passio, non mediocre profecto illud
est bonum, qđ cœlestis illā accepta-
uerit pat̃, placidissimi vice sacrificij
qđ diuina placata est offēsa, attestāte

Ephes. 5

Apostolo, Tradidit semetipsum pro nobis obla-
tionem ⁊ hostiam deo in odorem suauitatis.

Et ob id de Christi passione differemus vt ē sa-
cificium, hystoricamq; narrationem eiusdem
passionis, in tres diuidemus partes.

PRIMO antecedentia sacrificiū seu obla-
tionem considerabimus.

SECUNDO oblationem in se, cū suis
attributis, cōcomitantib;ve, prosequemur.

TERTIO quę hāc consequentē oblatiōem
siue consequentia eiusdem ostendemus.

Um autem multipliciter Christi passio, olim
in veteri testamento adumbrata varijs um-
bris ⁊ figuris extiterit, ita qđ nihil actum est cū
Christo, qđ nō predictū lōge ante fuisset. Nec
aliquid predictum de passiōe eius, quod nō esset
completum. Unde ⁊ in cruce suffixus pendens

dixit consumatū est. Accirco in pgressu concidiis
omni explosa curiositate multarū allegationum
concreptum euangelij psequemur: cū insertione
tamen scripturarum ppheticarū, quę in Christi
passione completę sunt. At quia huius passiōis
memoriam, ingiter representat et agit, iuxta
Christi dñi institutum ecclesia in officio missę,
innixa verbo diuino, hoc facite in meā com-
morationem, obiter indicandū erit, vbi aliqua
pars Christi passionis in missę sacrificio repre-
sentatur, cum annexione eorum in quibus imi-
tari Christum patientem debeamus, atq; hoc
imitationis modo illi nos conformare.

Neq; em̃ sufficit per fidē apprehendere Christū
tanq; redemptorem et mediatorē nostrū, nisi
etiam studuerimus vitam nostram ad vitā ipsi
s. pctr. 2. componere, idipsum Petro testificante, Christi
passus est pro nobis, vobis relinqueus exemplū
vt sequamini vestigia eius.

Circa primum considerandum est q
in veteri testamēto, oblatiōm antecedentia.

Quędam fuerunt ex sacerdotis parte,

Quędam ex parte hostię.

Eodem modo in nouo testamēto o, ecundū con-
sonantiam quandā, p tempe passiōis Christi

Quędam pcecesserūt oblatiōm ex parte Christi
tanq; ratione ministri, seu sacerdotis.

Prepara Quędā ex parte hostię, quīs idem fuerat, vt vi-
tio sacer cum est, sub illo tempore sacerdos et hostia.

doris le- Ex parte sacerdotis quidē in veteri testamento
galis. plura fuerunt antecedentia.

Talis em̃ sacerdos si erat extra locum sacrificij

hoc est habitans extra Ierusalem (ubi tantum
lege precipiente, sacrificia offerre phas erat) exi-
bare domo mansionis sue et ibat in Ierusalem,
ibiꝫ p totū sacrificij tempus morabatur, vt dicit
IERONIMVS aduersus Iovinianū **Lib. 1.**
Neqꝫ em̃ in omni loco offerre sacrificiū licitum
erat inbibente deo, Laue ne offeras holocau- **Deut. 12.**
stra tua in omni loco quem videris, sed in eo quē
elegerit dominus. Quod etiam per Sacha-
riam Joannis baptiste patrem, obseruatum le-
gitur, Qui quum impleisset dies ostij sui abiit
in domum suam. Adanētes itaqꝫ Ierosolimis **Luce. 1**
sanctificabant se, id est in speciali sanctitate vi-
uebant, abstinētes a vino et vxoribus, mandāte
domino, Sancti estote quia ego sanctus sum. **Leui. 11.**
Hinc ascendebant ad templum, canticum gra-
dium occinētes, ex institutione David.
Deinde lauabant manus et pedes, cuiꝫ rei gra-
labrū grecum hoc est lauacroriū dispositum et or-
dinatum fuerat in tēplo. Atqꝫ bec veteris le-
gis sacerdotes sacrificaturi premittebant.
Consona hīs, sacerdos noster homo Chri-
stus Iesus, ingruente passionis hora, quam ab
eterno pater presignauerat, accedere et appro-
pinquare ad locum voluit passionis.
Intrauit namqꝫ Ierusalem, Typicū mandu-
care agnum, quem in memoriam ex Egip̃tiaca
liberati seruitute, quotannis edebant, qui etiā
adumbrabat Christi futuram immolationem,
ap̃ter liberationem a dyaboli tyrannide et serui-
tute. Ibiqꝫ existens, sacramentum nouę legis
instituit, nouum et admirabile. Ibi humilitatē

exhibuit ⁊ vocuit inestabilem, discipulorum pedes lauando, ⁊ sigillatim proditoris sui, quem tanta magistri humilitas ad poenitentiam nec tantullū quidem emollicebat, vt etiam inde maximam dñs habuerit animi molestiam, ideoq; omnem quasi mouens lapidem, omnibus in comune audientibus, proditori dixit.

Amen dico vobis quia vnus vestrum me traditurus est. Et licet probe nosset proditorē, eque vt factum eius nebandum, non in maliciam eius aut nomē perstringit, publicando personam ipsius, Conscientiā tantū illius tangit, vt sic vel a nephario consilio desisteret.

Deinde. **Hymno dicto,** id est facto sermone consolatorio ad apostolos, ⁊ oratione, parti gratiarum actionis ⁊ cōmendatoria, qua patri commendauit apostolos ⁊ totam ecclesiam, Quem hymnum representat prelatio quam sacerdos canonici misse premitte.

**Prefacio
qd respē-
tat i mis-
se officio**

Joan. 18.

De ciuitate eādem Ierusalē Egressus est cum discipulis suis trans torrentem Cedron, vbi erat hortus i. ad mōrem oliuarum in quem introiuit ipse et discipuli eius, non propter occultationem, sequit̃ em̃ in contextu. Sciebat autem et Judas qui tradebat eum locum, quia frequenter Iesus conuenerat illuc, cum discipulis suis. Sed ideo introiit ibi, vt sine tumultu ⁊ seditione capi posset illic, vbi esset absq; turba solitarius. In ciuitate siquidem timentes turbam, quā attentassent in eum injicere manus, q̃a sicut pphetā eum habebant,

**Matth.
21.**

vin inferre non audebant. Solitarium ergo
locum q uerit dñs, vt ne vnā quidem eius oc-
cidendi tanq̃ sediciosum, haberent occasionem
Et exiuit, non in quēlibet locū, sed in mon-
tem oliuarum vt ex ipso captionis loco osten-
deret, q̃ virtute ⁊ affectu misericordie, oparetur
generis humani redemptionem, quam quidem
misericordiam oliua significat, iuxta illud apo-
stoli, scđm suā misericordiā saluos nos fecit. **ad titū. 3**
Nriusq̃ eo ad locū pueniret, ad discipulos dicit.

Omnes vos scandalum paciemini in me math. 26
in nocte ista. i. omnes vos qui adhuc pusilli marci. 14
estis in fide, ruine occasionem accipietis, ex his
que fient mecū, vnde **BERNARDVS**
Scandalum pati in **Christo**, est cadere ab eius
fide ⁊ sequela.

Et dicit in me i. ex mea infirmitate, qua tan-
q̃ ignarus futurorum tradar, Lapiar tanq̃ im-
porens presentium, Illudar ⁊ accusabor tanq̃
reus malorum. In ista nocte, quando nō solū
lucis exterioris occasus, sed vera lux que illu-
minat omnem hominem venientē in hunc mū-
dum, sue claritatis videbitur pati occasum, hec

ALBERTVS, vt aut huic p̃dictioni
fidē adhiberēt adduxit p̃phetē vaticiniū dicens

Scriptum est enim, Percutiam pascorē
i. percuti **Christum** perinittam, qui est verus
pascor ⁊ bonus et dispergentur oues gregis
sic q̃ humano timore, vnusquisq̃ recipiet se in
viam snam, nec remanebit vnus cum alio.

hoc aut secundū IERO. **Christus** ex spe

Zachar.

12.

ciali sua predixit misericordia, vt cum id passi
fuissent, salutem non desperarent, sed agentes
poenitentiam reuerterentur. Unde et pro eorum
cōsolatione adiunxit Postquam autem su-
rexero pracedam vos in Galileam. Sed
vt **HYLARIVS** ait, Petrus intus
et affectu et charitate Christi efferebat, vt et im-
becillitatem carnis sue et fidem verborū dñi nō
contueret, quasi dicta eius efficacia nō essent,
ideo respōdit Et si omnes scandalizati fue-
rint in te, ego nunquam scandalizabor.

Joan. 6.

ex eo, q̄ quū multi retro abirent, dicente Iesu
paucis, qui remanserant, Nunquid et vos vul-
tis abire? cui Petrus, ad quem ibimus, verba
vitę eterne habes. Et quia tunc quod pmise-
rat prestiterat, putabat se in eternum non com-
mouendum, quia scriptum est. Qui confidunt

ps. 124.

in domino sicut mons Syon non commouebit
in eternū. Amor namq; dei intus inflāmauerat
eū, vt de nullo alio min⁹ q̄ de abnegādo Chri-
sto cogitaret. Sed tū vt inquit **BEDA**
dum hoc Petrus ex ardore fidei promittebat,
saluator vti deus futura nouerat, vnde ait illi
Amen dico tibi, quia hodie in hac nocte
prius quam gallus cantet, ter me negabis.
Quorum verborū hec est summa, Tu petre pre-
sumptuose pmittis, cauere scandalū et ruinā,
me relinqūdo ppter humanum timorem, Ego

vero dico tibi, q tu hac nocte, ter me es negaturus. In hac nocte aut, non post annum aut duos, Et id quidem priusq gallus primam vocem dederit, negare me incipies, semelq iterum ac terio hoc facies. Nec attendit Evangelista quo tpe negatio coplerta sit, sed quando inchoata fuerit, Nam ante primum galli cantu negavit semel, Iterum post primum et ante secundum negavit cum bis. Petrus autem importunitatis temeritate laborans, amplius loquebatur. Etiam si oportuerit me mori tecum non te negabo. Item feruor et reliquos tenens apostolos, ad comendandam suam constantiam incitabat. Unde sequitur Similiter et omnes discipuli dixerunt. Tunc veniens cum illis in villam quae dicitur Bethsemani reliquit ibi octo discipulos dicens eis. Sedete hic donec vadam illuc et oram. Sedete inquit prestolantes meum ad vos reditum ab oratione, Non moueamini, sicut nec corpe ita nec mente. Discipuli enim indissolubiler Christum sequebantur nunquam illum nisi iussi relinquere volentes. Porro quod secedit ad locum sequestrando se ab alijs docet nos in oratione quietem querere mentis cum dixit sedete Et assumpto Petro et duobus filiis Zebedei coepit contristari et moestus esse. Tres nominatos secum accepit, tanquam magis secretorum suorum confcios: quibus etiam in monte Thabor claritatem vultus sui ostenderat: ut qui gloriosa viderant, viderent et tristitia: Qui alia conspexerant, et humilia quoque cernerent.

math. 26.

math. 26.

math. 17.

Quibus dixit. Tristis est anima mea usq[ue]
ad mortem/ id est Tristitia multo maxima,
que morti persimilis est, que etiam ad mortis ar-
ticulum et non amplius durat, me afficit.

Figure i
pletio.
2. reg. 15

Simplex hoc loco Typus in David adūbra-
tus, dum persecutionem filij sui Absolonis
fugeret: ait namq[ue] sacra hystoria. Egredius est rex
et vniuersa domus eius pedibus suis, et omnes
flebant voce magna, et vniuersus populus tran-
sibat. Rex quoq[ue] transgrediebatur torrentem
Ledrō. Et infra: Porro David ascēdebat cliuū
oliuarum scandens, et flens, nudis pedibus in-
cedens et opero capite. In hunc fere modū (licet
iam non ymbratice, sicut in dauid) agitur cum
Christo. Exit em̄ trans torrentē Ledron, p[ro]p[ter]
maliciam populi sui iudaici, quē filij vice semp
amabat, ille tñ supplantare Christum conabat.
Exiuit de Ierusalem, cum domo sua, id est apo-
stolis, flentibus id est tristibus. Et ipse ibat te-
cto capite, occultando diuinitatis vigorem, quē
fuit superior, et latuit in passione Christi: prout
ps. 139. cōcinerat idem David. Obūbrasti sup caput
meum in die belli. Pedes aut̄ detexit, quia in
firmitates humanitatis sue manifestauit.

Represen-
tatio sup
us dicto-
rū in mis-
sa.

Ec meditanda in officio sacrosanctę missę
nobis offeruntur, quando sacerdos finita
us dicto-
rū in mis-
sa.
post cenam significat) et sese sacerdos a dextro
altaris cornu versus sinistrum procedendo pro-
funde inclinat. Ibat namq[ue] Christus demisso
vultu, pallefcēs et tremēs p[ro] passionis honore,

Insuper meditandum, quomodo Sacerdos
noster Christus, se preparabat ante Immola-
tionem hostię, hoc est sui ipsius, exeuendo. Sed
multo aliter ille ac veteres exhibant sacerdotes
legis, vt se sanctificarent. Exhibant quidē illi de
domibus, valedicentes filiis familie in domo
Et cum alijs ibant, fiebatq; istud cū gaudio.
Ibant nempe ad honore, ad officiū honorificum
implendum: ita q; etiam rex Olias illud sibi
vsurpare contenderet. Erat p̄terea vtile of-
ferenti: Tollebat namq; sacrificans commoda,
et oblatiōes, quę obueniebāt ex p̄scripto legali
Noster autē sacerdos valedicēs patri familie
octo scz apostolis, quos ad montis radicem reli-
querat, cum tribus ibat: et quidem cum tristitia
tā sua quā apostolorū, qui ipsum erāt ammissuri.
Agnoscentes em̄ veritatem omnīū eius ver-
borum ex p̄cedentibus actis, haud poterant
dubitare, sufficient om̄ia quę p̄dixerat cōpleri.
Tristabat etiā et Christus, qd ex verbis et testio illi
notū est. Meditet̄ anima nostra redēptiōis n̄re
modum: Intantum namq; voluntarie Christus
passus est, vt a se pati inciperet, voluntarie em̄
tristitiam suscepit. Prima namq; p̄enarum
fuit tristitia et pavor, testificante Euangelista
Coepit contristari et moestus esse. Verisimi-
le est dominum ppter tristitię magnitudinem,
nunc ad hunc, nunc ad alium se conuertisse apo-
stolum: ceu facere solēt egre adfecti, q ex tedio
nunc hunc nūc illum capiūt locum: replicastēq;
verba ista, **Tristis est anima mea vsq; ad doctrina**
mortem. Discamus et nos in his per medita- cōforma-
tionem Christo conformari. Postquam enim tionis.

sacerdotes euāgelici sacrificaturi sūt de ciuitate
exire stu deāt, hoc est de tumultu cogitationum,
habeātq; pro peccatis tristitiam, prius, per con-
tritionem veram ⁊ confessionem. Serant etiā
pro peccatis alienis luctū, ipsorū em̄ est peccata
populi portare. Meditandum est. Quid de-
signet q; Christus oblaturus sacrificiū voluit
ire in hortum per torrentem Cedron.

Sane per hoc ostendebat, quid satisfaciebat
pro peccato in horto paradisi commissō. Ibatq;
p torrentē Cedrō ad innuendum q; ad delicias
paradisi cœlestis, non nisi per torrentem tribu-
lationum ⁊ luctum peruenit, iuxta illud.

Actu. 14. Per multas tribulationes oportet nos intra-
re in regnum dei. Nec solis sacerdotib; hoc
faciendum iniungitur: Iniungitur omnib; in
commune, qui missē assistimus, Et spirituales
offerre hostias intēdimus, Sacrificium laudis
scz ⁊ iusticię, operaq; bona: alioqui non pderint
nobis hęc nisi etiam carnem nostram mortifi-
care studuerimus,

Petri: ia Insuper quid est q; Christus tres nominatos
cobi ⁊ io- secum adesse voluit: nisi q; hęc trinitas Petri
**annis no Jacobi ⁊ Joānis nomine significata necessaria
mine qd est homini in arduis constituto negotijs. Ne-
**significe cessaria em̄ est agendor; noticia quę perfundat
tur. vero lumine fidei, Petri nomine expressa. De-
inde debellatio ⁊ supplantatio viciorum id q;
Jacobi signat vocabulum: ac assistens gr̄a spi-
ritus sancti quam Joannis nomē denotat. Quis
em̄ iusta diuina pficiet nisi pri⁹ cognouerit quis
impedit in pgressu, quia sathan: Et nisi cogno-
uerit alia necessaria. Sed id sine gr̄a dei fieri
nullo potest modo, quę scientiam adiuuat.****

Nec illa sufficiunt, sed requiritur mortificatio
carnis, et abnegatio proprię voluntatis.
Ideat itaque menti nostrę hic exitus Christi
dolore plenus, cum egredere de Ierusalem cum di
scipulis suis.

SECUNDO legales sacerdotes prepa- **Preparatio**
rabant sese, psallentes cantica graduum, iuxta secunda.
Quindecim gradus, quibus in templum ascen
sus patebat. In quolibet enim gradu, inchoando
a psalmo Ad dominum cum tribularer, quia in
primo gradu decantabat, usque ad quindecim psal
mos, a leuitis et sacerdotibus successiue ascendendo
deprimebant. Eodem quoque modo et Christus
sacerdos noster preparabat se se orando, ante pas
sionis sue agonem. Narrat namque Lucas, q. **Luce. 22.**
Christus colloquendo cum illis tribus, venit in
montem, ibique iterum ab illis secedit quantum
iactus lapidis, eo quod orationis tempore ab amicis
simis et intimis recedendum est, ne gementem
et suspiria alta trahentem audirent.

Et sicut Moyses, quasi tribus ad deum gradi- **Figura:**
bus appropinquabat: prescripsit enim ille circa **Exo. 9.**
montis radicem certam interapedinem seu di
stantiam in modum limitis prohibens populo ap
propinquationem, dicens in hunc modum.
Cauete ne ascendatis, omnis enim qui ascenderit
morte morietur.

SECUNDO cum paucis conscendit montem.

TERCIO etiam ab illis auulsus, caliginem
solus ingreditur. Sic et Christus.

PRIMO populum totum, se comitari soli- **Figure a**
tum dimisit, apostolos tantum accipiens. **daptatio.**

SECUNDO paucos, ga tres ex eis ac-
cepit. **TERCIO** illos etiam dimittēs
solus ad orandum patrem accessit, quib⁹ ita di-
Mat. 26 xit, sequestrando se ab eis. **Sustinete hic et**
vigilate mecum vt scz percipiat is omnia sa-
Luce 22 lucis vestre mysteria. **Orate ne intretis in**

tentationem Dyabolus enim adest paratus ad
tentandum, habens se instar venatoris exten-
dētis rhere, ad capiendum feras: p inde ne in
cassēs eius incidamus, instandum est orationi.

BERNHAR, Non ait vt nō tentemini
sed ne intretis in tentatiōem: id est vt tentatio
vos non superet, nec teneat intra suas casses:
vnde tunc orandum est. Sicut enim fur audito
clamore fugit, viciniq; ad auxilium ferendum
excitant, ita clamor orationis dyabolum fugat
z angelos atq; sanctos ad succurendum incitat.

Unde qui in tentatione non orat, socius fur
est, intelligētiā habēs cū eo, z p ditor dñi sui,
videns enim fures z insidias paratas ad oppu-
gnandā dñi sui arcem, nec tñ amicis vel ipsi do-
mino arcis denūciat insidias, quo veniant ad
defendendum arcem. Proinde sic dixerunt se-
niores **Iabes Galaad** ad **Maas** obsidētem eos

I. reg. 11 **Lōcede nobis septē dies** vt mittamus nūcios
ad vniuersos terminos **Israel**, **Et si non fuerit**
qui defendat nos, egrediemur ad te. Et mi-
serunt nuncios suos ad **Saul** z liberati sunt.

Ita nobis instandum est in tentationis certa-
mine. Orationibus vacandum, que quāto sunt
secretiores tanto sunt acceptiores, Et ideo dñs,

Luce 22 **Auuls⁹ est ab eis quantum iacet⁹ est lapidis**

Quasi dicat euangelista discipulos non sponte Mat. 8.
reliquisse dominum, sicut dū dimitteret eos p-
cedere trans fratrum

Et positis genibus procidit in faciem suam
orans et dicens. Pater mi, si possibile est
transeat a me calix iste. Verumtū non si-
cut ego volo sed sicut tu.

LEO PAPA. non est estimandū, q̄ do-
minus Iesus passionem ⁊ mortem (cuius iā di-
scipulis sacramentū tradiderat) voluerit decli-
nare, cum ipse beatū Petrum Apostolū deuota
fide ⁊ charitate feruentē, aduersum psecutores
vri gladio veter, dicens: Calicē quem dedit mi
hi pater non vis vt bibā illum. Certumq̄ sit q̄ Ioan. 7.
dñs ipse testatus sit dicens. Sic deus dilexit
mūdum vt filium suum vnigenitū daret, vt om-
nis qui credit in eū non pereat sed habeat vitā
eternam. In saluandis hominibus cōmunis
erat voluntas patris ⁊ filij, cōmuneq̄ cōsiliū,
Nec potuit ratioē turbari, quod ante eterna se-
cula ⁊ misericorditer erat dispositum, ⁊ incom-
mutabiliter diffinitum. Sed quia ille sicut verū
totūq̄ assumpsit hominē ita assumpsit veros ⁊
corporis sensus ⁊ animi affectū. Et propter hoc
dicens, pater si possibile est, nostrē vitur voce
naturę quę fragilis etre pistr, dans in aduersis,
vultq̄ naturali appetitu ppiū cōmodū adesse
Sed quia iterū voluit Christus, q̄ licet volūtas
priuata aliquid priuatū velit, tñ voluit q̄ homo
sit rectus ⁊ ad deum directus, ideo subdit.
Non sicut ego volo secundū vcz̄ humanę na-

cure affectum naturalem. Sed sicut tu hoc est
fiat voluntas tua. **LEO PAPA.**
Discant ergo hanc vocē omnes ecclesie filii ma-
gno precio redempti, grati iustificati: et cum ad-
uersitas violenta alicui⁹ tentatiōis incubuerit
presidio potentissime oratiōis vtant. Ut separa-
to tremore formidinis, accipiant tolerantia pas-
sionis. Et surgens ab oratione. Venit ad dis-
cipulos suos et inuenit eos dormientes, et
dicit Petro Corripies eum, quia prę ceteris se
non scandalizādum gloriabatur. Simon dor-
mis sic non potuisti vna hora vigilare me
cum. Simon quod interpretatur dolor meroris,
nō Metre, nō em̄ agis id qđ solide perire ē, sed qđ
est merore grauari. Om̄i vero oēs alij discipuli id
dicebāt om̄i infirmitatē arguit dicēs. Vt quid
dormitis. surgite, vigilate et orate, vt non in-
tretis in tentationem, spiritus quidem q̄ est
superior pars hominis ad imaginē dei insignita
Promptus est ad tollerantiā caro autem in-
firma quę corrupta sit, deprimat, et aliquan-
do vincit spiritum. Et hęc quidem secundum.
HILARIUM nō de se dixit, sed ad eos
hic sermo conuersus est, quia in ipso caro nō de-
primebat spiritum, sed subdita fuit ei in om̄ib⁹
Nec quicq̄ in eo fuit infirmitas, nisi inquantū
spiritui placuit. Iterum secundo et tercio as-
hixit et eundem sermonem orauit.

Doctrina. Sic premissa admonitiōe, docet nos orare q̄
seueranter, vt liberemur a malis, et vt obli-

neamus a præteritis peccatis veniā a presentib⁹
malis tuelam, ⁊ a futuris periculis cautelā seu
curatam ⁊ diligentem custodiam.

figu. ora
tōis. Cri

Ecce quomodo propheta magnus qui in nobis fuit,
surrexit, repetitis vicibus cum Helia instantis. 3. reg. 19.
sine procumbit.

Ecce David speciosus præ filiis hominum, ⁊ for
tis viribus, Petrum cum suis cōdiscipulis dōr monitō.
mitatē velut alterum Abner cum cōmilitonib⁹ nis aplo.
obiurgat seuerius. rum.

Quisq⁹ fidelis profundā hanc Christi humilita- 1. reg. 26.
tem meditari studeat ad inclinatiōem sacerdos. Medita-
post absolutam præfatiōem, ⁊ crucis osculum, dñ
stādo incipit canonē orare sursum eleuatis ma- tio humi-
nibus dicens Te igitur clementissime &c. litat. Cri-
Vide o anima deuota flectentē ⁊ geniculātem sti i missa
Iesum, in cuius nomine legim⁹ vniuersam mū-
di machinam, ccelestium terrestrium ⁊ inferno-
rum sese incuruantem. Respice in faciē Chri-
sti tui, prostratam in puluere, in quam tanq⁹ in
lucis æternę candorem ⁊ speculum sine macula,
desiderant ipsi angeli prospicere. Vide domi-
nū cœli in terra reptantē, vt merearis illum in 1. petri. 1
cœlo super Cherubin residentem: ⁊ cum Ste- Act. 7.
phano a dextris virtutis dei in cœlo stātem, cō-
templari.

Conformemur Christo vt peracturi passionis Doctri-
mysteria vel Eucharistię suscepturi hostiam na cōfor-
(quę dilectiōis Christi precipuum est monumē. matiōis
tum) orationes nostras, quę sunt quedam spā- in ofone.
ramenta, obmittere caueamus. Centurionis p.

sertim illam humilitatis plenam precationem;
Mat. 8. Domine nō sum dignus vt intres sub tectū me
Luce 18. um 2c. Clerū caueamus in orādo, ne instar pharisei iusticias nostras iactitem? presumētes de nobis. Ne insuper vota nostra a patre luminū
Marci 6 cum filia Herodiadis, plus iusto extorqueam?, quēadmodum nec Christus id fecit, sed humili me vt decuit, paternę submittebat voluntati. Videamus intime aduertētes, q̄ nec nostri in tot angustijs, vt mater filiorū vteri sui, obliuisci potuit. Visitabat nāq; discipulos, docēs nos sibi in hoc cōformari debere: quatenus scē nos vicissim dei non obliuiscamur, nec mutuo alter alteri? sic em̄ grata 7 accepta futura est oratio nostra. Et hec de secunda preparatione.

Tertia p̄ **TERCIO** Sacerdotes Mosaiici ad offerē paratio. dum se accingentes, in aeneo lauabātur labio, siue labio. Idē fecit suo more sacerdos Christus lauit nāq; se ante victimā. Videamus autē 7 penitus introspeciamus, quale lauacrum habuit? Sudor nāq; sanguine? illi lauacri vice extitit. Narrat em̄ Euangelista q̄ inter orādū
Luce 22. tertio Apparuit ei Angelus de coelo confortans eum. Et ex ista quidem confortatiōe tristitia sua imminuta nō fuit sed factus est in agonia id est, affectus fuit 7 circūdat? magna angustia: vt exemplū relinqueret agonisanti? recurrēdi ad orationis suffragium. Prolixius
p̄uer. 18 orabat. Scriptū est em̄ turris fortissima nōmē domini, id est, inuocatio nominis diuini ē sicut fortitudinis turris. Ad ipsam currit iustus 7 exaltabitur.

Et factus est sudor eius ex angustia agonie
 expectare mortis, profusus emanarunt gutte sa-
 guinis, unde subdit sicut gutte sanguinis que
 angustia de ipsis etiam venis exorserat **Decur-**
rentis in terram fuerunt namque tam in te gut-
 te, ut per vestes eius stillaret in terram. Et hec
 fuit secunda effusio sanguinis, quem pro nobis
 saluator fudit. Prima enim fuit in circumsione,
 Nec Secunda. Tertia in flagellatione et spinarum
 impressione. In conclauatione quarta. Quinta
 in apertione lateris. Nec solum in horto suda-
 uit dominus, sed etiam lacrimas fudisse eum legimus
 Nam Glosa super illud **Trenorum 3.** Diui-
 siones aquarum deduxit oculus meus, dicit, et
 Christus in passione lacrimas fudit, quando factus
 in agonia prolixius orauit. En Christi domi-
 ni nostri preparatio ad sacrificium per lotionem.
 Fuit tamen hec diuina lotio a sacerdotum legalium ba-
 ptismatibus, lotionibusque, valde diuersa. Illi
 namque manus et pedes lauabant, hic totum irri-
 gat corpus. Illi aqua, iste sanguine preciosissimo
 quem tam copiose ut preteractum est effudit, et in ter-
 ram vberime deflueret per vestes madefactas.
 Illi sordes detergebant, suasque inhabilitates ad-
 ministrandum eluebant, et pulchriores ex hoc ho-
 minibus conspiciendi reddebant. Ille nullas sor-
 des quas elueret proprias habuit, totus enim ca-
 didus et rubicundus per charitatem, foris tamen tur-
 rior factus est hominibus per sanguinei sudoris
 expressionem quisquis enim pro illo eum intuentus
 fuisset tempore, speciosum iudicare ob sanguinis
 tincturam non valuisset. Illi iocundiores red-

1.

2. 3.

4. 5.

Treno. 3.

debantur ex lotionē. Iste mentis ingentem pa-
ritur concussione: tristitiam ve, quę sudorē san-
guineū eliquauit. O Christe quam abomina-
bilis tua extitit hominib⁹ oblatio ⁊ quā ex-
crabilis, te deturpās in cōspectu hominū, cum
tam horrēda ⁊ tristis, p̄cedens eam, te facit
ita abominabilem lotio. Adiuuare igitur di-
gneris nos piissime Iesu gratia tua, vt accessuri
ad celebrandū exhibendūq; tibi sacrificiū, vel p̄
nos, vel p̄ ministros tuos sacerdotes. Lauem⁹
nos ante: non tam aqua lauatozū, q̄ lacrima-
rū fluminibus ex intimis pectoribus nostris p̄
manantium. Largire piissime Iesu, vt huius
tui sudorē, in hora nostrę mortis meminisse pos-
simus, quo cōtra horrorem mortis animari va-
leamus. Et quo cōtra omnes tēptationes dyā-
boli securi tunc existamus Amen.

Et hęc de preparatiōe ex parte sacerdotis ante
oblationem.

Nunc videndum est de antecedētib⁹
oblationem ex parte hostiæ offerendæ.

Figura.
Exo. 12.

In veteri lege hostia immolāda adducebat⁹
In Ierusalem. Probabat⁹, ⁊ suscipiebatur.
De agno quidem paschali habet. Quod sume-
bat decima die mensis primi, ⁊ seruabat vsq;
ad quatuordecimā diem vbi immolabat.
In alijs aut oblationib⁹ animal seu hostia su-
mebat⁹ de armēto vel aliunde, p̄ eum qui offer-
re voluit sacrificium, ⁊ adducebatur ad ostium
tabernaculi: ponebatq; manum sup caput ho-
stię illius, ad ostendendum, q̄ offerens illud ani-
mal renuntiabat inri quod habebat in eo.

Per hoc in super ostēdebat suam oblationē esse
spontaneā et voluntariā. Vel ponebat manum,
ad denotandū q̄ homo dignus esset occisiōe p̄
suis peccatis, cuius loco tale offerendū, erat oc-
cidendum. Secundo pbabatur hostia illa
per sacerdotes, an oblationi fieret apta, siquidē
animal immolandū per omnia mundū, inteḡ
in membris, non languidū, non debile (non cō-
taminatū p̄ concubitus cum animali alterius
speciei, vel inquinatū ex contactu immunde
rei) esse debuit. Adducebatur aut̄ in vnā templi
exedra seu cameram vel caulam secretam, vbi
animalia munda asseruabant, tātisq̄ aut̄, vsq̄
veniret temp̄ et hora, mactādi illa in holocau-
stum aut sacrificium domino.

Consimili instituto Christus vera hostia, qui p̄ Adapra.
sp̄m semetipsum obrulit immaculatū deo, du-
tus est, instar animalis immolādi in Ierusalē Hebr. 9.

quāuis nō eodem intentiōis proposito. Burtū
em̄ ex eo q̄ ratiōis lumine careret, et voluntari
vsum non cognosceret, ideo nec volēs deduce-
bat ad victimam. Christus vero voluntarie
se duci permisit, imo ad deducendum se obrulit

Animali mactando nulla vis irrogabat dū
vuceret vel portaretur ad immolandū, Christo
aut̄ vis et quidem maxima inferebat. De qua
re Euangelista in sequētib⁹ narrat. Tunc vlt̄ Math. 26
nit ad discipulos suos, tunc videlicet cum co-
gnouisset et certus esset de omnibus quē in ciui-
tate de ipso tractabantur, et quoniā Judas iam
iam appinquaret cum cohorte gētilium militū,
quorum partes erāt cōquirere fontes, et cōqui-

fitos mancipare per manū publicam, et offerre
presidi, qui etiam cohortem Jude tradidit suam
In maius aut fulcimentū sacerdotes atq po-
tifices, ministros suos eidem adiungūt: Et ne
quispiam tāq seruantibus publice potestas le-
gitimū ordinē, obsistere auderet. Veniūt ergo

Joan. 18 cum lathernis et facibus ut Chriſtū intra no-
ctis tenebras agnoscere possint, et ne ipsi impin-
gerent in caligine nocturna. Et armis pro dese-
sione aduersus obsistentes. Chriſtus aut sub id

Luce 22. temporis veniens ad discipulos **Inuenit eos**
Mat. 26 dormientes pre tristitia. Et dicit illis dormi-

Luce 22. te iam et requiescite. Et iterū ait illis. Quid
dormitis? sufficit. neq em dorminēdi tempus

Mat. 26 est, inimico appinquāte Ecce appropinquat
hora et filius hominis tradetur in manus
id est potestatem peccatorum Dicens manus
peccatorum, palam innuit, hoc opus quod ipsi
faciebāt erat ipsorum nequitie, et non q ipse de-
licto obnoxius esset. Dicit notanter in manus
peccatorum: ob hoc q ipse ppter peccatores trade-
retur. A peccatore Juda traditur in manus pec-
catorum, in circūcisorū corde iudeorum. Tradit
et deinde ab eis in manus peccatorū gentiliū.

Surgite ergo eamus nō dicit, fugiamus ini-
micos, sed eamus, cōstantiā preſerētes et oſe-
dentes, ne nos inueniant inimici quasi latitan-
tes ex timore. Ulterio pergamus ad mortem,
cōstantiā et gaudium mei passiuri videāt, ut pas-
sionem omnino voluntariā esse meam agnoscat
de me siquidem scriptū est p prophetam dicentē,

Oblatus est quia ipse voluit. 7c.

Talis promptitudo et constantia omnino non doctrina
bis est necessaria, propter hostes inuisibiles, qui si
faciem animi per exteriora signa agnoscere pos
sunt, palere seget ex timore. Et occasione huiusmodi
trepidationis nostre, animant, sumuntque au
daciam, credentes et sperantes nos in tentatione
victuros. Ubi vero nostram perspexerint, au
daciam atque constantiam, de sua illico spe cadē
tes, animi desiciunt, audaciaque ipsorum depri
mitur. Perspice enim conpertum est, plus prestin
se in bellicis congressibus audaciam, quam fer
reos ictus timore perculsorum. Omnem quippe
confundit demonem promptitudo bene agendi
et animositas a maloque cauendi diligentia: ac oia
patienter tollerandi audacia, infirmat et cōterit
eorum machinamenta: propterea Christus. Surgi
te inquit camus, ut tam visibiles quam inuisi
biles inimici confundantur. Et adhuc eo lo

Mat. 26

quente ecce Judas vnus ex duodecim venit
Non frustra autem Euangelista Judam vnum ex
duodecim adducit, Id quidem facit ad maiore
peditoris redargutionem, qui cum esset de prima
rio discipulorum ordine, contra dominum impie in ra
biam versus est. Iste ergo venit, Et cum co
turba multa cui dederat signum dicens,
quemcumque osculatus fuero ipse est tene
te eum Habebat vel in hoc, quantum colligere
licet, aliquid de verecundia discipuli, quod cum non
palam tradidit sed per signum osculi.

ORIGENES. Dignum inquit est querere
quam ob causam cum palam docuisset Iesus

per singulas ciuitates: et vicos et synagogas per
dicans Euangelij verbum, ita vt fama eius exi
ret in omnem regionem, et secundum faciem mani
festus esset omnibus habitantibus in Iudea: qua
si non cognoscentibus effigiem eius dedit signum
Iudas his qui missi fuerunt a principibus sa
cerdotum. Quod autem et ipsi qui venerant cum Iuda ad
comprehendendum eum, frequenter eum vidisset
manifestat ex eo quod ipse dominus dicit: quasi
ad latronem venistis cum gladiis et fustibus, com
prehendere me, quotidie vobiscum sedebam in
templo docens, et non tenuistis me. Similiter
Joan. 18. et Ioannes narrat Christum dixisse. Ego palam
locutus sum etc.

Et subdit ORIGENES.

Venit traditio talis ad nos de eo, quoniam non
solum duae formae in eo fuerunt una quidem, se
cundum quam omnes eum videbant, alia vero
secundum quam transfiguratus est coram disci
pulis suis in monte, quando resplenduit facies

Notanda eius sicut sol: sed etiam vnicuique apparebat se
de vultu cunctum quod fuerat dignus. Et cum fuisset ipse
Christi in quasi non ipse omnibus videbatur, secundum quod
manna per deum danna est scriptum, quando deus filius Israel
figurati, panem misit de caelo, omnem delectationem ha
bentem et ad omnem gustum conuenientem, quan
do desiderio comedentis obsequens ad quod quod
voluerat vertebatur. Et non mihi incredibilis
videtur haec traditio, siue corporaliter propter ipsum
Iesum, vt alio et alio modo videretur ipsis homi
nibus: siue propter ipsam verbi naturam quod
non similiter cunctis apparet, quod si ita est: tunc
facilis est solutio questionis, Quoniam et si sic

quenter cum viderunt turbe venientes cum Iu-
da, nihilominus opus habebant, apert trans-
formationes eius, qui cum indicaret eis, habens
noticiam eius familiarem, per multam com-
morationem cum eo, vt intelligeret transforma-
tiones eius, secundum quas suis apparere sole-
bat. Et hoc videtur insinuare Joannes cū nar-
rat, q̄ Iesus sciens que supernentura erant pro-
cessit obviam &c. Et ipsi ceciderunt retrorsum.

Joan. 18.

Ecce vides quia cum non agnoscebant, etiam si
frequenter vidissent eum, apert transfiguratio-
nes eius. Unde & invisibilis de medio eorū fre-
quentius exibat. Quare aut per osculi signum
tradidit eum Iudas. Rñdet **ORIGENES**
Quoniam secundum quosdam, voluit reverentiā
quandam ad magistrum servare. Non audens
manifeste in eum irruere & impudenter profiteri
se proditorē magistri. Vel hoc fecit ideo, nesci-
te si manifestum se adversarium prebuisset & pro-
ditorē magistri, ipse ei fieret causa evasioneis,
cum posset quantum ad ipsius Iudę opinionē ex
quibusdam secretioribus disciplinis effugere, &
facere se imperitiū. Ut ergo nihil tale suspicans
Iesus (secundum quod Iudas opinabatur) sed
putās eum amicū, insperate quasi nesciens ca-
peretur. Ideo dedit hoc signum.

Veniens ad Iesum dixit/ Huc Rabi.

CHRISOSTOMVS. Sicut insa-
nabilia vulnera nec austeris medicinis obediunt.
nec demulcentibus: sic anima ubi semel capti-
uata est, & ipsam dederit cuiusq; peccato, nul-
lum emolumentum ex admonitionibus cōseq̃t.

Id quod et Iude accidit a prodicione non cessanti, quāuis omni modo doctrine esset a Christo cohibitus, Unde sequitur Et osculatus est eum Quid autem Christus tunc egit? Accedentem ad osculum sanctissimi oris cruentam bestiam, sanguinem sicientem, non est auersatus: sed os in quo dolus inuentus non est ori quod abundauit malicia applicauit. Et quia non

1. Petr. 2 doctrina est discedendum secundum **CHRISOSTO.** fraternę a fratrum admonitione, quāquā nihil propter admonitionis. verba nostra eueniat, nam et riuuli et si nullus

hauriat fluunt. Et si forte non persuaseris hodie, poteris forsitan cras. Piscator effi per totā diem vacua trahens rhētia, circa serotinū tādē tempus piscem capit. Unde dominus et si sciret Iudam non cōuertendum, non desistit tñ facere quę sua intererant. Nam ad emolēdum cor eius veteris amicitie eum admonuit

Mat. 26 dicens Amice ad quid venisti id est, quā in rēione, secūdu **THEOPHILACTVM**

Et quia, ppter verbum amicitie non resiliit a malo proposito, ideo dominus manifeste eius maleficium expressit dicens **Iuda osculo tradis filium hominis** Nomen posuit proprium quod erat magis dolentis et reuocātis quā ad iram prouocantis. Dicens autē osculo tradis, hoc est amoris pignore vulnus infligis et pael instrumento mortem irrogas. Non dixit tradis magistrum tuum, dñm, et benefactorē, sed filium hominis, mansuetum se et mitem, qui etiamsi non esset magister et dominus, quia tñ tam suauiter se erga te gessit, non erat a te p-

dendus. At quia immundus spiritus cū Se Actū 8.
prem nequioribus se ad Judā redierat ⁊ se-
le amaritudinis ac obligatione iniquitatis
eum repleuerat, ideo non aduertit ad man-
suetissima Christi verba, sed deterior facinus re-
trocessit ad turbam. Cum enim staret turba quasi
attenta, ipse post datum osculum retrocedens
animauit eos vt ceptum prosequeretur facinus.

PERSON Ecce quod horrendum scelus per- Person.
petrauit Judas. Omnesque indicamus illū dā-
natione dignum, sed quoruſque nostrū est qui
non solus mernerit reprobari saltem secundū
iustitię rigorem. Exprobramus ⁊ detestamur
Judę peccatum, nec immerito quidem, quor-
tidie tñ ⁊ nos ipsi peccata Jude peccato similia
hoc vel alio modo committimus.

Judas auarus fuit, quantus ⁊ talium nunc
est numerus, palam est Judas ob auariciam
magistrum vendidit ⁊ dñm, quoad humanita-
tē. Nos quotidie Christi diuinitatem ven-
dimus, dum pro peccato cōmutamus Christū
ipsumque negamus ⁊ prodimus. Judas ele-
mosinas ⁊ bona pauperū surabatur, vt vxori
sue ⁊ filiis daret. Nunquid nōnulli proci-
dor Ecclesiastici aut testamētōrū executores nō
sic, aut peiora faciunt? Judas noluit Iesu p-
dicatione conuerri. Et hodie licet multas ⁊ fre-
quentes audiamus cōtiones, rarissimas tamē
videmus emendariōes, plurimos nec publi-
cas nec priuatas admonitiones curantes.

Judas recepit preciosissimū corpus dñi, in
statu existens mortalis peccati. In peruerso p-
posito, ppter quod ⁊ Satban fortius cor occu-

pauit illius. In festo Pasche die rogo: dum omnes Christiani hostiam salutare, aut presbyteri quotidie mensam domini astantes accipiunt, nunquid non multos huiusmodi reperies?

6.

Judas prodidit magistrum suum et dominum osculo, amoris signo. At nos osculando signum pacis in Ecclesia, aut sacrum altaris sacramentum percipiendo, aut fingendo exteriorem bonitatem, prodimus Christum in suis membris mysticis, per odium vel inuidiam, exemplo Jude qui osculi signo tradidit Christum, his qui postea illum crucifixerunt: quod forsitan preter cogitationem et intentionem eorum inuito postea euenit. Neque enim opinabatur rem eorumque progressuram (sicut innuit Euangelii textus de penitentia eius, licet inutili) ut crucifigatur

7.

Crucifigimus deinde eum quotidie, per mortalia crimina. Apostolo, non mihi, fidem facito. At enim ille, rursus crucifigentes filium dei. Et id fit per opera mala, ex eo, quod quantum est ex parte peccati obligamus Christum deum mortem pati, et similem passionem subire, ad peccati ipsius abolitionem: nisi ipsa passio semel facta sufficiens fuisset ad omnium peccatorum tam presentium quam preteritorum et futurorum expiationem.

Eur igitur non contremisimus super tantis patratibus malis, Jude similitudine scelerum associati: ne efficiamur illi in poena et obstinatione similes: sed ad historiam redeamus. Christus ut deus verus.

Joan. 18.

Sciens omnia que ventura erant super eum ad generis humani redemptionem Processit et dixit eis quem queritis? Respon-

derunt ei Iesum nazarenum/dixit eis Je-
sus/Ego sum. Nomen diuine essentie sue re-
spondit, prout de hoc apertius Moyse indica-
tum est. Ego sum qui sum, sic dices filiis Isra-
el, qui est misit me ad vos. Exod. 3.
Stabat autem
et Judas qui tradidit eum cum ipsis / vt
ergo dixit eis ego sum/abierunt retro: sum
et ceciderunt in terram deiecti vix potentia
deitatis ipsius. In hoc enim erat certum diuine
potestatis indicium, que impiorum conatus et po-
testatem non armis contrarijs visibilibus, ne-
que ullius creature potencie auxilio, sed sola virtute
verbi prosterneret, audito hoc verbo sum.
Igneum quoddam vt ait **A L B E R T V S**
et diuinum micans in eius vultu perpendentes,
abierunt a conspectu eius, vultum eius ferre
non valentes. Ne vero quispiam obstrepere
audeat, dicens Christum occidendi se et male
tractandi iudeis prebuisse occasionem, ex eo quod
se sponte obtulit in eorum manus. Ecce exhibet,
et omnia facit, nihil negligendo eorum per-
que potuissent reuocari a malo si voluissent.
At quia persistebant in malo suo,posito, nullam
malicie sue possunt pretere excusationem, ideo
concessa illis surgendi facultate a terra, seipsum
tradidit manibus eorum, rursus interrogans
eos sicut dicit Euangelista Iterum ergo in-
terrogauit eos quem queritis? Joan. 18.
Non secus
atque in hunc modum eis diceret. Videre quem
queritis, Eum scit qui innocens est, vnde me-
rito conuenit vobis esse temperandum ab eius

persecutione. Qui etiam si vellet elabi ex vestris posset manibus. Proinde a tam presumptuosa audacia et temeritate desistite.

Joan. 18.

Illi autem dixerunt Jesum Nazarenum et quia tenere eum volentibus et non valentibus, iam ostenderat potestatem suam. Nec tamen voluntas eorum mutata fuit, ideo permisit ut tenerent eum, ut faciat de nescientibus voluntatem suam, ideo dixit eis. Dixi vobis quia ego sum, si ergo me queritis, sinite id est, permittite hos abire. **AUGUSTINVS.** Inimicos iubet, et hoc faciunt quod iubet: sinunt scilicet nunc eos abire, quos non vult perire.

Unde et Evangelista ostendens, quod hoc non erat eorum propositum, sed virtutis eius qui comprehensus erat, subdit ut impleretur sermo quem dixit, quia quos dedisti mihi non perdidisti ex eis quemque. Quia vivente Christo nullus morte corporali obiit, potissimum autem passionis tempore. Quia si aliquis eorum pro tempore illo e vivis migrasset, etiam preter Judam, perculdubio mortem oppetisset, non tamen temporalis sed etiam eternam, quae est mors animae, nondum enim credebant in eum ut humani generis redemptorem.

Mat. 26.

Tunc accesserunt et manus iniecerunt in Jesum et tenuerunt eum.

Luce 22.

Videntes autem hi qui circa ipsum erant illi nempe qui acerbis Iude non consenserant quod futurum erat, Dixerunt ei Nam ad imperium eius omnia agere consueverat. Ideo etiam nunc querunt Domine si percutimus

in gladio/ Respondens Iesus dixit / finite
vsq; huc id est, permittere preualere maliciā
z potestatem ipsorum vsq; ad captionem: nam
eorum voluntati me tradidi vt implerent scri-
pturę z redemptio vestra. Petrus autem eo-
dem mentis seruiore q̄ cetera faciebat z loq̄bat̃
habens gladium eduxit eum/ et extendens
manum vt sc̄t extensa manu ictum faceret
validiorem Percussit seruum principis sa-
cerdotum et amputauit auriculam eius
dextram forte Petrus hoc licere sibi pu-
tabat, sciēs qm̄ Iudinees vidēs vergere in cō-
tempnum dei nequam facinus, accensus zelo
iusticię z sacerdotij perbennis dignitatem ac-
cepit, sic sc̄t q̄ de sua progenie semper sacer-
dos esse debuit. Sic z Petrus egit, ex seruenti
amore ad Christum. Sed quia cōtra sacra-
mentum seu mysterium redemptionis n̄ ē erat
vt qui mori pro omnibus venerat, capi noller
vel recusaret. Nam dilato crucis triumpho
z dyabolica damnatō fieret lōgior, z captiui-
tas humana diuturnior. Ideo dñs Petri factū
improbauit, z progredi vitra vetuit. Tñ sub-
dit Ioannes Dixit ergo Iesus Petro mit-
te gladium tuum in vaginam id est, cesser
vindicta, exhibeatur patientia. Omnis enim
qui acceperit gladium/ gladio peribit Qui
sc̄t acceperit gladium ad vindictā: z sua au-
toritate non amore iusticię nec iussu principis
aut legis, gladio peribit, id est ipse gladius seu
D iij

nume. 25

Joan. 18

vindicta facta gladio erit causa perditionis eius
quia pro peccato gladio perperrato, punitur
eternaliter nisi penituerit. Qd si defenden-
do me hoc facis, tunc Salicem quem dedit
mihi pater non vis vt bibam illum hoc est
non vis vt patiar mortem, quam pater preor-
dinavit me passurum. Qd si defendi nunc
liceret nescis quia tuo non indigeo auxilio.

Mat. 26. An putas quia non possum rogare patrem
meum et eribebit mihi modo plus quam
duodecim legiones Angelorum. Facies do-
minus mentionem legionum, insinuat nobis
q secundum mundialis militie similitudine, or-
dinate sunt legiones Angelorum, militantium
contra legiones demonum, habitantium in aere

Luce 2. caliginoso. Nam et Lucas dicit auditam esse
multitudinem celestis exercitus laudantium
deum propter Christum natum.

Gene. 32 **ET IACOB** locum quendam vocavit
castra domini, quoniam militiam illic conspexerat an-
gelorum. Unde dicens dominus sibi exhiberi

a patre plus quam duodecim legiones Ange-
lorum, si rogasset eum. Insinuat q non erat de
hoc sibi dubitandum. **ps. 90.** Quia scriptum est.

Angelis suis mandavit de te, vt custodiant
te in omnibus vijs tuis. Qui enim hoc facit

1. Reg. 6. servus (vt scribitur in libro Regum) Ecce mos
plenus equorum et currum ignitorum in circuitu
Helisei Multo magis si voluisset faceret

id pater domino et magistro servorum,

Quomodo ergo implebuntur scripture,
Si me defendero. Dicunt enim quoniam sic

oportet fieri hoc est, q̄ pax ⁊ reconciliatio huius
mani generis p̄ meam captione ⁊ mortem fieri
debeat. Simite ergo vsq; huic.

In illa hora postq̄ amputatam auriculā re. Mat. 26.
sistit dominus. Quod summe benignitatis in-
dicium fuerat, ⁊ diuine potestatis, vt si prece-
rata beneficia non recordarētur extunc saltem
presentia cognoscant, tunc dixit turbis tanq̄
ad latronem existis cum gladijs et fustib⁹
comprehendere me / quotidie apud vos se-
debam docens in templo et non me tenui-
stis Secundum ORIGENEM sen-
sus est, si quis latronem velit tenere non est in-
congruum cū gladijs ⁊ fustibus venire ad eū
quia talis est ⁊ latro, vt omnia audeat dūmo-
do nihil mali patiatur: ⁊ si potest paratus est
⁊ gladio vti ⁊ fuste, aduersus cōprehendentes
se, potius quam vltro se tradat in manus eorū
Ego autē non sum latro. Latronis officiū est
nocere. Ego vero nemini nocui immo profui,
sanando, docendo, quemadmodum omnes qui
sunt in Iudea sciunt, quoniam quotidie sedēs
in loco sancto in templo, tanq̄ congruo ad do-
ctrinas hominum, manifestabam que pertine-
ria erant ad pietatem seu seruitium dei, ⁊ vitā
sanctam secundum legem dei. Et per hoc cō-
mendabam me pacificum esse non latronem.

Eum ergo me tunc non tenuistis, videntes
me docentem ⁊ nihil facientem dignum reatu
quomodo ergo nunc agitis, vt quasi latronem
debere me comprehendi putetis. Sed hæc

est hora vestra id est, voluntati vestre diffini-
ta. Et potestas principis tenebrarum. Un-
postq̃ dixit ad Petrum, recode gladium tuum
quod est patientie, postq̃ auriculam restituit,
quod est summe benignitatis et diuine potē-
indiciū, tunc ista verba locutus est ad turbas
vt fidelia viderentur ex p̃ceden- tibus verbis
et factis, vt etiam si p̃terita benefacta non re-
cordē, vel p̃sentia recognoscāt. Nec Orige.

Tunc discipuli omnes relicto eo fugierūt
Timentes turbas, et eorum principem Judam
Hec fuga discipulor̃, p̃dit eos fuisse socios men-
se. Non em̃ fugierunt quando vocatus fuit ad
nuptias, sed cum tractus erat ad passionem.

Joan. 2.

¶ Consimiliter hodie fieri videmus, hū em̃ q̃
domibus regum et principum assistunt, ala-
cres adsunt principi dum ad venationē, cōui-
uia, choreas, capiendasq̃ bonorum possessiōes
eundum est. Porro dum contra hostes proce-
dendum est, pauci admodum comparent. Nec
aliter agunt pleriq̃ sacerdotum et monachorū
visitant em̃ alacres viduas, diuites, et iunio-
res. Pauperes aut̃ et inopes, et senio confectos

Jaco. 1.

negligunt, cum tñ Jacobus dicit. Religio mū-
da et immaculata apud deum et patrem hec est
visitare pupillos, et viduas in tribulatiōibus
earum ¶ Iā in tribulatiōe raro inueniūtur,
atqui in epulis q̃ frequentissime adsunt.

Joan. 7.

¶ Fecerūt aut̃ hoc discipuli Christi, quia spi-
ritū sanctum nōdum acceperāt, qm̃ Iesus nō
dū glorificatus fuerat, nec spūm virtutis et
charitatis hactenus acceperant, quem si ha-

badisset, non fuissent infirmari, nec aliquid ex
tra diuinam charitatem egissent.

Peractis ergo cunctis que sufficienter offen-
debant eum voluntarie se offerentem, et que
sufficiebant ad prohibendum Iudeos a cœpta ne-
quitia, cum illi nequaquam hoc attendere vellent,
tunc duci se permisit. Unde dicitur in Euā-
gelio Cohors scilicet militum que operas pro pec-
cunia locare consuevit et tribunus qui presu-
it cohorti et ministri Iudeorum Compre-
henderunt Iesum et ligauerunt et duxerunt
se ad civitatem.

Ampletur hoc loco quod adumbratum fuit figura.
In IOSEPH quem fratres Gene. 37
in Egyptum vendiderunt. Consimiliter in 2 39.

IEREMIA qui arreptus ductus in Je-
rusalem fuit et ibi cœsus, et in carcerem intru-
sus, propter predicationem verbi veritatis.

En verus Ioseph Christus dominus, a nequam fra-
tribus venditus, captus et ligatus est.

Significantur hec que dicta sunt in Missa, In missa
quando post inchoationem canonis osculatur osculum al-
taris sacerdos, tres faciendo cruces et dicens tatis cum
Hec dona * hec munera * hec * sancta sa- triplici
crificia illibata. Osculum altaris designat crucem quod
Iude osculum. Tres cruces trinam Christi signifi-
cationem representant. Traditus est enim cer-
a patre, iuxta illud. Proprio filio non peperit. Rom. 8.
et, sed pro nobis omnibus tradidit illum.
Traditus est a Iuda discipulo, Iudeis, A Iu-
deis traditus est Pilato prefidi.

**Medita-
rio.**

Meditemur igitur, quomodo ille q est sum-
ma sapientia, summa bonitas, traditus
est a proditore. Quomodo agnus ille immacu-
latus, pro nobis inuentus est in horto, in quē
intrauit, non fugiendo sed expectādo inuētus.
Captiuatus est ille qui est summa libertas.
Captiuatus est ille, qui pro omnibus liberan-
dis venit. Nec captiuatus solum, sed etiam
ligatus, ligatio enim addit quidpiam vltra
captiuationem. Aliqui nanq; captiui non li-
gantur, licet sub custodia detineantur, hic autē
et quidem durissime ligatus est. Ut em̄ dicit
BERNARDVS Prostrauerunt Je-
sum super terram, sicut ipse prostrauerat eos,
et pessundauerunt pectus eius, et spuerunt in fa-
ciem eius, Et diuersimode strinxerunt collum
eius, et ligauerunt manus eius adinuicem. Li-
gauerūt autem non tantum vt sic ligatus non
effugeret, sed etiam ad denotādum q dignus
erat morte. Ados em̄ erat Iudeorum, vt quē
dignum morte iudicaret, victū p̄sidi tra-
derent. Conuenit nos gemere, consideran-
do quid ligauit illum, qui omnipotēs est. Neq;
em̄ intantum Iudeorum ligatus est manibus,
quantum nostris cōstrictus est peccatorū funi-
bus, propheta id varicinante. Funes peccatorū
circumplexi sunt me. Et trenorum 4. Jere-
mias dicit. Spiritus oris nostri Christus do-
minus captus est in peccatis nostris. Exea nā-
q; die qua genus humanū vitale ocepit car-
pere auram, miseri prothoplasti necere cōpe-
runt funiculos, quibus in carne mundi condi-
tor ligaretur. Et ipsi genimina, pro horū mate-

ps. 118.

ria primitus produxerunt, et ex eis dānata p-
pago huiusmodi herbam quę cōtorqueri pos-
set ad vincula, velut campus reprobus cōtinue
germinat, nec germinare desistit, vt in p-
cata precedentium atq; sequentium hominum
velut in quodam funis medio, Christus domi-
nus vincularetur, Hęc **SIMON** Nisi em̃
hij peccatorum funes circūplexi fuissent Chri-
stum, certe Iudeorum funes nunq; ipsum cōti-
gissent, merito ergo gemere debemus qui huius
causa sumus. Meditemur quia ligatus fuit
non nisi pro nostra liberatione. Fuerat em̃ p-
sum ab eterno, vt ex iniustis vinculis Chri-
sti, iusta vincula nostra soluerentur. Quam p-
uisionē suę precognitionē diuinā nō dissen-
ciendo laudamus, nostris namq; profectibus
ipsa seruiuit. Meditemur quia sic ligatus
ducebatur imo verius trahabatur ab vno iu-
dice ad alium, atq; sic vltro citroq; tractus in
via aspera et lapidosa frequētius impingebat
Sequamur eum ad ciuitatem per deuotā me-
ditationem, videbimus illic iniurias innume-
ras atq; penas, quas mitissimus pro nobis p-
tulit agnus. Audiemus clamores tumultuā-
ris populi, mortem Christi scientis quem ipse
sanare et saluare venerat.

Meditando hęc ipsa studeamus nos Chri-
sto conformare, in hoc vt simus ligati su-
mbus et vinculis p-ceptorum dei. Nos enim
ligauimus ipsum funibus peccatorū, propter
ea ediuerso ligari tenemur funibus p-ceptorū
eius, vt scz omnia membra nostra vnacum lin-

Confor-
matio.

qua sint conficta, ne laxentur ad aliqua contraria preceptis diuinis vel diuine voluntati repugnantibus. Ecce Christus, qui tametsi sponte se in manus tradidisset iniquorum, ligatus tamen est, ita ut in eo exercitatio vota expleret sua. Linguam vero eius quia ligare non poterant, ipse dominus siccam ligauit, ut nullum verbum nisi quod utile foret eloqui voluit, tam turbis se captiuatibus, quam reliquis Iudeis et pontificibus, atque Pontio presidi. Ita et nos, licet potestatem habeamus loquendi, vel etiam operandi malum vel bonum facultatem, linguam nostram et cetera corporis membra sic ligare debemus, ut nullum verbum eloquamur, aut operemur tale aliquid quod deus aut proximus ledi et offendi possit. Sic ligati, Christo memur. Christo suo modo, in ductione, ut scilicet de facili ducibiles simus ad viam iusticie, sicut Christus magno eum desiderio se duci permisit ad passionem, non repugnans, neque renitens, nec remurmurans, sed sicut ovis non aperiens os suum, eum ducitur vel portatur ad victimę locum. Et hec de adductione hostię.

¶ Quia vero hec prima pena quam dominus nocte hodierna pertulit pro nobis, dum post trinam orationem et sanguineum sudorem, traditus, ligatus, perfundatus, violentique impetu ductus seu tractus est. Propterea gratias agentes gratitudinem ostendamus, ineffabili sue erga nos clementię flexis gembus orantes. *Ps. nr.*

¶ Sed quia ut premissum est, sacerdotum legatum intererat, probare munda animalia oblationi deuota, munda inquam, immunda enim ut sus

canis, lupus, asinus et similia, non offerebantur.
Item inter munda non omnia absque delectu oblationi cuiuslibet conveniebant, sed tantum certe speciei, iuxta distinctos offerendi ritus, per diversis sanctis causis et rebus deputabantur. Nam pro pace, pro gratiarum actione, pro Principis sacerdotum et communis populi, privati quoque hominis peccatis, et pro mundatione leprosi, sicut in leuitico per varia capitula videre est, alia et alia immolabantur, igitur etc.

¶ Terrio sacerdotes, post probationem oblatorum apta suscipiebant, reicientes inepta.

Dicitur enim per prophetam. *Maledictus domus solus, qui habet in grege suo masculum, et votum faciens imolat debile domino.* Sic novae legis sacrificium probari debuit, ut omnibus constaret dignum et aptum esse. Quo vero voti testamenti sacrificium aptum esse cognosceretur, debuit probari esse dignissimum: succedere namque debuit in omnium sacrificiorum precedentium locum. Omnis siquidem talis, fuerunt typus et umbra huius sacrificii veteris, ideoque debuit esse omnibus alijs figuratibus sacrificijs nobilius et probatum magis. Item tale esse oportuit quod contineret infinitum precium, seu ut esset electissimum nulloque estimandum precio, ac per omnia quod liberrimum et immune. Nullo itaque obnoxium peccato, et ex se deo acceptissimum charissimum quoque, medium tenens in dignitate inter deum et hominem. Patet, quia tale sacrificium, debuit esse sufficiens ad redimendum totum humanum genus et divinae offensa placatione: quod non esset, si non contineret infinitum

Malala. 1.

precium, aut si de se non esset liberum. Tunc
quirebatur ad sacrificium noui testamenti, quod
esset res rationalis, ideoque nullum animal bru-
tum pro tali erat aptum sacrificio. Omnia nam-
que bruta, sunt minora et inferiora hominibus,
in precio et dignitate. Non continebant igitur infi-
nitum precium, sed requirebatur quod sit homo
omni homine nobilior, si victima illa fieri de-
buit dignissima. Item requirebatur, quod
illa res rationalis, esset munda et deo grata, alio-
qui nihil per eam mundaretur, nec deo gratum
redderetur. Homo etiam talis huic aptus
sacrificio, requirebatur omni homine imo toto
genere humano nobilior, si totum humanum ge-
nus per ipsum debuit reconciliari deo. Ob id
patet, quod purus homo nobilior toto genere
humano esse non potuit. At Christus talis
erat hostia, nam deus et homo. In eo itaque quod
deus, equalis exiit patri. Porro in eo quod in-
duerat hominem, siue quod esset homo, minor pa-
tre fuit, sed melior virtute et dignitate puro ho-
mine. Precium itaque eius erat in valore infi-
nitum, ratione diuinitatis. Et in eo quod homo
erat liber, et ab omni peccato immunis tam in natura
quam in persona. Et sic Christus erat conueniens ob-
latio propter innocentiam et puritatem, atque ideo cha-
rum et deo acceptum sacrificium, propter immen-
sam charitatem et obedientiam. Et propterea
fuit sufficiens ad placandam iram dei et huma-
ni generis reconciliationem cum deo, et ad satisfaci-

Probatum faciendum pro peccato.

victimę. **H**ec autem Christi innocentia, dignitas siue
noui test. sanctitas, probata fuit per varios iudices
vixit per

vez per Annam Caypham: Herodem: Pilatum: apud quos inuentus est verus deus et hō
et sine animi culpa, omni denique macula.

Judei f.

Digitur ductus primo fuit attestare Joā-
ne dñs, partim q̄ illi iudicandi auctoritas ceteris ebri
aliqua ex parte debebatur, vt pote qui in se. explorat
nagoge primores magne auctoritatis esset, par. Annas su
tim q̄ Cayphe pontificis illius anni sacer est. it.

Joan. 18.

dire magis vnum hominem mori pro populo q̄
gentem perire vniuersam. Voluit autem euā-
gelista, quod superius dixerat de prophetia Cay-
phe, commemorare obiter: quo scandalum de si-
delium extirparet cordibus, ne captionē et vin-
culationē Christi quam narrauit, impotentie
et infirmitati diuine attribuerentur: et
sed ideo omnia hec facta dispensatue, vt salus
tori orbi inde proueniat, ne sepe tora gens pere-
at. Testimonium etiam aduersarij nemo nescit
esse q̄ efficacissimū et rarissimū. Nam veritas
ab ipso etiam aduersario, non vult supprimi et
taceri. Pontifex ergo iste Annas interro-
gauit Iesum de discipulis suis et de doc-
trina eius de discipulis interrogat, quales ha-
buerit? Cur eos collegerit, et vbi nūc sint? De
doctrina etiam inquit qualis fuerit? vt mul-
tos alliceret ad auscultandū ipsum, populos:
Et si filium dei, vt fama publica erat, se esse as-
sereret? Num legem Moysi abnegandā et an-
tiquandam proponeret? aut cōtemnendā do-
ceret. Maligna et peruersa iudicis huius
de veritate Christi sunt exploratio, hoc em̄ re-

Joan. 18.

uera mollebat, ut seditiosum ipsum esse con-
vincere posset. Nouorū insuper dogmatū au-
torē ostendere valeret, atq; ita mori esse ob-
noxium: quando quidem legi Mosais ex pre-

Dent. 4. cepto Deuteronomij, nihil addendum vel mi-
7 12. nuendū fuit. Et Deuteronomij 13. dicit. Si sur-
reperit in medio tui propheta, et dixerit tibi,
eam sequamur deos alienos, propheta ille aut
fictor summorū, interficietur: quia locutus est
ut vos auerteret a dño deo vestro.

Dent. 18. ¶ Itē Deuteronomij 18. propheta qui arro-
gantia deprauatus, voluerit loqui in nomine
meo quē ego non precepi illi ut diceret, aut ex
nomine aliorum deorum, interficietur.

¶ Quid si Christus se filiū dei palam profite-
retur, visus fuisset alienare populū a cultu ve-
nius dei, et ita dignus occisiōe. Ipsi enī ex hoc
Luce 20. & sumpta parabola de dño vineę et agricolis,
dicebat se filiū dei, cōcipiebant consequi ne-
cessario pluralitatē deorū in essentia, iuxta plu-
ralitatem personarum. Christus tñ ita re-
spondit, ut nec taceret veritatē, nec se defende-
re videretur, dicēs Ego palam locutus sum
mundo hoc est, in propatulo seu publice om-
nibus predicanti. Quamuis non palā quo ad ap-
tū sermonem, dñs predicabat, quia in puer-
bijs multa loquebatur. Ego semper docui
hoc est doctrinam salutarem proposui in Si-
nagogis et in templo quo omēs Iudei cō-
ueniunt ter in anno de precepto, et in occulto
locutus sum nihil hoc est doctrinā populo ne-
cessariam tradēdo, clā et occulte, angulariterq;

non sum locutus. Quid me interrogas? In-
terroga eos qui me audierunt. quorū ma-
gna est apud te copia. Ecce hi sciunt quid di-
xerim ego. sensus ē. Tu me de meis doctrinis
atque meo interrogas negotio. Interroga ini-
micos meos qui insidiantur mihi. **AVGVS.**
Ipsa enim quę audierūt et non intellexerūt talia
erant, ut ea non possent iuste calumniari repre-
hendiue, nec veraciter criminari. Quorū scūq;
enim interrogando tētauerunt Christum, ut in-
uenirent unde accusarent eum, sic rēdit eis
ut omnes eorum doli retūderentur et calūnię
ipsorum frustrarēt. q. d. August. nequitia eo-
rum et dolus innotuit ac in ipsos conuertebat
ita ut calūnię ipsorum nō poterāt habere locū.

Hec cum dixisset vnus assistens ministro-
rum dedit ei alapam dicens sic respondes
pontifici/ voluit enim iste, ut manifeste confite-
tur vel negaret Respondit Iesus/ si male
locutus sum/ testimonium perhibe de malo
Si autem bene quid me cedis hoc est, expē-
de locutionem meā, si est mala: si autē bona est
sine causa me cedis, quoniā impunis esse debet
qui bene loquitur in iudicio.

¶ En vide probationē agni nostri, coram pri-
mo eius iudice, de sapientia vel doctrina, in q̃
tunc nihil inuentum est redargutionē dignū
Nunimo inuenta est in eo mira modestia ver-
borum in respondendo pontifici. Inuēta est et
veritas doctrine, quam declarauit nō esse sus-
pectā, sed omnibus in loco sacro aperte palatq;

promulgatam, et non angularem aut clancu-
laria. Ita scit ut eam Christus non verecūda-
Mat. 10. retur publice profiteri. Nam et ipse discipulis
suis dixit, ut quod audierint in aure predicet
in tectis, hoc est manifeste, toto mūdo audiente
Item ita vera peritiam per suos aduersarios eā
confirmabat, qui contradicere ei in nullo va-
luerunt. Quamuis autem hic seruus contradi-
cebat, non humano tamen more, quoniam illegiti-
time et irrationabiliter, verberibus non perba-
tionibus medijs, violētia et quadam adulatō-
nis insania, non iudicio recto id faciebat. Hoc
idem de hac ipsa sua irrefragabili ac ne in vno
quidem tota immutabili doctrina, discipulis
suis promisit dicens. Dabo inquit vobis os
et sapientiam, cui non poterint resistere omnes

Zuce 21. aduersarij vestri. Inuenta etiam est in eo pru-
dentia et charitas in celando defectu aliorum,
nempe discipulorum. Inuenta est in eo et liber-
tas in arguenda impudentia serui. Inuenta est
et patientia miraque mansuetudo, modeste siq-
dem et mansuetissime respondit suo iniquo per-
cussori. Nam proculdubio tota creatura ipsam
ultra fuisset percussione, nisi ab eo qui percus-
sus fuit prohiberetur. Quicquidem legimus de
peccatib⁹ in seruos dei celum et elementa vin-

nume. 16 dictam fuisse. Siquidem terra absorpsit Da-
nume. 16 than et Abiron, Chore suosque complices, cum
ducentis et quinquaginta viris ignis absum-
Exod. 14 psit. Aqua suffocauit Pharaonē in Mari
1. Reg. 2. rubro. Et viri occiderunt pueros, illudentes
Heliſeo, dum in sui ignominiam clamabāt, as-
cende calue, ascende calue. Quid facerent per

missa de iniuria creatoris. Verum non re-
cussit ipse qui percussus est immo mansuetissi-
me respondit, Non commorus, nō maledicēs
non accusans, nō comminās, sed instruens eū
qui male ageret. Quis autē et Pilatus aliū
quoque male agerent, tū ibi non redarguebat
dñs, sicut hic fecisse perhibetur. Nam et si ipse
summe māfuetudinis fuerit, vbiq; omnes fe-
rens iniurias, nusq; tū seuerior, quam in eos
q; titulo specieq; religio nis et simulatione, op-
pugnarent veram religionem. Nō tulit ta-
citus alapam qui tulit tacite crucem. Hic eū
presidebat Pontifex, examinabatur vinctus
Iesus, Licet ibi iudiciū species erat et ostenta-
tio, erat tū mera impostura seu falsitas ac si-
mulatio. Apud Ethnicum nanq; iudicē, au-
ditur vicissim et interrogatur reus, apud pōti-
ficem autē hunc pro responsō alapā dat, ei qui
iudex futurus est viuorum et mortuorum. Et
propterea Christus non tulit tacite, sed respō-
dit, arguendo tam percutientē, q̄ iudicem p-
niuentem ac dissimilantem.

Huius figura p̄missa est et impleta, in **Adi** figura.
Sabea propheta. Qui dum veritatē pro-
phetiē Abas regi Israhel anūciaret, percussus
est in maxillam per Sedechiā Pseudo p̄phe-
tam. Ita et hic Christus veritatē confessus corā
Anna alapā coesus est.

Et actus representatur in missa per statio-
nem erectam sacerdotis post principium cano-
nis et p̄missas tres cruces.

Ubi meditandum est, q̄ posteaq; dominus

E in

Statio
Christi co-
rā Anna
cū alijs a-
ctib; in
missa re-
p̄rat.

a Iuda traditus fuerat. Et captus ⁊ ligat⁹, ꝑ
mum ad Annam erat adductus: ibidemq; stā
do humiliter ante pontificem, enormē ad ma
xillam percussus est. Adeditemur illū ru
lisse parienter, non solum maxillam, verū ⁊ ca
lumniam verborum a seruo illatam, qui ⁊ ꝑ
cussit ⁊ calumniatus est Christum de inbono
ratione p̄sulis. Sic em̄ ille seruus accepit ver
ba Christi, quasi Christus notasset pontificem
de stulta interrogatione. Certe calumnia
hec plurimū molesta est, dum quod ad decla
rationem adducitur veritatis excusandāq; in
nocentiam, ad iniuriam retorquetur superio
ris esse dictum. Atq; hec Christo contigerunt
in hunc modum.

Doctrina ¶ Docentur ex eo loco subditi famuliq; ne q̄s
ꝑ famul. piam eorum faciat aliquid indecens in cōpla
centiam dñi sui, quemadmodum hic seruus fe
cit. Nam v̄q; ministris, dñorum temporalium
amore male facientibus. Vt mala iussa adim
plentibus, qui v̄x ad cumulū glorię diuitiaꝝ
q; dominorū iniuriam non merentibus irro
gant, supernam ob hoc perdētes gloriam ⁊ di
uitias regni celorum.

Doctrina ¶ Docentur pariter ⁊ iudices ac dñi, ne corā
ꝑ Iudici suo iudicio permittant cuiq; inferri calūnias
bus ⁊ ꝑ. vel iniurias, quemadmodū hic Annas, q nō
sectis. redarguit seruum, sed proculdubio grat⁹ fuit
de illo in p̄sentiarum admissō facinore.
Huic Annę per similes sunt illi iudices, q ma
nifestas calumnias permittunt adduci, Et for
san ꝑpter odium personę illius contra quā ad
ducuntur huiusmodi calumnię.

Postq̃ aut̃ Annas examinando Christum Secus
in eo nihil dignum morte inuenit (per qd̃ examē ⁊
innouit ipsum esse agnum dignum pro salute probatio
hominum immolandum) misit eum ligatum Chrii fuit
ad Caypham. Tum quia erat pontifex anni il apd̃ Cay
liu s. Tum quia astutior, vt sic possit aliqd̃ cō- pham.
fingere aduersus eum. Cayphas em̃ inuesti
gator vel sagax interpretatur. Sagax em̃ fuit
it ad prosequendam ⁊ explanandā doli sui ne
quitiam sed impudens ad proferendum men
datum appetendumq̃ homicidium.

Et circa hęc narrat Euāgeliste casum Petri
nam scribit Ioannes Sequebatur Iesum Ioan. 18.
Simon Petrus a longe/et alius discipu
lus qui erat notus pontifici.

Si queras quomodo dicitur Petrus sequi Je
sum, cum tñ ante dictum sit, om̃es fugisse re
licto eo. Sed dicendū q̃ primo fugerunt ⁊ po
stea reuersi oculte sequebant̃ eū. Duo aut̃ vcz
Petrus ⁊ Ioannes ad litterā describunt̃, seq̃
Christum, quia prę ceteris ipsum diligebant.
Unde ⁊ post resurrectionē Christi, primi vene
runt ad monumentū, ⁊ propter maiorem vim
dilectionis qua adinuicem vniebant̃ sepi⁹ isti
in Euangelio ⁊ in actis apostolor̃ cōiungunt̃
Tum etiam mystice, quia per hos duos disci
pulos, duę vitę quę Christum sequūt̃, desi
gnantur. Actiua vcz per Petrum, Contēpla
riua vero per Joannem. Actiua sequit̃ Chri
stum obediendo. Contemplatiua aut̃ cognoscē
do ⁊ contēplando. id quod etiam OSEAS. Ose. 6.
expressit dicens. Sciemus sequemurq̃ vt co-

gnoscamus dñm. Ioannes aut̃ cum Iesu iu-
trat, quia vita contemplatiua est ei familiaris
Sapi. 8. iuxta illud sapientis. Intrans in domum &
quiescam. Petrus aut̃ foris stat q̃a actiua vi-
ta circa exteriora occupat̃: id quod descripsit
Luce. 10. Lucas, Maria sedens secus pedes dñi audie-
bat verbum illius, Marta aut̃ saragebat cir-
ca frequēs ministerium. Ubi similiter p̃ Ma-
riam Magdalenā vita corēplatiua, p̃ Mar-
tā vero eius sororē actiua designatur. Simi-
liter tñ per corēplatiuā vitam, introducūt
ad Christum vita actiua, sicut em̃ ratio inferi-
or dirigitur per superiore, sic vita actiua p̃
corēplatiuā: quod pulchre hic in textu Jo-
annis innuitur, cū per Ioannem Petrus in-
troducitur. Petrus intrans quia iam incepe-
rat algere, desitutus tunc intus ab igne cha-
ritatis, stabat cum ministris ad ignem calefa-
ciens se. **Bestima** hec flamma Iudaica ad
quam Petrus accesserat, nō em̃ calefaciebat &
urebat. **Malus** focus ille qui etiam in sancto-
rum mentibus fuliginem erroris efficit, iuxta
quem & Petri (q̃ ceteris animosior videbat̃)
interiores oculi caligarunt. Non quidem ocu-
li carnis sed mentis quibus antea Christū vi-
debat cū diceret. Tu es Chr̃s filius dei viui
Albertus et **Iero.** super Matheum **Al-**
legorice.

Triplex ignis fuit in atrio illo Pontificis
quod & nūc sepe sepius inuenitur. Ignis ire
in Christum, & discipulos eius. Ignis cupi-
ditatis in acceptione munerū ad iusticię sub-

uersione, et Ignis carnalis concupiscentie
in consumptionem castitatis. De primo di-
citur. Supercecidit ignis, et non viderunt solem, ps. 57.
hoc est lucem rationis ad recta iudicia. De secundo
dicitur. Ignis deuorabit tabernacula eorum, Job. 15.
qui munera libenter accipiunt. De tertio. Ignis
est usque ad consumptionem deuorans, et omnia Job. 31.
eradicans genimina. Circa hunc ignem Pe-
trus negauit dominum ad ancille ostiarie vo-
cem. Deinde cum iuramento, et postea etiam
cum anathematizatione negauit. Si queras
ubi negauit? non in domo sua, non in monte,
non in templo, sed in domo principis sacerdo-
tum, et non cuiuscunque alterius. Sed ibi negat
ubi veritas non est, ibi negat ubi Christus ca-
ptus, ligatus, alapaque grauissimam sustulit.
¶ Quomodo enim non erraret quem intromisit
ancilla ostiaria, et ostiaria quidem in domo
pontificis, ubi difficulter innocentia seruatur
et ubi impudicia regnat. ¶ Ubi de Petri
negatione **LEO PAPA** in sermone de
passione sic inquit, ob hoc sicut apparet, hesi-
tare permissus est, ut in ecclesie principe reme-
dium penitentiae conderetur, et nemo auderet
de sua virtute confidere, quandoquidem mu-
tabilitatis periculum nec beatus Petrus potuit
euadere: immo negauit tam diu, quam diu Christus
ad eum non fuit conuersus ut eum respiceret.
¶ Neque cessasset negare, et penidubio perman-
sisset in negatione facta, nisi illum respexisset.
¶ Propterea dicitur in euangelio. Et con-
uersus dominus respexit Petrum oculo
sepe miserationis cor eius conuertit, persuadendo

Nota.

ipsum a peccato ne amplius caderet. **BEDA**
 Respicere namque eius: misereri est, quia non so-
 lum cum agitur penitentia, verum etiam ut agat
 domini misericordia necessaria est. Hec ibi. Unde
 propheta. Misericordia eius preueniet me. Et
 ad hunc Christi respectum recordatus est Pe-
 trus verbi Jesu / et egressus foras fleuit
 amare. **IERONIMVS**. Post nega-
 tionem Petri et Galli cantum, respexit Salua-
 tor Petrum, et intuitu suo, eum ad lacrimas
 amaras prouocauit. Non enim fieri potuit, ut in
 negationis tenebris permaneret, quem lux re-
 spexerat, unde et egressus fleuit amare. Egres-
 sus de impiorum consilio, fleuit ut pauide nega-
 tionis sordes, amaris fletibus lauaret. Et in
 hac negatione Petri fuit etiam quedam proba-
 tio et ostensio abilitatis vel dignitatis agni no-
 stri immolandi: quia ex hoc casu Petri cognosci-
 tur, quod Christus tanquam deus fuit futurorum prescius.
 Item fuit in eo veritas verborum, quia non
 secus euenit quam dixerat. Absoluta negatione
 Petri reuertamur ad Caypham, examen ibi
 habitum prospicientes, longe notabilius quam
 apud Annam. Quod patet.
PRIMO. Ex multitudie illic congregatorum ad
 examinandum. Quia omnes ordines statumque regna-
 tum populum, tanquam omnia capita populi illo
 conuenerant. Neque illic erant quatuor ordines scilicet sa-
 cerdotes, scribe, pharisei, seniores. Sacerdotes
 venerant, ut iudicij appareat veritas. Scribe
 ut literatura columnias inuenire scirent.
 Pharisei, qui simulata sanctitate, accusaciones

factas et confictas probarent, seu redderēt gra-
uiores. Seniores, qui longa experientia, ma-
liciose obijcere scirēt, et respōsis obuiare Chri-
sto. Hī omnes illuc conuenerant, qui non fue-
runt apud Annam.

SECUNDO. Magnitudo examinis
apparet ex magno conatu eorum quia vi-
citur de eis Principes autem sacerdotum **Mat. 26**
et omne concilium querebant falsum testi-
monium contra Jesum ut eum morti tra-
derent. Dicitur, querebant, non enim suffecit
eis dilgētia prius facta anteq̃ cū Iuda pactū
fecissent: sed etiam postq̃ Christum captū deti-
nuissent, iterum querebant testimonia, volētes
suis insidijs iudicij formam imponere, seu ma-
liciam suam occultare, sub pretexto et pditione
conciliorum, ut tanquā iusti, iuste iniustum et
male actorem condemnare viderentur. Unde
dicit Evangelista, querebant, non enim obuios
et in promptu pro sua habebant intentione.

Potuisent sane sanctitatis, virtutis et benefi-
centię complures inuenisse testes, infirmos sa-
nitati restitutos, cecos luminibus cōdonatos
esurientes pastos. Ast non tales oprabant qui
excusarent eum, sed eos qui accusarent deside-
rantes querebant. Non valentes igitur veri-
dicos hīe, falsos et mēdaces subordināt testes

TERTIO. Examinis illius celebritas
et nobilitas apparet ex falsorum testium
multitudine. Multi namq̃ gratiam princi-
pum venantes veniebant. Non reputaū, inter

rim illi miseri quam grandis sit iniquitas falso testimonio proximum ledere, vitam denique qua homo nihil habet preciosius in discrimine vocare et periculum mortis adducere, potissimum cum irrevocabilis sit vita hominis semel amissa. Consimiliter dum falso testimonio infamie nota inextinguibilis iniusta primo fuerit, accedente presertim iudicis sententia, hic iam palinodiam canere seu revocare non semper convenit. Atque inde alia duo mala consequi necesse est, in persona vel in rebus punitione, et infamiam damnati criminis. Utinam adverterissent infelices isti, quantam malorum lernam seu cumulum secum trahat falsorum testium impudens assertio, nam

1. Primo quidem Deum
Joan. 14. perterando contemnunt, qui est ipsissima veritas
2. Secundo Iudici obnoxios se reddunt, quem falsum
3. lunt mentiendo. Tercio obnoxios sunt innocentem,
4. quem falso testimonio ledunt. Quarto et
Sapient. 1. sibiipsis non mediocriter incommodant, quia
5. os quod mentitur occidit animam. Quinto obligant seipsum ad satisfaciendum, et restituendum parti lese, id quod raro fieri palam est. Non enim sufficit confessio et contritio, nisi restituatur quod proximis ablata sunt et quicquid inde evenit incommodum. Horum omnium scelerati isti atque miseri obliti sunt, impudenter se ingerentes ad ferendum falsum testimonium. Sequitur namque apostolus

Mar. 14. Evangelistam contextus Veniebant multi et dicebant falsum testimonium contra eum et convenientia testimonia non erant. Non erant convenientia testimonia, tum quia non fuerunt pro voto examinatum. Neque enim lapida-

re illum, sed abiectissima morte crucis condē-
nare voluerunt. Tum etiam quia honestas fa-
me falsitatem mentitam exclusit. Permisserūt
etiam sacerdotes inferre illi contumelias mul-
tas, et qui veniebant accusaturi eum, multis vi-
rijs illi insultabant: secundum quosdam de-
uotos hec et his filia opprobriabāt dño in fa-
ciem dicentes. Tu neutiq; vis cedi de malo, ni-
si sub testimonio, id quod dixisti apud Annā
Audi igitur testimonia multa. Cum homo sis
mortalis diuinitatē tibi arrogas, dicens te fi-
lium dei. Cum sis hostis dei, et legis eius vio-
lator, Adesse nomen tibi vendicas. Sabbatū Joan. 5.
quod deus sacrosanctū esse voluit, multis mo-
dis prophanare non dubitasti, paraliticū, qui
annis triginta octo ad probaticam decubens
iacebat piscinā curādo. Aduersarius es Mo-
sis serui dei, cuius legem de lapidandis adul-
teris irritam fecisti, adulteram absoluendo.
Insuper quam corruptissima sit vitę tuę ratio Joan. 8.
atq; malicia, id quod hinc facile est colligere,
si quis sodalitiū et conuersationem tuam inspi-
ciar, dicente Mattheus. Cum peruerso per-
uerteris. Nā quis maior peccator, q̃ prin-
ceps publicanorum Zachens? Quis manife-
stior q̃ Mathheus? Quis Iuda magis peruer-
sus qui te nobis tradidit. Omnes isti de tua
sunt societate, atq; ita nō vnum sed multa sunt
contra te testimonia. Nec es de doctrina et lege
Mosis contentus, peregrinam et nouam mō-
dō inferis doctrinam, qua mediante omnia contra
sa nobis inducis atq; facis. Deficiētibus autē
omnibus Nouissime venerunt duo falsi te Mat. 26.

Deut. 19

1. esdre 6

fies/et dixerunt/hic dixit/possum destruire
templum dei et post triduum reedificare il
lud. Referebāt hī aliqua ex parte iusticie for
mam, quia venerant duo, ait nāq; lex, nō sta
bit vnus testis contra aliquem, quicquid illud
peccati ⁊ facinoris fuerit, s; in ore duorum aut
triū testium stabit omne verbum: hoc est cre
dendum est duobus aut tribus testibus. Duo
ergo falsi testes simul iunguntur, nitūturq; te
stimonio prolato ostendere, Christum diuinam
sibi vsurpasse potentiam. Non enim rei humane
est tantam templi molem in triū dierum spa
cio reedificare. Blasphemie itaq; notam in tē
plū dñi illi ascribere hoc testimonio, pcurabāt.
Item quia per hoc videbatur dignus cru
cifixione iuxta decretum Darī regis. Prece
perat enim ille quōdam incensum templum dñi
reedificare Judeis, vatis sumptib⁹. Porro te
nor sententie eius ira habet. Omnis homo qui
hanc mutauerit iussionem, ne sex templum edi
ficetur domus dei cœli, tollatur lignum de do
mo ipsius, ⁊ erigatur ⁊ cōfigatur in eo, domus
aut eius publicetur, hoc est: confiscentur bona
ipsius. Esto sane iudicij ⁊ iusticie formam
illi prætēderent custodirentq; a iusto tñ ⁊ equo
in multis aberrarunt passibus, iuris ordine ne
gliendo, immo contra formam eius egerūt. Tes
tes etenim ne fraus ⁊ calumnia locum habeat
rogari, vocati, iuramento adacti, nolentes ⁊
scientes deponere debent. Isti aut ingesserunt
se in negotium, ac sacramentum de testimonij
fidelitate non exhibuerunt, ⁊ quę dicebantur p
eos nesciebantur ab illis ipsis: falsum cñ iuxta

sententiam ALBERTI super Mattheū Mar. 14
ignoratur. Hec inquisitio tam curiosa et dili-
gens testium, magnam Christi domini laudē
nobis aperit, in eo, quod omnia quę fecerit et dixe-
rit ita irreprehensibilia fuerē, ut nullam veri-
similitudinem inuenirent in eo reprehensio-
nis quamuis illam tam multi, et astuti et inimici, sola-
licite et mira inquirerent diligentia.

QVARTO. examinis agni nostri ma-
gnitudo ex singulari Caiiphe malicia per-
spici potest.

C Interrogauit dolose.

Quia Librum < Adiurauit maliciose.

C Condemnauit peruerse.

Dicit namque Euangelista. Exurgens autem Mar. 14
summus sacerdos, in medium/interroga-
uit Iesum dicens. Non respondes quicquā
ad ea quę tibi obijciuntur ab hijs/ hoc est,
quę contra te deponunt testimonia. BEDA.
Gratus summus sacerdos et impatiens, nō in-
ueniēs calumnię locum, exurgit de solio ut in-
saniam mentis motu corporis demonstraret.
Nihilominus tñ, ut dicit IERONIMVS,
Ipse deus et saluator noster, qui mundo salutē
cōtulit, et humano generi sua pietate subuenit
sicut ouis ad occisionem ducitur, sine voce, et
obmutuit et siluit, sequitur em̄ Ille autem ta-
cebat et nihil respondit. Nemo arbitretur

Lib. 10.
ca. 23.

peram a dño id factum esse q̄ siluit, quasi tacē-
do approbasse videatur calūnias illas ⁊ fal-
sas adtestationes, iuxta illud. Qui tacet p̄sen-
tire videtur, qñquidem illud intelligit, in cor-
rectione, aut in veritate ap̄o tempore dicēda.
Qui enī tacet quum loquendum sit, pro se, vel
cōmuni bono, vel pro veritate, hic prebere his
quę producuntur in contrarium, p̄sensum, ⁊
ea veluti adprobare iudicatur. Consimiliter ⁊
ille, qui dum potest alterum corrigere ⁊ tacet
consentire videtur malefactis delinquentis.
Utrum qui consulto ⁊ prudenter subicit, nūc
scz cum loqui plus obesset q̄ prodesset, hic nō
dicitur consentire sua taciturnitate, atq; hoc
seruato modo Iesus prudenter tacuit ⁊ inquit
respondit. **AMBRO.** super **LVCAM.**
Non accusationem tacendo confirmat, sed de-
spicit non reuelando. Voluit etiam tacere, vt
per hoc suam ostenderet sapiētiā, sciebat nāq;
vt deus, quicquid pro sua defēsa dispiser, in
calumniam esse rapiendum atq; torquendum.

Habuit siquidem Episcopus ille curiam ⁊ cō-
sistoriū: quod vocant, tale quale dixit **PIVS**
PAPA in tempore nostro, simile scz aucupio
vbi litigatores aues sunt, forū area, iudex re-
the, patroni hoc est aduocati ⁊ pcuratores au-
cupes dicuntur, teste **PLATINA.** Et ob id
quāto magis Christus tacebat, ap̄o indignos
sua responsione, tam testes ipsos quam sacer-
dotes, tanto magis pontifex furore superatus
eum ad respondendū prouocat, vt ex qualibet
occasione sermonis locum inueniat accusandi.

Mam

Nam sequitur Rursus summus sacerdos Mat. 26.
ait illi. Adiuro te per deum uiuum vt di-
cas nobis si tu es Christus filius dei be-
nedicti. Iesus aut mitissimus, quamuis pro-
be nosset eos nō esse credituros, rēdit tñ iuxta
THEOPHILAC:) adiuratus, ne
postea dicendi occasionem haberēt si audiuis-
semus aliquid ab eo, cum sic sollicitē quesui-
mus, etiam p nomē dei adiurando, credidisse-
mus ei. Et propterea dixit Tu dixisti/ verum
tñ dico vobis/ a modo videbitis filium ho-
minis/ quem purum hominem credentes cō-
temnitis vsq; quaq; sedentem a dextris vir-
tutis dei hoc est, patris (virtutem nanq; hic
patrem dixit) vt scz cognoscatis tunc infalli-
biliter, me humanatum esse filium dei, vnū z
equalem cum patre venientem ad iudiciū
scz, in nubibus cœli videbit em̃ Christum in
forma humana omnis oculus, bonorum z ma-
lorum. Boni quem amauerunt ad gloriā, Ma-
li quem contempserunt ad terrorem z pœnā.
Sedebit aut tunc quiescēs, qui nunc laborib⁹
fatigatur. Sedebit a dextris. hoc est in potio-
ribus bonis, qui in sinistra iniuste iudicat⁹ est:
Sedebit ad dexteram virtutis dei qui ad sini-
stram dīabolice potestatis nunc adiudicat⁹ est
Tunc princeps sacerdotum scidit vestimē Mat. 26
ta sua volens per hoc ostendere, de refectione
criminis blasphemie, vnde z dixit Blasphē-
mauit scz in hoc, q se filium dei fecit. Quid
adhuc egemus testibus perinde atq; diceret

frustra laborantes infumimus operam cassam
Ecce nunc audistis blasphemiam nam di-
uinitatis sibi arrogat maiestatem. Quid vos
his videtur? Querit iudicium ab his qui ei
suscipiebant sanguinem, sciens eos cito mortis ac-
clamaturos sententiam. At illi dixerunt reus
est mortis. Fuisset procul dubio hec sententia
satis iusta, si causa super qua lata est, vera fu-
isset, et verum respondissent supposita facti ve-
ritate. Omnis enim qui blasphemat nomen dei
secundum legem reus est mortis violentę, La-
lis namque ex lege lapidari debuit. At etiam
lex, Educ blasphemum extra castra et ponant
omnes qui audierunt manus suas super caput
eius, et lapidet eum populus vniversus.

Leuit. 24

2. Ma-
chabe. 4

¶ Porro quia factum in quo cardo totius ver-
sabatur negotij, fuit falsum, et sententia fuit fal-
sa: prophana, et iniqua, verificatumque est illud
Rex Antiochus Adenelaum vniversę malicie
reum criminibus absoluit, miseros autem, qui
etiam si apud Scyras causam dixissent, inno-
centes iudicarent, hos morte damnauit.

¶ Layphas in hoc examine, multa videri po-
test bene egisse, at res omnino aliter habet, Ju-
dex namque sibi ipsi fidere non debet. Qui enim suo
iudicio et nullius consilio omnia vult agere, aut
deus quidam inter homines censendus est, aut
temerarius reputandus. Unde ob eam causam,
qui suo assideant iurari sibi adiungere debet asse-
ssores, quo veritatem melius puestigare possit
et discutere, plura enim vident oculi quam oculus

¶ Layphę actio hanc bonitatis for-

nam præferre videtur, q̄ seꝛ scribas conuoca-
uerit, iuxta illud. Causam quā nesciebam di- Job 29.
ligenter inuestigabam. Item q̄ noluit sine tes-
tib⁹ condemnare, sed vt cōiurum testimonio
Neq; eñ̄ satis est, factū iudici esse manifestum,
nisi etiam ⁊ alijs innotescere possit, vt sic ⁊ ce-
teris, iudicium esse iustum appareat. Item in
eo q̄ inquisiuit dicens, quid vobis videtur.
Item q̄ blasphemus puniend⁹ veniat. Om̄ia
siquidem peccata quę prohiberi possunt, puni-
enda sunt, ne impunitas præbeat incentiuum
delinquendi: ⁊ præsertim blasphemia vt præno-
tatum est. Detestandum et̄m crimen hoc est,
nostris tamē temporib⁹ admodū valdeq; fami-
liare ⁊ leue habetur, adeo vt ⁊ ipsi quoq; pue-
ri citius discant blasphemare q̄ orare, passim
nanq; blasphemie personant, iuxta illud. In-
giter tota die nomen meum blasphematur.
Quod hodie verificatur dicente Paulo. Nomen
dei per vos blasphematur inter gentes. In
hoc ergo q̄ ostēdebat Cayphas se detestari bla-
sphemiam, bene facere videbatur. Neq; vtinā
patresfamilias ⁊ rectores discāt ab eo, ne deñ̄
dū talia sunt secundū rei veritatem (nā coram
Caypha tunc non fuit blasphemia sed per erro-
rem indicabat blasphemā) impune hæc paci-
antur, neq; eñ̄ frustra additum est in leuitico
lapidet eum omnis populus. Hęc quidem
vt prædictum est videbantur recte fieri, sed re-
uera longe aliter omnia habent. Conuenerunt
eñ̄ sed maliciose, non vt veritatem agnoscerēt
agnitam prosequerentur, sed vt ipsam verita-
tem opprimerēt, iuxta vaticinium prophete in

Esa. 52.
Rom. 2.

ps. 21.

ps. 2.

persona Christi. Concilium malignantiū obsecutū me. Et item, Reges terre ⁊ principes conuenerunt in vnum aduersus dñm, ⁊ aduersus Christum eius.

Apparet præterea nequitia istorum in eo, q̄ testes querebant contra Christum. Quis enī iudicum hæc recte facere potest, nā iste sunt partes actoris, cui incumbit probatio eorum quæ proposuit. Hic autē inuerso ordine omnia confunduntur, iidemq; sunt actores qui ⁊ iudices.

¶ Detestatio etiam blasphemiam, dolose ⁊ maliciose agunt omnia. Viderunt etenim opa Christi, ex quibus credere potuerunt immo debuerunt ipsum esse filium dei: quæadmodum dixerat eis, vos dicitis, blasphemias, quia dixi filius dei sum: si non facio opera patris mei nolite credere mihi: si autē facio, ⁊ si mihi nō vultis credere, operibus credite.

Joan. 10.

Hinc liquet quod ante audiuerant ab eo nominari se filium dei ⁊ tñ nunc querebant ex eo si filius dei esset: nō ad credendum id fiebat vel imitandum, sed vt extorquerent ab eo verbum hoc, tanq̄ causam ad condemnandum, atq; ita huiusmodi blasphemie detestatio non fuit ex amore veritatis, sed ex zelo malo. Interrogans autē Cayphas scribas quid vobis videatur? inique egit: interrogauit eos, quos sciebat cōspirasse in mortem eius. Vbi impletæ sunt scripturæ quæ hæc omnia prædixerunt de testibus. Insurrexerunt in me testes iniqui ⁊ mentita est iniquitas sibi.

ps. 26.

figura.

3. reg. 21.

Impletur istud in Typpo, vbi ad condemnandum Naboth iustum ⁊ innocentem, submissi fuerunt duo falsi testes falsi,

se contra eum de blasphemia dei deponentes.
Atq; hec omnia Christus pertulit pacienter,
vt satisfaceret pro iniusta accusatione dei per
Adam facta. Dum enim Adam patrem nostrum
dominus perquireret, cur de ligno vetito comedisset? Improbe et impudenter dixit, mulier quam **Gene. 3.**
dedisti mihi sociam, dedit mihi: in hoc deum
sui delicti causam constituens, qui talem ei de-
dit sociam, quæ illi ruine fuerat occasio. In iuste
etiam et perversè Euam accusat coniugem, vir
enim ille erat, et potentior ratione, infirmus autem
vasculum mulier. Hanc ergo iniquam dei
accusationem per satisfactionem falsæ accusatio-
nis sue dominus abolendam esse voluit.

De impositione blasphemie et falsa condē-
natione, implet illud. Captabāt in animā **ps. 93.**
iusti: et sanguinem innocentem condemnabāt.
Nam ipsi potius blasphemii fuerunt, blasphe-
mantes et condemnantes eum, quæ (iuxta p-
missionem patribus antiquis factam et in scri-
pturis expressam) misit pater in mundum vt
mundus saluetur per illum.

Hec referunt seu representantur in missa, **R**itatio
sacerdote memoriam comemorationemq; eorum in
vivozum peragente. Nam ibi silentio suo de-
notat sacerdos silentium Christi agni manusue-
ri, nihil respondentis falsis testibus coram Lay-
pha, qui ex impaciencia surgens interrogabat
et adiurabat Christum. Vel hoc silentium sa-
cerdotis comemorantis diuersos gradus sta-
tuum, significat qd Christus diuersa supplicia
quæ tacent Evangeliste ptulit in illa nocte.

Alias igitur sacrificio missæ meditetur cor meditatio

gissetq; hec omnia, quantus dolor cor dñi Iesu-
tum occupauerit, quanta tristitia ipsum inna-
serit, quum ille, qui est iudex omnium ⁊ veritas
videbat iudicium peruerri quod dei ē, omnia
q; in eo fieri dolose, capcioso ac maliciose. Quā-
tus dolor illi inerat, ppter falsi criminis im-
positionem. Blasphemie siquidem crimen in se
magnum est, in tantum q; scriptura illud plu-
ries non nominat nomine suo proprio, sed per
antiphrasim sub bñdictiōis nomine, vt habet
de Job. Ne forte peccauerint filij mei ⁊ benedi-
xerint deo in cordibus suis. Ac de Naboth
in loco iam allegato scribitur. Submittite du-
os viros filios Belial contra eum, ⁊ falsum te-
stimonium, dicant, benedixit Naboth deum ⁊
regem. Est etiam magnum quoad poenam le-
galem, quia talis sine omni misericordia lapi-
dandus erat. Quantus etiam dolor, quum eos
qui populum dei regere debebant, sic errare vi-
deret, quū tāq; leones ferocissimi in ipsum fre-
mebāt, terribilibus oculis in eum inspiciebant
⁊ quasi furore agitati frendebant.

Meditetur etiā, quo pacto illud, quod vi-
centes accla manerūt, reus est mortis, mi-
rifice cor dñi Iesu affligebat ⁊ perstrinxerat, cū
quia mortem nullatenus meruerat, eo q; omni-
no innocens fuerit, tum quia ille qui erat vita
omnium, ad mortem tñ turpissimam ⁊ vilissi-
mam condemnabatur, per eos precipue quos
venit viuificare. Tum etiam quia ab omnibus
condemnabatur nullo reluctantē, nemo siqui-
dem pro innocente intercedebat, nemo patro-
cinabāt, nemo appellabat, nemo tempus de-

Job 1.

3. reg. 21

Joan. 1.

ensionis deposebat, omnes in malo consenserant, qui nunq̃ in bono concordabant.

¶ Nec solum hæc mediteretur sed studeat etiam doctrina conformari. Quare ⁊ iudices studeant habere hanc calumniam Christi præ oculis, cauentes ne aliquem calumnia afficiant neue quempia maliciose sentencient. Certum est em̃ q̃ nullū qui malus est non debent malo zelo condemnare, (nam tūc esset iniusta occisio ex parte animi) quanto magis ille qui innocēs est condemnari non debet.

Caueat quisq̃ proximum mendacio ledere, vel testimonio falso illi iniuriari, habita ratione q̃ fallacijs ⁊ mendacijs Christus morti addictus est. Eodem similicq̃ modo qui falsum testimonium contra Christū seu veritatē (quę Christus est) pfert Christū morti addicit quantum in ipso est. Aduertat etiam talis sapientis sententiam dicentis.

Testis falsus non erit impunitus, ⁊ qui mēda Puer. 19
cia loquitur non effugiet vindictam, valde em̃ perniciosum est proferre mendacium præsertim in iudicio.

¶ Insuper vocem illam (reus est mortis) meditando, studeat quisq̃ pariter ⁊ caueat, ne qñ vox illa Iudeorū, quę insouit in auribus innocentis Christi, in auribus mentalib⁹ veraciter insonet. Si queris quando hoc fit? tunc reuera quando quis mortaliter peccat, de quolibet em̃ tali vere dicitur, reus est mortis, etiā triplicis.

¶ Primo em̃ incurrit mortem Ezech 18
animę, testante scriptura. Anima quę peccauerit ipsa morietur. Et item: peccatum quum consummatum fuerit, generat mortem.

mortem nature siue corporis, que communis est bonis et malis, dicente Apostolo, Statutum est hominibus semel mori. Tercio incurrit mortem eternam, mox acta presenti vita.

Jaco. 1.
Hebr. 9.

¶ Nec solum ea mediteretur que pontifex irrogauit domino iniuste, sed etiam que impij serui dulcissimo Iesu fecerunt in domo Cayphe, usque mane. Tradidit enim sceleratissimus pontifex mirrissimum agnum nostrum, voluntati seruorum crudelium, qui omnes irruentes in eum, et omnem quam confingere excogitareque potuerunt contumeliam inferentes, ac eo amplius gloriabantur quo maiora inferebant conuitia, afflictiones et flagella. Unde primo illuserunt ei sicut

Luce 22.

Lucas ait Viri autem qui tenebant illum illudebant ei Illusores ut ait A L B E R. super Lucam, erant, qui actus et verba eius deridendo peruertebant et ceperunt in eum

Mat. 14. quidam conspuere tanquam os illud conspuentes quod immundicie blasphemieque exposuisset. Consuebant reuera sputis non simplicibus sed immundissimis ac feridissimis excreationibus sputorum, propter quod Matheus non dicit

Mat. 26. spuerunt, sed expuerunt in faciem eius, id est quasi excreando cum toto conatu conspuerunt Nec vnus tantum sed plurimi, ideo notanter dicit, ceperunt in eum conspuere.

Joan. 9.

¶ In quo meditetur quod magna vilipensio Christi Iesu fuerat, cum sic tanquam in vilissimum quepiam expuebant. Expuebat quidem et ante saluator in terram et lutum fecerat ex sputo, ut visum restitueret homini, cui natura lumē ne-

garat. Nunc vero gens Iudeorum sputis cō-
spuit faciem saluatoris, in eius vililitatem ⁊ cō-
fusione, siquidem conspuebant in eum tanq̃
maledictum ⁊ a deo reprobatum. Nam conspu-
ere alium, est magnum illi vilipendium facere.
Unde Job lamentabiliter assererat id sibi ad
sui fieri vililitatem, cum de abiectis hominib⁹
ipsi insultantibus diceret. Et faciem meam
conspuere non verentur, ac si amaro animo vi-
cat, ita sum ab alititudine status mei deiectus
ad ima, vt ad vililitatis meę exaggerationem
seu cumulum, etiam indigni homines meam
faciem exprobrando ⁊ vilipendendo exspuere
non formident.

Job 30.

¶ Tibi attendendum, secundum quod dicit
CHRISOSTO. Quō Euangelista cū
summa diligentia quę videntur esse probrosis-
sima exponit, nihil occultans aut verecūdans
sed gloriam existimās maximam, dominatores
orbis terrarum p nobis talia sustinere. Unde
prosequitur Marcus et velare faciem eius
Consputam velabant faciem quę saluat intue-
res, dicente Adose de Jacob. Vidi dñm facie
ad faciem ⁊ salua facta est anima mea. Illius
vero faciem velabant, cuius vultum desiderat
omnis terra, id qđ p̃cessit in figura siue um-
bra. Scriptum est enī. Omnes reges terrarū
desiderabant videre faciem Salomonis. Sa-
lomon vere pacificus erat Christus domin⁹, cui-
us faciem nos etiam optamus nobis reuelari
vt in eius intuitu feliciter viuamus.

Mar. 14.

Gene. 32.

z para. 9.

Alij palmas in faciem eius dabant hoc ē Mat. 26.

f v

alapis cedebant, atq; verisimile est qd sanguis
ex ore eius ⁊ naribus largiter profluebat.

Alij colaphis eum cedebant dicentes pro-
phetisa nobis Christe/ quis est qui te per-
cussit? Prophetie munus temere eum sibi v-
surpasse exprobrant, q. d. fecisti te prophetam,
popularis aure captator fuisti, oblectabar in
laude populi, qui te pphete nomine dignabat
prophetisa ergo quis est qui te percussit?

doctrina ¶ Similimodo, licet dispari ratione nos quo-
q; miseri (qui assidue Christum verberamus
peccatis nostris, tanq; per ipsa excecati, igno-
rantes numerū ⁊ quantitātē eorum) dicere de-
bemus, petētes illuminationē: prophetisa no-
bis Christe, hoc est, da nobis illuminationem
⁊ nostrorum peccatorū concede nobis plenariā
agnitionem, ad confitendūq; ⁊ recensendū ea
veram contritionem, Vel etiam clamemus ad
ipsum, quo nos necessaria ad salutem doceat,
atq; de rebus agendis vtilia pro salute anime
nostre erudiat. Neiro hoc facere debemus a-
nimo pio ⁊ deuoto, quod sceleratos irrisores
Christo fecisse constat animo impio ⁊ irreligio-
so. Diuinam etenim illi rem, spiritum videlicet
prophetie in iocum ⁊ ludibriū rapiebant.
Quib; persimiles sunt nōnulli leues Christia-
ni, qui verba diuina ⁊ sacros cantus, aliasq;
res cultui diuino dicatas, in prophanū vsum
⁊ sepius in iocum ludumq; conuertere non ve-
rentur. Imitantur ⁊ istos miseros illi, qui p-
phetias vel miracula tentatiuo animo petunt
atq; possulant, vel aliqua curiose interrogant.

At Christus illis respondit,
Instruens nos ne indignis sacramenta panda-
mus, Et proijciamus margaritas ante porcos
atq; sanctum exponamus canibus. Quāuis
igitur Christus esset verus propheta immo p. **Mat. 7.**
phetarum omnium dñs et magister, noluit tñ
irrisoribus suis prophetisare, relinquendo præ-
dicantibus et doctoribus suo exēplo doctrinā
ut pro loco et tpe, sciant indignis auditoribus
subtrahere verbum dei. Sequitur contextus
apud Lucam et alia multa blasphemantes
dicebant in eum hoc est, tempus me deficeret **Luce 22.**
si singulas blasphemias sceleratorū recensere
vellem. Blasphemabant autē reuera non ver-
bis tantum, sed etiam factis. Credibile nanq;
est dñm in domo Cayphę indignis tractatum
et exceptum modis. Quid em̃ licentia scelera-
torum seruatorum aggredi non est ausa, ad pbāte
impio ipsorum hero, et vidente ac permittente
singula fieri de quibus dictum est. Et ex his
multo plura fuisse dño illata absente Caypha
non dubitamus, quando omnis reuerentia et
metus, quem serui presentibus dñis obserua-
re soliti sunt, ablati fuerat. Unde corpus ei⁹
sacratissimū in terram proiectum fuisse verissi-
mile est, pedibus insolentū ministrozū calcatū
tractum, laceratū, Capillos venerandi capitis
barbamq; illam decoram alij trahabant atq;
euellabant, alij scēdissimis vnguibus sacratas
lacerabant genas, quoniam em̃ crudelissimi essent,
et sine misericordia, omnia quę vel excogitare
vel facere possent mala inferebāt ei, iam ex ma-
la voluntate, iam placendi studio sceleratis ip-

forum dñis. Passus est dñs in nocte illa
tanta ac talia mala, quę nō nisi in die illa ex-
trema iudicij generalis, narrantibus sanctis
hominibus, reuelanda credunt, vbi palā om-
nibus futurum est, quo amore talia tamq; ne-
phanda sustinere p nobis non est dedignatus.

¶ Non aduerterunt immanissimi illi doctri-
nam Salomonis, Non est bonum damnum
puer. 17. inferre iusto, nec percutere principem qui recta
iudicat.

¶ Dedita-
tio.

¶ Ideamus hęc ipsa meditantes, quantū il-
lius erga nos amoris debeamus, qui totam
noctem insomnem duxit, vigilauit esū orando:
sed nec apud Annam, nec apud Caypham qui-
etum locum inuenit. O ineffabilis dñi nostri
humiliatio. O quam admirabilis patientia
veri agni, qui se obtulit voluntarie ad tā mul-
ta obprobria, nec aperuit os suum, dum alapis
et colaphis cederetur. Nec mētibus nostris in-
scribamus atq; infigamus, loquamur de illis
sedulo, et in ipsis gloriemur. Gloriabantur qui-
dē scelerati illi, quo peiora domino inferrent,
Nos gloriemur q̄ Christ⁹ Iesus creator et do-
minus ac redemptor noster, p nobis tanta pati
dignatus est, Cui gratias sup his agentes vi-
camus humili mente pater noster.

¶ In hoc examine apud Caypham: ma-
gno et notabili, probatus est et ostensus agnus
noster, dignus esse immolatione, pro mūdi salu-
te. Nam deum ipsum esse et hominem innocen-
tem audierunt cum dixerat sessurū se ad dex-
teram dei, vrpote quē nec falsa testimonia po-

terant convincere de aliquo crimine.

Sed nec huiusmodi examen et probatio victi-
me nostre semel facta est, utpote in nocte tantum
verumetiam mane illucescente die. In quo deno-
tatur vehementia desiderij et machinationis
eorum in mortem Christi. Nam quemadmodum
ait GREGO. Sicut vis amoris inteno-
nem multiplicat inquisitionis, propter quod
amanti semel aspersisse, semel quesisse non suffi-
cit. Ita odij liuor, vindictam quam una vis
inferre non preualcet, alia attentat, nec satis est
odienti semel attentasse, sed attentare non cessat
donec concepta si potest odia ducat in opa vin-
dicandi. Dicit ergo Matheus. Mane autem
facto concilium inierunt omnes principes
sacerdotum et seniores populi aduersus
Iesum/ut eum morti traderent. Quomodo
autem consulebant, interrogabant, condemnabant
narrat Lucas, Et factus est dies tertius post no-
ctem qua affixerunt eum verberibus, et sputis
et illusionibus, conuenerunt seniores plebis
i. prefecti tribunum, et principes sacerdotum
et duxerunt illum in concilium suum. No-
tante dicit suum, quia ibi deus nullas habe-
bat partes, sed omnia occuparat tyrannis et in-
iusticia. Dicentes/ si tu es Christus dic nobis
et ait illis si dixero vobis non crede-
tis mihi/ si autem interrogauero non res-
pondebitis mihi nec dimittetis. Tanquam obsti-
nati ad necem inferendam mihi. Sensus ergo
verborum omni ita habet, frustra interrogat, non

Mat. 25.

Mat. 27

Luce 22.

crediturus vere responsioni, quales vos eris,
si em dixero vobis quis sum, non crederis mi-
Joan. 10 bi, quia inimici estis veritatis. Nam pluries
Joan. 5. dixetam hoc ipsum, dum dixi, Ego & pater vnus
sumus. Et iterum, opera quae ego facio in nomi-
ne patris mei, ipsa perhibent testimonium de me
& similia id genus. Propterea quum prius au-
diuistis, & opa vidistis, nec tamen credidistis, quomodo
ergo nunc verbis meis crederis? Et si inter-
rogauero testimonia ex scripturis, qualis sit pro-
missus Messias & an ea signa competant mihi
non respondebitis mihi, Nam ante pluries in-
Luce 20. terrogati tacuistis, porissimum dum de Joanne
baptismate, an de caelo sit vel ex hominibus
verteretur inter vos negotium.

¶ Item dum quererem ex vobis, quomodo diceret
Mat. 22. Christum filium Dauid, quum ipse Dauid in
spiritu vocauerit eum dominum suum. Nec dimi-
tetis si meam declarauero innocentiam. Non
enim hoc agitis interrogando, quod in legitimo iu-
dicio fieri consuevit, vt cognita veritate vel
absoluantis innoxium, vel puniant nocentem
sed quod facere maliciose decreuistis, iusticie
titulo facere videamini, ne agnoscatur vestra
malicia. Ideo illud vobis non dicam, dicam

Luce 22. aut istud, ex hoc seculo tempore erit filius homi-
nis sedens a dextris virtutis dei i. maiestatis
diuine. q. d. secundum **TEOPHILA**,
Ex hoc tempore non est tempus sermonum & vo-
cations de hoc quis sum: si enim voluissetis iam
fuisse cognitus ex signis & miraculis. Iudi-
catis autem tempus esse ex hoc tempore. Audietis igitur
filium hominis sedentem a dextris &c. Nec dixit

Iesus cōminando, sed ipsi tanq̃ cœci nō aduer-
terunt cōminationem futuri iudicij, tantū ad
hoc quod mente conceperant explicandū, tora-
ferebantur intentione mentis. Ideo putantes
q̃ vox illa fuisset idonea ad calūniasdum si mō
profiteretur aperte se esse filium dei **Dixerunt**
autem omnes irrisive z versute **Tu es ergo**
filius dei? naturalis vez z equalis maiestatis
cum deo patrē. Christus quidem non dixerat
in sua responsione se esse filium dei, sed filium
hominis, tñ ipsi acceperunt hoc ab eo dictum
esse: in eo q̃ dixit sedēs a dextris virtutis dei
Cum em̃ non sit dextrum aut sinistrum in di-
vina natura, nec sit ibi tribunal positum cui
deus innitatur, per huiusmodi sessionē z thro-
num intellexerunt eum significare regiam po-
restatem z dignitatem omnibus principantem
parisq̃ honoris cum deo patrē: ideo dixerunt
Tu ergo es zc. Christus aut̃ attemperando seu
moderando sermonē vt z verum dicat z sermo
eius calūnię non pareat, dixit vos dicitis quia
ego sum **AMBROSIVS.** Maluit **Li. x. sup̃**
Christus se filium dei probare, quam dicere. **Lucam**
Ex hac voce putātes se habere occasionē p̃ **capi. 23.**
demnandī eū de blasphemia, quo crimine ni-
hil atrocius est apud Iudeos. **Dixerunt ergo**
Quid adhuc desideramus testimonium?
vt per illud reus mortis cōvincatur. Ipsi em̃
audiuimus de ore eius **Ex** quo manifestum
est vt dicit **TEOPHILACTVS.**
Q̃ inobedientes, nullam vtilitatē recipiunt cū

eis reuelant mysteria sed maiorem condēnati-
onem, ideo eis occultanda sūt, nā hoc est maio-
ris misericordię. Et tādē surgens omnis mlti-
tudo eorum Imperiū concitati spiritus ferre
nō valentes duxerunt illum ad Pilatum

LEO PAPA. tāq̃ legibus Romanis
deuoti, omne iudiciū potestati Cesaris reseruan-
tes. Sed expetierūt executores seuicię magis
q̃ arbitriū causę. Offerebant em̃ Iesum duris
nexibus vinctum, collaphis ⁊ alapis frequē-
tibus cęsum, spuris oblitum, clamorib⁹ dam-
natum, vt inter tot p̃iudicia quē omnes vellēt
perire, nō auderet Pilatus absolvere, ⁊ ita pl⁹
Luce 18. voluerunt habere tortorem q̃ iudicem. Implet
itaq̃ verbū Christi p̃dicētis quia debuit tra-
di gentibus. Adiroq̃ modo egit saluator,
q̃ crucifigi voluit ab omnibus generibus ho-
minum vel statibus, vcz a iudeis ⁊ gētilib⁹, sub
quibus continetur omne gen⁹ hominū, ad de-
signandū q̃ ipse crucifigendus erat pro salute
omnium hominum cuiuscunq̃ status fuissent.

Et ex hac traditiōe Christi Pilato, etiam
ostēsum est Christū fuisse hostiam dignā ad im-
molandū, ex parte tēporis, quia scz aduenerat
tēpus quo immolari debuit, cū vcz Iudei ami-
misissent iurisdicionē ⁊ regimē populi. nā scri-
ptū est in Genesi, Non auferetur sceptrum de
Iuda nec dux de femore eius donec veniat qui
mittendus est. Sic ⁊ Daniel vaticinatus est,
Danie 9. Post hebdomadas sexaginta duas, occideret
Christus, ⁊ non erit eius populus qui eū ne-
gaturus est.

Genē. 49.

Danie 9.

Et hoc iam tunc factum fuisse constat ex eo
q̄ gentiles dñabantur Iudeis non habentib⁹
regem aprium nisi Cēsarem, ad cui⁹ p̄sidentem
dixerunt Iesum.

Circa educationem Christi ad Pilatum
referunt Euangelistę exitum miserabile Iudę
vnde dicit Matheus Tunc videns Judas Mat. 27.
qui eum tradidit q̄ damnatus esset se in
concilio sacerdotum ⁊ seniorum mori adiudi-
carus, cuius tñ innocentiam ⁊ sanctitatē probe
nouerat ⁊ expertus fuit, p̄nitentia ductus
sed infructuosa, quia sine spe venię, ⁊ nō p̄pter
amorem dei, sed p̄pter enormitatē ⁊ gravitatē
facti, ira q̄ illa angustia animi exortum habuit
processitq̄ ex humana verecundia ac timore
p̄cne, quare fuit infructuosa, retulit id est re-
portauit Triginta argenteos principibus
sacerdotum et senioribus dicens/ peccauit
tradens sanguinem iustum.

Tradiderunt ⁊ alij Cbristū sicut vēr pater
⁊ Cbristus seipsum, sed non peccauerūt. Nam
diuerso fine ac intentiōe hoc faciebāt, nō tali si-
cut Judas, illi em̄ ex amore, iste ex auaricia ⁊
perfidia. Nec excusat eum a peccato hoc quod
p̄ordinatū fuit a deo. Sed neq̄ hoc q̄ Cbris-
tus voluit offerri, tanq̄ volenti non sit iniuria
Vide sanctum Thomam in 3. parte q. 4. 7. ar-
ti. 3. ad 3. ⁊ arti. 6. ad 4.

Qui quidem Judas dum suum publice cō-
fiteretur peccatum illi iridentes dixerūt Quid
ad nos/ tu videris id est, Quid ad nos de tuo

facto, si nocentem vel innocentem tradidisti, tibi videre pertinet factum tuum et curare de te ipso **HILARIVS**. Hec professio eorum audax et ceca fuit, hoc est processit ex audacia et cecitate: emisse se iusti sanguinem audiunt et tamen extra reatum se esse credunt, et in vedente seculo constituunt, scilicet dicentes, tu videris, nec intelligere voluerunt, quod si ille peccauit tradens iustum sanguinem, multo amplius peccauerunt qui emerunt, et precium offerendo, discipulum ad prodicionem puocabant. Et ideo Judas videns se verisum lapsus est in desperationem.

Sermelia
75. super
Math.

Et projectis argenteis in templo recessit, et abiens saqueo se suspendit ORIGENES. Forsitan inquit Sathanas qui post panem intinctum fuerat ingressus in Iudam, pesto fuit ei, donec Iesus traderetur Pilato, et postquam fecit quod voluit recessit ab eo. Recedente autem dyabolo intellexit et vidit, quoniam tradere sanguinem iustum peccauit, et condemnatus esset a deo, non habens dyabolum in se operantem. Nonuit enim id sensus eius intelligere, et potuit recedere dyabolo capere penitentiam, et referre triginta argenteos his qui dederunt: et potuit dicere peccaui recedere dyabolo, quod priusquam recederet dicere non potuit, nec enim adhuc implente dyabolo cor eius potuit dicere peccaui tradens sanguinem. Sed non hoc dicimus quando dyabolus recedens ab aliquo tali, nequaquam ei insidiatur, sed obseruat iterum tempus si potuerit iterum se opponere ei, et postquam cognouerit quis, secundum peccatum suum obseruat

etiam tertię deceptiōis locum in eo Dyabolus
Exēplum de Corinthio ibidem in Origene ap-
plicatur ad Iudam.

¶ Porro quid utilitatis vel doctrine nobis
hystorica narratio exitus Iudę adferat vidēa-
mus. Proculdubio narrant hoc Euangelistę,
vt cognoscamus Christum dignam esse hostiā
ex testimonio Iudę, quia clamabat eum esse ius-
tum, et quāuis (vt dicit LEO PAPA)
in impietatis sue perstitit perfidia, qui Christū
non dei filium, sed nostrę conditiōis hominem
tantūmodo, etiā inter extrema mortis sue pe-
ricula credidit, tñ nihilominus illū esse iustum
et se peruersę egisse professi est CHRISO.
Vide veritatem vndiq; fulgentē. Proditor de
seipso dat testimonium, et eorum qui cōdemnāt
opulat ora. Cognoscimus similiter in hoc hostię
huius idoneitatē, quia in sacro Iudę completa
est propheta. Appenderūt mercedem meam tri-
ginta argenteos. Et dixit dñs ad me, proijce il-
lud ad statuariū decorum precium quo appre-
ciatūssum ab eis, et tñli triginta argēteos et pa-
ieci illos in domo dñi ad statuariū.

Sach. 11

¶ Tertiū examē Christi fuit corā Pilato
Contemplemur redeuntes, Christi dñi apd
Præsidentem Pilatum examen et probationem
quod alijs examinibus non fuit inferius. Ex
multis namq; celebritas eius colligitur.

¶ Primo ex parte accusantium.

¶ Secundo ex multiplici et ea quidem diligētī
inquisitione.

Tertio ex trāmissione ad aliū Iudicem

Quarto ex multiplici disceptatione Iu-
darii cum Iudeis.

Ex parte accusantium. Primo insigne fuit
examen Christi: non enim viles persone atq;
humilis conditionis fuerunt qui accusabant,
sed principes sacerdotum et seniores plebis hoc
est, prefecti tribuum. Eorum et accusatio non
caret peruersitatis et malicie nota.

C 1. Supersticiosi religionē simulātes

fuerūt
nanq;

C 2. Maliciosi accusatiōem suppmēt,

C 3. Peruersi ppositam accusatiōem
dearticulantes.

Supersticiosi fuerunt, hoc est fictę et simula-
te religionis, trepidātes timore ubi timor
non est, Diaculum nanq; grande siue peccatū
existimabant domū hominis etnici ingredi,
in hoc pollutos se credentes, atq; ad manduca-
dum agnum Paschalem minus idoneos. Jam
quis nō videt animam rebus exterioribus co-
inquinari non posse, nisi ab his quę ei possunt
inesse malis. Qd si cibis hominis subintrans
viscera, non reddit hominem inquinatū, mltro
minus domus quę est res omnino extraria ho-
mini id efficiet.

Proinde sciendum mundicie et puritate in-
ueniri.

Duplicem **E**xteriozem et

Interiozem

Quarum prima in externis purificationibus
et baptismatibus, utpote in lotionem manuum,
vel totius corporis. Altera vero in ornatu
virtutum consistit.

¶ Ita et Immundities duplex est.

Quædam { Externa, ut irregularitas quedam
ab actibus certis, ut ad introitum
templi.

¶ Interna quæ in anima est nempe
quæ contrahitur ex peccato voluntarie patrato
vix etiam tantummodo ex mala et inordinata volu-
tate. Porro interna vere inquinat hominem
adeo, ut qui invidia: falsitate: homicidii inten-
tione pollutus fuerit, externis purgationibus
nullo pacto internas maculas abolere siue de-
lere poterit. Vix ergo defecerunt omnem solen-
nitatem, semiendo in innocentem dominum, nec tamen se
pollutos arbitrabantur tamen si vere polluti es-
sent. Sicut enim nihil prodest morbidum et to-
to lacerum corpore, ut lepra aut alia immundi-
cie maculatum, ab extra eleganti esse vestitum
amictu, sic pulchritudo et externus nitor, nihil
prodest coram deo, ei qui pollutam gestat ani-
mam peccatisque subditam. Si vero in dubium Nota de
renocare quispiam vellet inquirendo, numquid conscientia
si conscientiam habuissent se peccasse, intran-
do domum presidis, et conscientia caruissent oc-
cidendi Christum. Nunquid illa conscientia
excularet illos necne? Nunc non est presentis
instituti negotium, de erronea illorum disputa-
re conscientia, qui excolant culicem, deglutiunt. Mat. 24.
res camelum. Nobis incumbendum erit atque

toto pectore instandum, potius cordis habere
munditiam, q̄ corporis ⁊ eam que externa est
¶ Secundo erant maliciosi suppressendo ac-
cusationem. Nam in genere tantum calumnia-
bantur potius quam accusabant. Videns enim
Pilatus se conueniri in eo q̄ non intrarent ad
eum, importunitati tamen eorum cōdescendēs

Joan. 18. exiit ad eos foras dicens. Quam accusa-
tionem assertis aduersus hominem hunc
Solenter satisq; prudenter presidis obit Pila-
tus munia. Spectat namq; ad officiū presidis,
ex equitate oblatum eum, ⁊ non pro voto offe-
rentium condemnandum, nisi probabilis in-
ueniat occasio, eaq; de causa inquit, quam
accusationem? ⁊c.

Mysteri ¶ Mira dei dispensatione factum est, dū Ihs
um inter latus inquiredo dicit, quam accusatiōem asser-
rogatio- tis aduersus hominem hunc, non dicens, sim-
nis. pliciter aduersus istum. Neq; dicens aduersus
hunc latronem, vel aduersus vincrum hunc?

sed dicit hominem hunc? Tangit nempe hoc
dicto corda accusantium, humane faciens mē-
tionem conditionis, quo sciant eum esse proxi-
mum ⁊ proinde non debere illi iniuriari, neq;
esse nocumento in aliquo. At illi tanq; iniuriā
essent passi a preſide, q̄ illis non satis vel sim-
pliciter crederet, sed accusationem ab illis au-
dire cuperet: in hunc modum loquūtur illi.

Si non esset hic malefactor, non tibi tra-
didissemus eum. Simile est huic quasi dice-
rent. Nos non mouemur inuidia, non agita-
mur odio, nec sumus in facto precipites, maru-

ra deliberatione omnia ⁊ consilio sano agim⁹.
Perspecta est ⁊ explorata ad vnguē nobis ma-
licia eius, igitur aperte cognosce. Quod si hic nō
esset malefactor, nūq̃ tibi tradidissemus eum.
¶ En aduerte quomō celant ⁊ supprimūt ac-
cusationem tumultuanti sermone.

¶ O damnata Iudeorum procacitas que in-
nocentem persequi non desinis, nec obprobrijs
exsacriari vis tuis: que veritate carens, ⁊ iusta
causa querelę, ad cōmenta te conuertis fallacię.
Dic in quo malefactor est: an in eo q̃ decalogi
diuinorum p̃ceptorum obseruator fuerit san-
ctissimus. Nunquid in hoc q̃ venerit legē im-
plere non soluere? Uel q̃ vobis sedentibus sup̃
Moyse cathedram debitum honorem a plebe
p̃ceperit persoluere: ne propter malefacta
vestra, obedientię relaxaretur disciplina. In q̃
rogo malefactor: vestrorū in infirmorum cura-
tor, sanitarum donator, qui vestros mortuos de
mortis eruens imperio, ad fidem vos cordaq̃
vestra pro eterna resurrectione optinenda con-
uocabat. Age, dicite adhuc in quo malefactor:
vbi sunt homicidia eius: vbi seditiones: vbi
furta: vbi rapinę: vbi adulteria: vbi scelus
in deum vel in hominem patrātū? In quo ma-
lefactor: aduersus quem paulo ante corā Lay-
pha tuis fallis testibus defecisti. Cur igitur nō
reformidasti malefactorē cū dicere corā Pilato
p̃efide, cuius vita omnino labē ignorat. Quō
ergo nunc dicitis, si non esset hic malefactor,
quem Deus perdendum p̃cipit, non tibi tra-
didissemus eum. Nos qui sumus legis diuinę
obseruatores, sanctissimi, maximi ⁊ diligentis.

Ami cultores. Unde et Pilatus considerans illos maliciose et illegitime procedere, respondit Accipite eum vos qui de talibus curatis accusatiōibus legis vestre et secundum legem vestram iudicate eum per hoc intendens quod ultra legis prescriptum nihil infligerent ei.

Dixerunt Iudei nobis non licet interficere quenquam Audientes Pilati vocem ut secundum legem suam iudicaret eum, ideo non in legem deliquisse peccasseque ipsum ostendere nituntur, quod vix peccatum eius non sit iudaicum Et propterea dixerunt: nobis non licet interficere quenquam. Non enim contra legem nostram peccavit in istis, ut per legem et secundum legem condemnaretur, sed eius crimen publicum est, quod se dixerit regem, quare tanquam publico crimini obnoxium ipsum accusant. Quāvis enim pro certo delicto licebat eis occidere delinquentem in legem, quod patet in Stephano, quem lapidauerunt: **actum. 7.** rebelles autem Cæsari, nequaquam integrum licitumque erat eis cruci affigere. Iudei igitur ex ipsorum prava voluntate, non lapidare Christum destinauerunt aut contenti erant, sed morte turpissima infamatum condemnare peroptabant, dicentes. Nobis non licet etc.

Tertio fuerunt et perversi in dearticulatione accusationis. Pilatus namque audiens quod dicerent, nobis non licet occidere quenquam, intellexit eos optare penam publicam secundum leges Romanas, ideo dixit Quid enim mali fecistis? Vos accusatis eum et morte dignum censetis, quam non ad vos, sed ad me, pro officio meo in-

ferre pertinet, dicite ergo quid mali fecit: ut et ipse audita accusatione respondeat, et sic discernere possim an dignus sit morte necne.

Propterea Iudei hoc audientes, apostoluerunt in speciali, accusantes eum in magnis tribus articulis hunc inuenimus per sacri euidentiam **Luce. 23.**

et veritatis examinatione subuertentem gentem nostram novas leges docendo, quibus populus rebellare incipiat et prohibentem tributa dari **Cesar. I. articulus.**

contra ius nature, quo gubernatores rei publice habent ius percipiendi tributa pro necessariis vite et status sui decentia. **secundus.**

et dicentem se Christum regem esse In tribus his accusationibus talem habebant considerationem, quod ex prima quies regni turbaretur, quemadmodum et Maaman accusabat gentem **tercius.**

Iudeorum coram rege Asuero dicens. Est populus, per omnes provincias regni tui dispersus, nonis legibus utens et ceremoniis, et insuper regis scita contemnens, et optime nosti, quod hoc non expediat regno tuo, ne forte insolescat per licentiam. **II. articulus.**

Ex secunda, quod Cesar utilitate regni priuaretur. Ex tertia, quod Cesar a tota potestate regni exueretur. Conflauerunt igitur maliciose mendacia, quorum quodlibet maxime iudicem mouere posset ad perdendum eum. **III. articulus.**

Impletum est illud prophete: si audieris uasa pessima sunt, ipse enim cogitationes concinnauit. ad perdendos mites in sermone mendacii. **II. articulus.**

Dico quod mendacia concinnauerunt subuersi a dyabolo, non enim fecit Christus nisi regni dyaboli subuersione, que conuersio uerius dicitur **III. articulus.**

quod conuersio uerius dicitur

quod conuersio uerius dicitur

quod conuersio uerius dicitur

quod conuersio uerius dicitur

quod conuersio uerius dicitur

subuersio debet. Nam subuersio non est ubi ad
deum ordinatur conuersio hominibus: Iste enim
est verus ordo hominis cum ad deum ordinat
Generat aſit ipſe omnino conuerrere ad deum
vita, moribus, factis, dictis in veritate, inces
ſanter clamando quo conuerrerenſ ad domi
num legemq; eius. Non ſubuerſebat gentem,
cui nouam ſcalam parabat aſcenſionis in cœ
lum: cui ſi innixi fuiſſent, ſubuerſi non fuiſſent
a regibus gentilibus, qui eos multociens cap
tiuabant propter legis tranſgreſſionem.

Luce. 20. Nec tributa prohibuit dari, qui nō ſolum ver
bo docuit reddenda que ſunt Cęſaris Cęſari,

Mat. 17. verum ꝛ ipſemet cum eſſet liber, ad vitandum
tñ ſcandalum, dedit dydrachma. Etiam poſt
quam in cœlo triūpharet dixit per ſuum apo

Roma 13 ſolum, reddite omnibus debita, cui tributum
tributum, cui honorem, honorem.

apoca. 19 Nec (licet hic eſſet rex regum ꝛ dñs dñantium)
aliquando ſe regē aſſeruit, ſed potius fugit, cū
pꝛenouiſſet turbas magno miraculo moras, vt
Joan. 6, cum ſibi regem conſtituerent. Hinc videre eſt,
quam notabile examen fucrit Chriſti ex parte
accuſantium.

E Secundo hoc examen apud Pilatum
fuit magnum ꝛ notabile ex multiplici ꝛ
diligenti inquiſitione facta per Pilatum.

E Siquidem Pilatus audiens eorum impo
tunitatem, ad Chriſti examinationē ordinario

Mat. 27. iure ſe contulit, vnde dicit Jeſu Non audis
quanta iſti aduerſum te dicūt teſtimonia
i. ſcelera ꝛ peccata. Jeſus autem nō reſpōs

dit ad vllum verbum nec ad sui excusationē
nec ad dictorum confutationē, nec ad dicentū
improperationē ita vt miraretur preses ve-
hementer. Mirabat nanq; scdm ORIGE.
q; constitutus in tanta necessitate non respon-
deret, cum alioqui eloquens existens, faciliter
refellere potuisset. Mirabatur adhuc, cum vi-
deret, q; in causa capitis non turbaretur, s; fir-
mus permanens, non mutato vultu, nō trepi-
dando nec citubando coram iudice staret.

Introiuit ergo Pilatus in pretorium, rece-
dendo a Iudeis et vocauit Jesum iudicia-
liter, vel tanq; iudex, vt sic exquisitus rimaret
iuxta illud. Causam quam nesciebam, diligen-
tissime inuestigabam. Et vt Iesus quiesius re-
sponderet amoto strepitu Iudeorum, vnde vi-
xit Tu es rex ille Iudeorum scz quem dicūt
Iudei se expectare. Non fecit mentionem dua-
rum primarum accusationū, eo q; dependerēt
ab ista. Si esset rex esset, procerto cōmoueret po-
pulum ad se, et sibi tributum vendicaret. De
rege aut querebat, quia iam vulgatum erat, q;
regem natum magi adorauerūt, et q; Herodes
hac de causa pueros occideret. Timebat em ali-
quem de semine Dauid, terrenū regnum occu-
paturum, et licet sciuerat Herodē occidisse pue-
ros, vbi credebatur et ille occisus, potuit tamen
estimare aliquem occultatum, sicut de alijs hy-
storie narrant vt de Eyo, prout ex Justino et
Sabellico bystoricis videre est.

¶ Idem narrat sacra bystoria de Elthalia que 4. reg. 17
omne semen regum deleuerat, occultato Joas

regis Dehodie puero.

Joan. 18. Respondit Iesus a semetipso hoc dicis an alij tibi dixerunt de me. Ordo rationis exposcit, et iusticia vera requirit, ut omnis interrogatus, causam et rationem interrogatiōis agnoscat: aliter enim apte non responderet, nam iuxta aliam et aliam interrogatiōis rationem, aliter et aliter aptanda est responsiōis moderatio. Alio namque modo est respondendum insidiosae interrogantibus, alio veraciter et non fecte: et honor est interrogati, si de his qui non novit, ipsum interrogantem interroget. Et quia ex duplici causa aliquis interrogat. Quandoque ut sciat quod prius ignorabat: sicut quando discipulus magistrum interrogat ut addiscat. Quandoque interrogat aliquis de re scita, ut sciat responsionem eius quem interrogat, sicut magister interrogat discipulum.

¶ Quia vero Christus dominus sciebat, et id quod Pilatus interrogabat, siue rem interrogaram: et id similiter sciebat quod Pilatus responsurus erat. Non interrogabat igitur aliquo predictorum modorum, quasi ignarus, quia omnia nuda et aperta sunt ei. Sed ut ex responsione Pilati nos cognoscamus, quam opinionem habebat de regno eius, et Iudei et gentiles, et ut

Joan. 18. per Pilatum Iudei accusarentur. Respondit Pilatus nunquid ego Iudeus sum.

Quia Christus quesivit ab eo, an a semetipso hoc dixisset, ideo Pilatus ostendit, quod non prius nebat ad eum querere an esset rex Iudeorum, sed potius ad Iudeos, quorum se regem dice-

bat: vana p hoc intelligere, q ab alijs sibi dī-
cebatur. Ideo subdit gens tua quē te ab alie-
nis defendere deberet. et pontifices tui tra-
diderunt te mihi p malefactore. Tu ergo dic
quid fecisti q scz tor z tanti tuam mortem sū-
tiunt. Deinde Christus non respondit ad illud
quid fecisti? quia sic dixisset omnia benefeci,
creando, gubernando omnem creaturā: z spe-
cialit̃ Judeis benefeci in multis, ex patre meo
Qd si dixisset, dedisset Pilato occasionē liberā Joan. 10.
di se, istud tñ facere noluit. Oblatus em̃ est q
voluit, Respondit tñ ad altam questionē prin-
cipalem de Regia dignitate. Qm̃ aut̃ Pi-
latus credebatur Judeos accusare Christum, as-
fectati regni tēporalis dñio, quo regnaret mo-
re carnalium principum in hoc mundo. Ideo
Respondit Iesus / Regnum meum nō est
de hoc mundo hoc est, fideles mei in quibus
ego regno, non sunt de hoc mundo p affectū z
imitationem: sed sunt tñ modo illi, qui terre-
na omnia z mundana cōlestium desiderio cō-
temnunt. Nec est p̃terea regnum meū de hoc
mundo, secundum Origenem, quia potestas z
auctoritas qua sum rex, non habet originem ex
causis mundanis z electiōe hominum, sed ali-
unde ab ipso ṽz eterno patre, nam Si reg-
num meum esset ex hoc mundo / ministri
mei vtiqz decertarent / vt non traderet Iu-
deis. Jam quia talibus non sum cinctus mi-
nistris, ideo palam z ingenue fateor dicens.
nunc autem regnum meum non est hinc

non est ab infimis, sed coelitus et ante secula rex
sum, multo clarior et maior quam tu suspicaris, ob
hoc nihil est quod tu et quisvis alter vereatur do-
minium meum. Dixit ei Pilatus / ergo rex
es tu? Respondit Iesus / tu dicis quia rex
sum ego. Rex quidem ego sum, verum non ta-
lis qualem colligis ex verbis et responsione mea
carnalem vez: sed sum rex singulari et alio modo
Quia ego in hoc natus sum, natura rex sum
et generatione, non populi adplausu et acclama-
tione in regem electus. Ex eo namque quod natus sum
ex patre qui est rex, regem me esse testatur na-
timitas. Sicut enim ex deo genitus sum deus, pa-
tri consensu et ratione ex rege rex prodigi. Edest
itaque non esse regnum meum temporale et ad-
ditum, quasi scilicet prius non fuisset rex, et postea
sub tempore acquisitum optinuissem regnum
a populorum suffragiis, sed naturale scilicet est re-
gnum meum quod habeo ex natiuitate eterna.
et ad hoc veni in mundum per carnis assum-
ptionem et testimonium perhibere veritati
hoc est quamvis rex sub ab eterno genitus, ex
tempore tamen nasci volui, quo persuadere salubri do-
ctrina hominibus possum me dominum et regem esse
vniuersorum: et ut ex hoc tandem doceam ve-
ritatem, ut euangelium annunciem id est, letam
legationem, peccatorum scilicet remissionem, regni
coelestis ad perfectionem, necnon eiusdem aper-
tionem. Ne suspiceris igitur me ideo venisse
ut imperem, secundum splendorem et pompam
regum et principum mundi huius, qui se ter-
ribiles et formidabiles (collectis copiis) variis

nationibus reddere soliti sunt, qm̄ ego veni docere veritatem, atq; eo pacto doctrina mediāte adducere ad regnum meum, omnes illos qui veritati per fidem sinceram susceptę, locum et nomen dederunt. Omnis qui ex veritate est audit vocem meam sensus est, neq; em̄ omnes audiunt vocem meam, aurę interiori credendo, et opere implendo. Illi tantum hoc faciunt, qui sunt ex veritate, id est ex deo, non per creatiōem solum, sed specialem quoq; gratiam, ac per affectum et imitationem. Et hī sunt omnes quos deus illuminat, eisq; donat cōtemnere res mūdi huius vanas et caducas, illaq; toto pectore vera bona et eterna sūire: hī soli sunt qui audiunt vocem meam tanq̄ mihi subiecti. Recognosco omnes tales de regno meo spiritali fore, et in talibus ego, sine p̄iudicio regni Cęsaris, regno iugiter Dicit ei Pilatus quid est veritas? Hoc est quę est illa veritas, per quam quis regnicola regni tui reddit. Procul dubio intellexit Pilatus Chriſtum dicere se esse regem in doctrina veritatis, atq; ideo perquirat de illa veritate, ut possit effici de regno eius. At tñ respōso nō expectato, p̄greditur foras

CHRISOSTOMVS vidit Pilatus, quid sit veritas difficilem esse questionem et longo tempore indigentem esse rationem, ideo timens dispendium temporis, an̄ auditū respōsum festinavit ad Iudeos exire.

Sanc traditionem Chriſti Pilato factam, per pontifices, et ea quę facta fuerūt in hoc primo examine Chriſti coram p̄siede, sacer-

ritatio
traditio-
nis Chri-
sti in mis-
sa.

Contem
plario.
Mat. 27.

dos designat, quando prima vinorum absoluta memoria, stans erectus prosequitur canone, legens. Et omnium circumstantium &c.

Sus obprobriose & contumeliose ductus est, nam vt Martheus dicit, vincrum adduxerunt eum & tradiderunt Pontio Pilato prefidi.

Ricebit contemplari magnā dñi confusionē & ignominiam, q̄ publice vincrus, ductus & offici- bus cōspicius fuerit: que etiam prius acta fue- runt, acta sunt & nocte, & intra pontificum do- mos, Uinctus namq; ductus est ad curiare ex horro: vincrus ab Anna ad Laypham, nocte tñ. Nunc autē educio in die facta vinculari do- mini, maiorem ingerebat publicam confusio- nem. Maiori namq; perfundi rubore noscimus viros graues & prudentes, dum patiunt aliq̄ indignitatem, q̄ eos qui & generis & reputa- tiōis sunt infime & incognite. Repentina etiam mutatio, ex honore in ignominia, hominis no- bilis & ingenui, multum affligit atq; vicerat a- nimum.

Sic ante dies aliquot, magn⁹ honor Chri- sto exhibitus est, dum exceptus cū gaudio pue- ris clamitantib⁹, Bñdictus qui venit in no- mine dñi, a turbis precedentibus & sequentib⁹ fuerat. Nunc vero q̄ repentina mutatione post diem sextū, ducitur vincrus latronis mo- re, non vt rex, sed tanq̄ iudicandus malefactor pessimus: qui nō vt pridem Saluator p̄ Osa- na in excelsis fuit salutarus, verum vt homi- cida & malefactor occidendus p̄sidi presentat.

Additandum est, quāta humilitate stabat

dñs, ante presidem defixo capite in terrā, passus distorti sue criminibus, facie sedatus; sputus velut leprosus, seuientium tñ contra se voces, ceu agnus mansuetissim⁹ tolerauit paciēssime

C Hui⁹ itaq; ignominie ⁊ doloris dño nostro irrogare, humilitatq; cū astaret iudici memor, res, agamus sue bonitati gratias rogantes, vt cum nos suo tribunali terrifico astare voluerit ne eternis addictos pnunciet supplicijs, sed cum electis suis in celestibus, nos efficiat confortes. Oremus proñ. *Pater noster.*

C Tertio illud examen fuit insigne dñi nostri, propter illius missionem ad Herodem regem a Pilato præsīde.

C 1. Inductionem transmissiōis seu
Tibi vide- | delegationis.
bim⁹ qua- < 2. Christi ab Herode susceptiōm.
tuor. | 3. Accusationem eius.
C 4. Irriisionem.

C Circa primum, dicit textus Joannis, *Joan. 18.*
Cum hoc dixisset Pilatus quid est veritas?
Iterum exiit ad Iudeos vt pro innocentia
Christi loqueretur. et dixit eis / ego nullam
inuenio in eo causam. Nec mirum, quia nec
princeps huius mundi quicq; in eo habuit.
C En Pilati testimoniū innocentie Christi, q
quod probatus extitit agnus noster, immola-
tione esse dignus, pro humani generis libera-
tione. Magnū reuera testimoniū, q hō gētilis,
10

tutor reipub. procurator Iudee, legatus Cesaris, totiusq; senatus Romani, cultori dolorum, ignarus diuine legis, prophetie, scripture nullam habens peritiam, fert testimonium domini no nullam in eo inuenire se sceleris notam.

Luce. 23.

At illi inualescebant dicentes.

Commouit populum docens per vniuersam Iudeam / incipiens a Galilea vsq; huc. Derinde atq; dicerent accusatores, mirum est quod innocentem pronuncias eum, q publice seditiosus est. Turbavit siquidem pacem populi, excitauitq; seditionem, et si non armis aut verberibus, sed verbis, docens per vniuersam Iudeam, conturbante et seditiosa doctrina sua tranquillitatem reip. non in vna parte tantum sed per totam Iudeam. In hoc aut aperte mendacium dixerunt, nam neq; doctrina eius, nec apostolorum illius seditionem, sed pacem vbiq; tenendam et seruandam docet, adeo vt si homines iuxta Euangelij prescriptum viuere vel lent, bella et seditiones nunq; essent, quia sic viuens mallet quilibet cedere aduersario, prout

Matth. 5. id ipsum Euangelica docet institutio. Esto conficiens aduersario tuo cito dum est in via.

Et ibidem. Si quis voluerit tecum contendere in iudicio, et tunicam tuam tollere, dimitte ei et pallium. Ad hoc si a nobis obseruaretur nullus impeteret alium iniuste nec inferret bellum

Unde et de Apostolis, missisq; a Christo predicatozibus sui verbi scribitur, q; speciosi pedes et ad Ro. euangelisantium pacem, euangelisantium bona

1. Pet. 2. **Item Petrus princeps apostolorum inquit,**

Servi subditi estote dñis in omni timore, non
tantum bonis et modestis, sed etiam discolis.

Paulus item. Obedite prepositis vestris.

Hebr. 13.

Falso igitur notam seditiosi hominis, et doctri-
ne illi imponebant. Jam quamvis nouo crimi-
ne accusarent Iudei dñm, Pilatus tamē noluit
examinare eū de illo: eo q̄ perspectam et Chri-
sti innocentiam et illorum maliciam probe ha-
beret, gaudens igitur se occasionem nactum li-
berandi ab iniquo et importuno iudicio, remit-
tit illum ad Herodem. Nunc pater, domi-
num ad alium Iudicem esse remissum occa-
sionaliter tantum, et euasorio modo, ut se de-
clinaret p̄ses iniustum iudiciū, ad quod agen-
dum compellebatur a Iudeis, et nullā dignam
et veram remittendi rationem inueniret. Non
enī sufficiens causa fuit tumultus populi qui
inualescens clamoribus dicebat cominuit po-
pulum etc. Reuera Pilatus cognita Christi
innocentia ex iusto et equo nullatenus debuit
curare clamorem illorum, ut sic innocentē vin-
ctum mitteret ad alium iudicem.

C Secūdo videamus susceptionē Chris-
ti ab Herode.

C Susceptio Christi ab Herode in sui principio
grata exstitit, Gaudebat enī Herodes viso
Jesu. Magnū est reuera videre Jesum, eo mō-
do amatores eius ipsam videre volunt, quē
admodum dixit ipse. Iterū videbo vos et gau-
debit cor vestrum. Tales namq̄ amatores que-
runt videre eum sine bono, ceu fontem omnī
bonorum, sed longe dispari gaudio Herodes

Joan. 16.

quebat videre ipsum, nimirum ex sola curiosi-
tate, quia multa de eo audierat ex celebri fama:
sicut curiosi homines audientes ex celebri fa-
ma de homine vel loco aliquo excellenti, cupi-
unt videre et hominem et locum, non utilitatis
gratia alicuius capiendę, sed pascendorum ocu-
lorum tantummodo ratione, prout narratur de
Tito Livio, ad quem videndum quidam de viti-
mis finibus Hispaniarum et Galliarum venisse
dicitur. Ita Herodes spectabat se visurum ali-
quod signum a Christo. Supernacante enim que-
rebat Herodes signum, cum ante se signatum
haberet, ipsum scilicet Christum dominum, cuius mul-
ta iam signa precesserant in veteri testamento:
in quem si vera luce fidei aspersisset, omnino ve-
ro fuisset perfusus gaudio: nec quesivisset ali-
quod videre signum, contentus existens signa-
to, sicut iustus fecisse legitur Simeon, dicens,
¶ **Luce. 2.** Nunc dimittis servum tuum domine, secundum
verbum, in pace: quia viderunt oculi mei sal-
utare tuum, Lumen etc. Non enim sunt necessa-
ria vestigia, querentibus eum cuius sunt ipsa
vestigia, cum iam illum ob oculos habet. Sed
quia quem signabant ipsa signa Herodes non
nouerat mente, obiectum oculis corporeis, pro-
pterea signa querebat: ad que facienda ut facia-
lius Christum adduceret. Interrogabat eum
multis sermonibus scilicet de varijs rebus. Vo-
luit namque exploratam habere famam eius, an
scilicet vera sint que de ipso audierat. Christus
autem sciens illud sapientis. Non credas multa
verbis illius, ex multa enim loquella tenebit te,
et subridens interrogabit te de absconditis tuis

Eccle. 13

Ideo nihil respondit.

Tertio ponitur accusatio Christi a Principibus.

Dicit Lucas. Stabant autem principes Luce. 23. sacerdotum et scribe constanter accusant eum. Hoculdubio isti instigati ab accusatore apoca. 12. fratrum nostrorum, accusabant eum.

Sic quondam Babilonij stabat coram rege figura. constanter accusantes Danielelem qui tyrum Chusi gessit. Hic fructus est invidie malos incitare extimulareque contra bonos. Sicut aut nihil respondit ad interrogata Herodis, ita nec calumniose accusandi illos, propter quod Herodes spernit illum quia nihil diceret ei, qui poterat illum liberare: et signa ideo non faceret, ne se videretur facere more prestigatorum qui ludos citius coram nobilibus quam plebeis faciunt, quorum dominus noluit esse particeps, Unde Herodes spernens eum tanquam stultum reputavit, et hoc fecit cum exercitu suo,

Quartum irrisio vez. Tandem punit eum subdit Lucas et illusit indutum veste Luce. 23. alba: quia sicut illudor fuit Herodes, ita illum dominum a se remisit ad Pilatum nihili hominem reputans eum. Verificatumque est illud, Job. 12. Lampas contempta avund cogitationes divitum ipse enim ut inquit GREGO. Saluator lam. li. 1. mor. pas vere exiit, qui pro nostra redemptione in ca. 30. cruce moriens, tenebrosis nostris mentibus lucem per lignum fudit. De quo et Joannes Erat inquit lux vera, que illuminat omnem Joann. 1.

H in

hominem venientem in hunc mundū? quē ed-
reptum vidit ibidem Joannes, ideo subdit, in
ap̄ia venit et sui eum non receperūt. Huius la-
patis flammās, Herodes explorare voluit, cū
eius miracula videre concupivit. Lampas tñ
hęc, ante oculos eius nullo lucis radio emicuit
quia quem curiose et non pie quesierat, nihil
de se tunc mirabile ostendit, magis eligens a
superbientibus aperte despici, quam a non cre-
dentibus vacua voce laudari. Sed hęc contē-
pra lampas, quę in terra irrationes tollerāt, de
celo lucidius per iudicium corrūscat. Unde et
ibidem addit Job, parata ad tempus statutum
quod est dies iudicii.

Esa. 53.

Impleta est scriptura
super quem lussistis, super quem dilatastis os
et eiecistis linguam. Nunquid nō vos filiū sea-
lesti et semen mendax. Et vere semen mendax,
fuit enī iste filius Herodis illi? qui dolose co-
ram magis promittebat se adoraturum Lbri-
sum regem. Item impleta est figura quo
modo Rex Manon filius regis Ammon nūcijs
David regis illuserit radendo medias barbas
et vestes p̄cidendo. Ita et hic Herodes opera-
tus est, in veste irrisoria remittēdo Mla. Lbri-
sum.

Math. 2.
Figura.
2. reg. 10.

Antatio
borum in
Missa,

Hanc missionem ad Herodem illusionemq;
ibidem sacram, sacerdos extendēs palmas ver-
sus oblata, p̄missa profunda et humili incli-
natione representat dicens. Hanc igitur obla-
tionem seruitutis etc.

Quisq; igitur vere fidelis meditetur.
Primo quanto cum impetn, post Hilati decretū,
dñs ad Herodem raptus traheret, q nō

pro voluntate Iudeorum mox mori esset adiudicatus.

Expendat ignominiam magnā, et in honorationem dñi irrogatam, cum magnis clamoribus, obprobrijs et blasphemijs, irrisuionibus et conuicijs sed etiam factis, verberibus scz, colaphis, lapidumq; luti ac rerum turpium feridarum proiectionibus, ductus et reductus est dñs et saluator noster.

Verisimile est pueros, sicut in vie Palmarum motos a deo, occurrisse dño cum laudibus, ita et diuerso deo permittente, infigatos a parentibus et a Satbana, occurrisse illasilleq; ei, interq; ducendum luto proicientes acclamasse, false propheta, prophetisa vates &c. Verisimile est propter vestimenti longitudinem ipsum cecidisse, pedes offendisse. Nam et hanc vestem signat vestimentum sacerdotis in Missa quod alba dicitur, ceteris vestimentis longius. Que quidem et si non scribunt Euangeliste, colligit et si possunt rationabiliter, ex hjs que scripta sunt. Qui enim nocte illa, dum custodiendum receperant, in nullo ei pepercerunt, sed eum incessanter infatigabiliterq; afflixerunt: qui de nup coram iudice mendaciter ipsum infamare non erubuerunt, nunquid retraxerunt se ab illis in iudicis absentia, porissimum incrudescēte illorum magis ac magis furore, propter Pilati cunctationem, et eius ad Herodē remissionem. Dum etiam famularis signum quasi testimonium ab Herode alba veste eum illudente acceperunt, per illud omnino magis animati fuerunt ad illudendum ei.

¶ Aduertat pia mens fatigationem, quā per

tulit dominus dum sic duceretur immo traheretur et impelleretur, ab vno iudice ad alium. Legitur olim dñs ex itinere lassus fuisse et sedisse supra fontem, multo validius hodie fatigatum fuisse, quis dubitauit, dum non liber incederet, sed ligatus traheretur, ex horro ad Annam, hinc ad Laypnam, deinde ad Pilatum, ab illo rursus ad Herodem, a quo iterum ad Pilatum cum festinatione et precipitatio magna, unde nudis incedens pedibus crebris impingebat. Nec aut passus est omnia quia ipse voluit.

CO mira & supraq̃ dici potest stupenda humilitas tantę celsitudinis, nam ipse dominus, existens sapientia per quam facta sunt omnia, et verbum in excelsis, atq; fons omnis sapientię, qui dedit sapientiam Salomoni, qui dilatanti aperientiq; os suum implet illud, hodie stulti hominis et moriōis more tractari voluit. O humilitatem inauditam: quis nāq; nostrum vellet tantam ignominia perpeti, vbi possit resistere? et tñ dñs noster omnia illa tulit humiliter, quia voluit.

Confor- **C** Nec inq̃ mens pia meditetur dicens Laus
matio. tibi Chrīste, studeatq; se conformare Chrīsto, in vera humilitate, vt se seruet veram humilitatem: dico veram, nam quidam fatentur se peccatores dum a nullo arguuntur, non tamē sunt vere humiles, quia dum de culpa sua fuerint correpti, defensionis patrociniū querunt ne peccatores esse videantur, qui si tunc cū id sponte dicunt peccatores se esse veraci humilitate cognoscerent, cum arguuntur ab alijs, esse

se id quod confessi fuerant non negarent, nam
quia scriptum est, Iustus in principio accusa- puer. 18.
tor est sui, non magis peccator sed iustus vide-
ri appetit, cum peccatorem se quisq; nullo ar-
guente confiteretur, sed confessionis veritatem
probat, cum alter malum quod fecimus incre-
pat: quod si superbe defendimus, liquet, quia
peccatores nos ex nobis fitei dicebamus, vn-
de summo opere curandum est vt mala que feci-
mus et sponte fateamur, et hec alijs arguen-
tibus non negemus: Superbie quippe virium
est, vt quod de se fateri quisq; quasi sua sponte
dignatur hoc sibi dici ab alijs dedignetur.

¶ Hec Grego. li. 22. mora capi. 14.

¶ Discamus insup nō turbari si irideamur doctrina
a malis, propter honestam vitam. Videmus
enim q; homines huius mundi concupiscentias
infectantes, derident religiosos continentes,
et secundum spiritum timoris dñi viuentes, qn
immo etiam pro fatuis eos reputant, quoniam
sapientia huius mundi stulticia est apud deum
Et ediuerso apterea viri spūales talia nō curāt
considerantes q; sicut Christus indurus est al-
ba veste que fuit tunc ignominie vestis, et tamē
nunc facta est glorie et honoris indumentum.
Ita et quilibet ex veteri et ignominioso homine
per baptismum renouatus, induitur veste al-
ba, in signum innocentie et puritatis totalis.
Nec minus etiam vestis alba in honorē cessit,
cum in resurrectione et Ascensione Christi
Angeli in albis apparuerunt.

¶ Et sicut crux añ passionem Saluatoris su-
it exepcrabilis, postea vero honorabilis, inimi

ut etiam in frontibus Regum gestetur. Ita spiri-
rituales scire debent, q̄ qui nunc cōtempribi-
les sunt post hoc erunt honorabiles. Unde cum
irridentur pro candore vitę suę gaudeant por-
tus q̄ tristrentur, prospicientes quia ⁊ Christus
pro nobis alba veste illusos est.

Et in hac tertia parte examinis tertij ostensum
est, q̄ agnus iste dignus fuit qui pro salute o-
mniū offerri debuit. Nihil enī dignum morte
actum est ei apud Herodē. Si enī peccator fuis-
set obnoxiusq; illis vicijs quibus accusabatur
vitijs exercuisset in eum Herodes potentia sua
tanq̄ in suum aduersariū: nam Christus ante
vocauit eum vulpem, cum dictum fuisset ei, va-
de hinc, Herodes querit te interficere, ipse autē
dixit, Dicite vulpi illi, ecce escio demonia, ⁊
sanitates perficio hodie ⁊ cras, ⁊ tertia die cō-
sumor.

¶ Item verisimile est, q̄ cum He-
rodes non potuit ex eo habere quod voluit pro
sua curiositate, facile vltus fuisset in eo verba
illa tum, cum illum sibi oblatum cerneret.

¶ Adhuc ⁊ claret agni nostri idonea oblatio,
eius namq; innocentia per albam significatur
vestem, quamuis p̄ter Herodis id fieret mētē
Sicut enī Cayphas p̄ter intentum propheta-
uit, ne totus periret populus satius esse perdē-
dum vnum hominem. Eōsimiliter dum agrū
figuli cōpararunt de mercede venditi dñi, p̄-
phetiam ignorantes complent. Ita etiam cū
induit eum alba veste Herodes, innocentiam
eius declarauit ignorans ⁊ p̄ter intentionē.

¶ Quarto examen Christi fuit clarū ⁊

Luce. 13.

insigne ex multiplici disceptatione Pilati
cum Iudeis post reditum eius ab Herode
¶ Ostenditur namq; per remissionē dñi, inno-
cētia eius, sicq; idoneitas ipsius offerendi pro
humani generis salute.

¶ Prima disceptatio fuit cū Pilatus allegas-
set dñi innocentiam in duplici agnitam iuditio
Nam videns Iesum adductum. Conuocatis Luc. 23.
principibus sacerdotum et magistratibus/
i. seniorib; cōmunis populi et plebe/dixit/ob-
tulistis mihi hunc hominem quasi auertē-
tem populum scz ab obedientia Cēsaris ⁊ le-
gum vestrarum, atq; ita tumultum excitantem
Et ecce ego coram vobis eum interrogās
vbi vos haberis locum accusandi, ⁊ ille locum
defendendi nullam causam inuenio in ho-
mine isto / ex his in quibus eum accusatis
q d. ⁊ si forte in alijs videri possit reus secundū
iudicium vestrum, de illis ego diuinare non te-
neor, sed tantum ad ea quę contra eum propo-
suis respicio, in quibus ipsum insontem in-
uenio. Porro ne videar vobis esse in iudican-
do deceptus, aut delusus vel negliēs in inqui-
rendo, ex amore, munere vel prece remisi vos
ad Herodem Qui cū sit rex Galileę magis
ad illum spectat cognoscere virā ⁊ mores sub-
ditorum suorum, q̄ ad me: ⁊ p̄ferim istius q̄
plus conuersatus est in Galilea quam Iudea
Ille aut pro sua prudentia examinans eū, nul-
lam damnationis inuenit in eo causam. Nam
propter hoc remiseram vos ad eum.

Et ecce nihil dignum morte actum est ei.
quia illuxit ei tantum, non autē damnauit eum.
Iudei autē hęc verba audientes disceptabant
cum eo, vario murmure insistentes, tanq̃ cō-
tra fauentem parti alteri, et recusantem pro eorū
iudicare voluntate. Quod aduertens Pilatus
dixit. Emendatum ergo illum dimittam.
Excidit Pilatus a iusticię rectitudine destinās
punire innocentem. Unde dicit emendatū i. fla-
gellis cœsum dimittam. perinde atq; apertius
diceret, Nullam inuenio causam dignam pu-
nitione, nisi inuidiam vestram, quę exsaciari
pœnis eius desiderat: concedam et hoc vobis
q̃ emendabo eum, sicq; emendatum dimittam.
Quinuis autē correctio Iudei placuisset, dimissio
tū displicuit, vñ rursus contra dicebāt p̃sidi

CAlia disceptatio in propositione Bar-
abbę latronis.

Aduertens Pilatus Iudeos non placatos,
immo animosiores redditos, in eo q̃ agnosce-
rēt Pilatum aliquid velle, incipereq; agere in
fauorem illorum: pro morte eius ex approbata
consuetudine olim inducta, alium liberationis
modum apponit. Consuetudo autē vetus ita ha-
bebat q̃ pro solēmitate Pasche ex vinctis et son-
tribus liber vnus dimittebat in memoriam il-
lius beneficii q̃ Angelus dñi in nocte illa per-
cusserat primogenita Egyp̃tiorum salutaris et li-
beratis Hebreis. Itaq; consuetudinē hanc ser-
uans eis Pilatus, proponit eam in mediū, in-
tendens sub hac occasione Ch̃istum liberare,

Duo vero voti compos facilius existeret, asso-
ciar Iesu insignē et magnum latronem, Bar-
rabbam, de quo testatur Euangeliste, et propter
seditionem et homicidium recenter factum in-
trusus fuerat in carcerem.

Congregatis ergo illis dixit Pilatus/est cō **Mat. 27.**

suetudo vobis/ut vnum dimittam in Pas-
scha/ quem ergo vultis dimittam vobis
Barabbam an Iesum qui dicitur Chrōs
Habeat quidē Pilatus plures latrones vin-
ctos, quorum duo cum Iesu crucifixi sunt, sed
quia Iudei plus oderant Barabbam, qui et pu-
blicus grassator fuit, et seditiosus, et ob id hunc
cum Iesu pariter proposuit: q. d. videte quod non
habebitis nisi vnum ex istis duobus, delibera-
te ergo cito quem vultis dimitti: putabat autē
eos nullo pacto Barabbam petituros, ut vltic
dñs liberaretur, manifestum homicidam in cō-
patione iusti adduxit. Et ut dicit **CHRISO.** **Homelia**
satis sapienter processit Pilatus. Non em̄ di-
xit quia peccauit et dignus est morte, donare eū
festo, sed primum eum excusans et eruens a cau-
sa omni, tandem rogat ex superabundanti, ut
si nollent ut innoxium dimittere, saltem ut no-
xium donarent festo vel tempore: si em̄ oportea-
bat in peccatis manifestis existentem dimitte-
re, multo magis in dubijs, et alit̄ euenit quā Pi-
lar⁹ credidit, quia Principes sacerdotum et **Mat. 27.**
seniores persuaserunt populo ut peterent
Barabbam/ Iesum vero perderent.

Ubi impletum est illud. Rex perditus factus Iere. 30.

est populus meus, pastores eorum seduxerunt
puer. 17. cos. Cum itaq; deliberassent. Dixerunt
non hunc sed Barabbam non aduertentes
illud. Qui iustificat impium et qui condemnat
iustum, uterq; abominabilis est apud deum.

Dicit eis Pilatus, quid igitur faciam de
Iesu qui dicitur Christus? Non dixit qui
est Christus, sed qui dicitur Christus, ne videretur
derogare Cæsari, nam Reges Iudeorum
Christi vocabantur. Dicunt omnes crucifigat
et manifeste hoc loco mortis genus declarant et
exprimunt, si quidem ante optabant occasionem,
sed genus mortis suppresserant. At nunc non
contenti poenis, mortem crudelissimam et abie-
ctissimam ei peroptabant infligendam.

Veruenerant namq; in tantam odij acerbitatē,
q; poenam mortis voluerunt accumulari horro-
re confusionis crucis, Et quia affixio crucis,
acerba et diuturna est vexatio mortis, volebāt
itaq; vt diu morte tortus multas mortes pateretur.
Crucifixio namq; tāta tunc temporis cō-
fusio fuit et tam execrabilis, q; nullus de cruci-
fixo memoriā nisi in maledicto haberet, et ideo
hanc sibi poenam inferri petebant, q; de cetero
nominis eius nemo nisi in maledicto recordaretur.
Pro blasphemia quam sibi imponebant, si ve-
ra fuisset, lapidandus erat non crucifigendus,

Leui. 24. sicut ex Leuitico probatum est. Educ blasphe-
mum extra castra et lapidet eum omnis populus.
Ipsi aut cum poena et exprobatione, volebant
memoriā eius sub maledicto ponere, sicut scri-

Deut. 20. primum est. Maledictus omnis qui pender in li-

gno. Quāuis autē hoc ipsi intendebant, Chri-
stus tñ quia voluit, elegit hoc genus mortis, vt
nos a maledicto legis absolueret, iuxta Pauli
sententiam. At illis Pilatus / quid em̄ mas **Salu. 3.**
li fecit & scz vt sic maledicto exponatur, & vt
morte turpissima condemnēt, q̄ d. nihil: porro
indignum est innocentem condemnare.

At illi magis clamabant Crucifigatur.
En aduerte, quomodo sitientes cumulum pec-
narum sibi infligi, quasi mente capri seu a ra-
tione alieni, nihil rationabiliter respondent,
nisi crucifigatur, & acclamant validis clamo-
ribus mortem innocentis, vnde Euangelista id
expressit, in verbo inualecebant. At Iesus pa-
tientiam & tollerantiam opponit, cōtra Iudai-
cam tyrānidē: Cōtra confusione, gaudium de
nostra liberatione: Contra clamorem, tacitu-
ritatem opponit mitissimam.

Tertia disceptatio Pilati cum Iudeis.
Quia vt dicit Lucas Iterum Pilatus locu- **Luce. 23.**
tus est ad eos/volens dimittere Iesum.

persuadendo scz eis ne innocentem occidant.

**At illi succlamabant dicentes/ Crucifige
crucifige eum.** Ille autem tertio dixit.

ad huc non cedēs clamoribus eorū importunis

**Quid em̄ mali fecit & nullam inuenio in
eo causam/corripiam ergo eum et dimitta**
q̄ d. quamuis nihil demeruerit, in hoc tamē vo-
bis cōdescendam, q̄ eum corripiam, tam acrit̄
vt bene cōtenti sitis, atq; tūc ego vestro fauore
saluo, potero absolvere & dimittere eum.

Tunc apprehendit Pilatus Iesum et flagellauit hoc est militibus vt eum flagellarent commisit: qui accipientes Iesum, depositis violentiam vestimentis eius, ligatis etiam ad columnam manibus eius tenerrimis, vt liorem et palorem ex prefocato sanguine contraberet, corpus illius totum, de spiritu sancto conceptum, crudeliter flagris cedebant. Nec contenti in plagis milites, sed insuper illuserunt ei tanquam regnare volenti, dicentes, voluit regnare, vestimus eum et coronamus more regio. Et tunc consentiente Pilato, vel saltem non contradicente,

Mar. 15

ad confusionem eius Milites duxerunt eum in atrium pretorii et conuocant totam cohortem vt sic eum omnes viderent, et tandem illuserunt ei gravissima illusione, factis scilicet, signis et verbis multo acrioribus quam precedentiibus fuerant. **P R I M O** in corona: Nam quia solent reges auro coronari prout scribitur. Corona aurea super caput eius, Ideo milites preterentes coronam non de auro, nec de annulis nec de sericeo panno damasce, aut de quapiam re molli, sed de spinis, imposuerunt super caput eius, quia caput venerandum ipsius acerrime vulnerarunt ac lacerarunt. Constat namque spinosum illud ferrum, non solum capitis extremitatem ambiuisse, sed totum caput ad insulam pileiue formam obtexisse, atque ita grauius vndeque confodisse vt sanguis ex omni parte extractus, capitis genas et collum perfunderet. Placuit autem altissime sapientie, huiusmodi spinosa corona recondimiri, quo spinas peccatorum, conscientiam gra-

Eccle. 45.

uiter pūgentes, cum alijs pēnalitatibus a nobis remoueret. **SECUNDO.** Illudabant ei quo ad vestimentum, quia chlamidem coccineam i. pallium militare, non consutum sed fibulatum, rubei coloris in obprobrium regij nominis, iuxta eorum sententiam a Christo usurpati circumdederunt ei tanquā Regi et Principi. Nam Romanis hoc genus vestimenti, cum suo colore, regie dignitatis insigne fuit. Et propterea per illusionē induunt eum purpura ut affectanti regnum, scommata et iocos in eum iacentes. **TERTIO** addunt et regie celsitudinis insigne aliud, virgam seu sceptrū arundineum, ponentes illud in manum eius dexteram: facto hoc euidenter insultantes, regnum a se usurpatum, vacuū et fragile fore, instar arundinis vacuę et fragilis. **QUARTO** tanq̃ regi nouiter inaugurato, salutem precantur, non milites tantum, sed cohors et Iudei decentes, Aue rex Iudeorum, quacientes dignissimum caput eius arūdine, partim ppter doloris augmentum, et quo spinarum aculei pfundius infingerentur capiti eius, partim contemprus ratione. Solent nanq̃ tantūmō seruales fustibus cēdi, et non ingenue sortis homines, et in hoc ignobilitatem et miserā eius facto ipso expresse denotabant. Ob id etiam spūit, et dāt alapas (non dubium q̃ quam grauissimas) in faciem eius.

Perpendat pia mens iniurias in domo Dñi. meditatio
Plati dño illatas. Impletur hoc loco varicium illud Christi dñi. Ecce Ascendimus Je. Mat. 20.

rosolimam, et filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis, et condemnabunt eum morte, et tradent eum gentibus ad illudendum et flagellandum.

**Ritatio
in missa.**

C Horum representationem refert in missa sacerdos, stans erectus, post profundam inclinationem, et quinque crucis signa effigians dicensque, **A**scripta **X** Rata **X** Rationabile **X** acceptabilemque facere digneris, ut nobis Corpus **X** et sanguis **X** fiat. **X** Prima crux denotat Barabbæ prelectionem, et crucifigendi domini acclamationem, dum frequentatis vocibus vociferarentur Crucifige eum.

Meditatio

C Igitur meditando venit insignis illa iniuria domini, qua latro et homo nepharius illi percussus est. Dominus autem ultra hoc cruci adigendus, toto conatu ab omnibus expetitur. Quid putamus nunquid non insigniter indoluit tunc dominus, quando eo demeritis populi maliciam deuenisse cerneret, ut homicida iustificaretur, et uiuificator morti addiceretur.

**Cautela.
Esaie. 5.**

C Laueat propterea quisque Iudeis in hoc facto assimilari, ne dicat bonum malum, et malum bonum, idque auaricia excecante propter amorem, pecunias, et vinculum sanguinis atque inuidiam. Compertum est reuera, nonnullos odio concepto contra proximum, illum euehi ad altiore statum, conditionemque idoneam non paciuntur, sed magis quosque indignos, sibi preferre cupiunt, ueluti Barabbam Christo contempto Iudei pretulerunt. **C** Altera crux designat flagellationem cruentam, Admiserit ergo tunc, quia fidelis ob oculos ponere suos, innocentiam

dñi Iesu. Perpendat ineffabilem illam chari-
tatem, quæ eum ad columnam ligatum astare
fecit. Fortior erat ille (dubio quoniam semo-
to) Sampson, qui funes rupisse legitur quib⁹ Judi. 13.
ligatus erat, sed charitas ne ruperet et ut tor-
torum perferret ictus effecit. Nec alia causa est
cur manus cedentium illico ultione divina nō
sunt punite, quemadmodum temeraria regis
Hicroboam manus in virū dei extēsa ad ictū
vnum instigendum, arefacta esse in veteri testa-
mento scribitur: Quod etiam de multis alijs 3. reg. 17.
noui testamenti sanctis legimus in vitis eorū.
Non q̄ illi pro quibus hæc et huiusmōdi gererē-
tur, deo patri magis dilecti, maioriq; precij et
reputationis fuissent, q̄ Christus filius eius,
de quo dixit, Hic est filius meus dilectus in q̄
mibi complacui, sed omnium istorū causa, cha-
ritas et inuincibilis amor exstitit erga nos: quæ
tunc nobis versentur in animo meditāda.

Cruy tertia coronam illam immisericordi-
ter sacratissimo capiti impressam designat.

Cruy quarta totius corporis incredibilem
designat dolorem, quem dñs ex superimposi-
tione ad fluentia vulnera coccineæ chlamidis p-
sensit, dum in ipsa vulnorum loca imbiberetur
imprimereturq; atq; illud signat dum venien-
tes flexis genibus irridebant eum dicentes.
Aue rex Iudeorum.

Cruy quinta illusionem denorat illam, qua
caput sacratum arūidine percussum est, quo spi-
nea corona profundius ageret in capitis cōpa-
gines aculeos et stimulos suos. Atq; ut sūma-
tim dicatur, meditando nobis tunc proponitur meditatio

dnica supra modum deiectio, sanguinisq; sacrilargissima effusio. Profecto spine ille exacerande et maledicte peccatorum nostrorum, non aliter sanari poterant nisi per spinarum impressionem, capiti illius qui noster dn̄s et creator est.

Contemplemur Iesum flagellatum, coronatum, purpura indutum, illudendum populo expositum: nam et scriptura sacra hoc faciendum *Lanti. 3.* proponit atq; admonet dicens. Egredimini filie syon et videte regem Solomonem in dyadema quo coronauit illum mater sua. *Mō* Bethsabee (etiam Iudeis interpretantibus) nam nusq; hoc scriptura commemorat sed synagoga crudelis mater, ad litteram Christo hec operata est. Nec sine speciali causa hanc facit admonitionem, Equum namq; est tantam nos Christi charitatem debere cōtemplari, qui se permisit ideo ligari ut nos solueremur, ob eam rem flagellari, quo eternas euaderemus plagas: vulnerari et lacerari ut integri conseruaremur.

Quarta concertatio Pilati cum Iudeis post dictas Christi illusiones.

Cuidens ergo Pilatus tam impię et ultra humanam sortem Iesum flagellatum, ratus efferos Iudeorum et plusq; beluales animos, plagis recentibus frangi posse, et ad misericordiam deflecti, ipsum secum ad populū foris stantem educit *Joan. 19.* dicens. Ecce adduco eum vobis foras. ut eius spectaculo satietas vos accipiat, et ut

cognoscatis quia nullam inuenio in eo cau-
sam Concessi tñ in vestri gratiam (vt palam
cernitis) tractari eum satis duriter. Ex hīs
proprii sermonis dictis Pilatus crimen suū
non veretur palam confiteri, dicens. Nullā in
eo inuenio causam quo et illi agnoscant ei⁹ pla-
gas innocent illi inflictas ad mandatū Pilati
Exiit ergo Iesus in habitu sicut erat orna-
tus, cesus et conspurus portans spineam co-
ronam et purpureum vestimentum in suo
corpore. Statuto igitur illo in specula vel fene-
stra, quo ad misericordiam promoueret impla-
cables animos, sciens quia omne animal sibi
simile diligit, communis nature idempritate
mentionem faciens, dixit Ecce homo hunc
quem cernitis, aduertite hominem esse non be-
stiam, nature consortem eiusdem, nō libeat vo-
bis tantopere in eum seuire: satis pœnarū ha-
bet, vltraq; hominem deceat castigatus est, in
hac eius summa miseria misericordiam mere-
atur a vobis. Hoc namq; spectaculo moliebat
Pilatus, vt visibili castigatione, et patentibus
plagis, animi eorum ad cōmiserationē adduci
et perfringi possent. Sed horrendum dictu, non
solum non mitigati quieuerūt (id quod in me-
dia barbarie cicuius sperandū foret) quin immo
magis accensi et inflammati sunt, vt promptis
perficerent quę conceperant.
Cum ergo vidissent eum pontifices et mi-
nistri scz pōtificum familia clamabant dicen-
tes. / Crucifige / crucifige eum. Hoc est non

sunt nisi hac poena exsatiati animi, donec cruci ipse fuerit affixus. Ingeminant aut crucis poenam, propter desiderij ardorem et sitim crucis figendi eum. Impleta est hoc loco scriptura: Stulte egerunt pastores et ovum non quesierunt, propterea non intellexerunt et omnis grex eorum dispersus est. Quid enim stultius, quam cum qui missus est eis, non agnoscere, quem gentiles lege carentes agnouerunt.

Meditatio
horum in
missa.

¶ Explicat ista sacerdos in missae sacrificio dominum eleuatis ante consecrationem corporis domini, manibus, et post reversionem digitorum ad corporale super consecrando pane crucis facit signum. Extensio namque digitorum preparationem domini designat ad exiendum foras cum Pilato ad populum. Crux autem super pane mox consecrando facta, poenam illam adumbrat, quam tunc dominus habuit stans purpura indutus, et spiritus coronatus, totus sanguine manans, facie verecunda vultu demisso, sanguine copioso, per oculos, genas, nares etiam defluente, dum ille diceret: Ecce homo.

Meditatio

¶ Expendat pia mens seu meditetur, poenam domini et verecundiae tristitiaeque Christi rationem et modum quem tunc perpeti voluit in publica torius populi praesentia. Naturale namque est infortunia occultare coram inimicis, rursum fortunas predicare: grauis etenim pena ingenuae conditionis homini, illusiones perpeti, atque gaudia videre de suo aduerso casu. Saul vobis super hac re fidem facere potest: hic enim ne in manus Philistinorum viuis veniret, armigerum in ce-

I. reg. vi.
xi.

dem sul, & um elabendi non esset facultas, incit-
tar: & dum ille cunctaretur obsequi regi solus
ipse mortem sibi consciuit.

CMeditemur doloris horrendi passionē quē
Christus pertulit dum vulnera siccarent ma-
dida. Moscunt eam rem: qui hoc experti sunt
ita habere, acerbiozem vez sensisse dolorem ex
renouatione vulnerum, quā in prima ipsorū in-
flicione. Maiori ppter ea cōmiserationē medi-
tandus est dolor ille Christi ex flagellatione, co-
ronatione, ob impressionem purpure vulnerib⁹
atq; rursū ob eiusdem vestis de ipsis detra-
ctionem susceptus. Proinde Ecclesia ritte ordi-
navit q̄ post crucem illam super consecrandū
panem designatam, eleuat consecratam iā ver-
bis Christi hostiam, vt sic illam ostensionem
exterius representet fidelib⁹ deuote & humili-
ter diuino cultu adorandam, ac ppter ea per cō-
trarium permutat blasphemie & horridi cla-
moris voces, in laudis & glorię vocem, dicens
Bñdictus qui venit in nomine dñi. Contem-
nebant illi sicut maledictum, nos vero dica-
mus, aue salus mundi, saluator mundi salua
nos omnes Osanna in excelsis. Videns autē
Pilatus omnia fieri in cassum dixit.

Accipite eum vos et crucifigite/

CIRILLVS. Stupet Pilatus quomō
Iudeorum populus, & maxime princeps, ita
truculenti sunt, vt cum nulla in Christo inue-
niatur causa, tñ turpi morte occidere ipsum Ru-
debant: ideo quasi contemptus indignatur ac
dicit: Ministrum me impie cedis solum inue-
nistis: Ego ppter romanorum legem innocen-

tem occidam? Ego clamoribus vestris territus
ad hoc facinus me detrudam: Nam si vos hoc
non esse peccatum putatis, si lex est apud vos
vt infantes supplicio cruciet, vos temerarij id
facite, ego ad id non consentiam.

Ex quibus constat, q̄ illa flagellatio, coronatio
q̄ Christi innocentiam ⁊ ad immolandum abi-
litem commonstrant: quia em̄ dicimus ⁊ di-
cere tenemur innocenter passum, possint genti-
les ⁊ Iudei dicere, quare ergo flagellat? ⁊ co-
ronatus est? non est verisimile q̄ iudex Roma-
nus innocent i id fecisset.

Decendum aut̄ est reuera illa fieri non debuisse
exigente iusticia ⁊ equitate, facta aut̄ sunt ad

Omelia importunum clamorem populi. **CHRISO**
83. super. Ipsi adduxerunt eum ad Pilatum vt presidis
Joannē. iudicio damnaretur, contra aut̄ contigit vt per
sententiam eius absolueretur: nam dixit, nula
lam inuenio in eo causam. Veriti ergo Iudei
ne id fieret quod Pilatus predixerat, em̄ datū
eum dimittam. Adtuebant em̄ pontifices, ne
si passus tam atrocia dimitteretur, postea volū-
tate mutata populi in Iesum tunc cōcitati, hęc
crudelitas in ipsum facta, recederet in ipsorum
capita. Omnibus propterea modis eum nire-
bantur occidere, vnde crimen ⁊ zelum sui fu-
ris conati sunt inflectere in zelum legis con-
Joan. 12 tra Christum, dicentes Nos legem habem?
et secundum legem debet mori quia filium
dei se fecit. Quamuis inquit, tu qui es no-
bis a Romanis p̄ses datus, nullas dicas te
causas mortis in eo inuenire posse. At nos ip̄m

deliquisse contra legem a deo nobis datam, p̄
dicamus. Diuinitatem nanq; sibi blasphemā-
do arrogare non dubitauit, & ita secundum le-
gem nostram morti est obnoxius, quam & Cē-
sar nobis non sustulit nec abrogauit.

Insignis malignitas istorū hinc deprehendi-
tur, accusant eum diuinitatis vsurpare, sup-
primunt autē opera plane diuina, quib; deum
se & non purum hominem liquido demonstra-
uit, dū olim Lazarum quadriduanum, Adole. Ioan. 11.
scentem in porta, Puellam in domo suscita. Luce. 7.
ret a mortuis, Ecce a natiuitate oculis do- Mar. 9.
naret. Atq; sic imponunt homini gentili, scri Ioan. 9.
pturę diuinę ignaro, q̄ Iesū hominē quendā vi-
debat ediuersosq; cauillationes allegatione scri-
pturarū audiebat: & claman, filiū dei se fecit.

Pilatus autem cum audisset hunc sermo-
nem magis timuit. Credidit Pilatus Iesum
posse esse filium dei, licet homo videretur. Non
tñ vere id credidit, fide vera, neq; ex scriptura,
sed errore inductus gentili: semideos esse &
deorum filios, fabule gentilium multos cōfin-
gunt. Romani etiam, suis imperatoribus dei
nomen donabant, aras eis erigentes: & forte fi-
lios talium Romani liberos fecerant, ne quis,
q̄ eos p̄ter senatum iudicaret puniretue.

Unde Pilatus audiens hęc timuit ne rem in-
dignam egisset flagellando, non tñ eum qui in-
nocens est, sed etiam qui esset filius dei, ideo re-
grediens in p̄torium magis anxie inquisiuit
ex Iesu dicens. Vnde es tu? Mirandum est
Pilatum trepidare ad hunc sermonem Iudeo-
rum, filiū dei eum accusantiū, qui nullum vnq̄

diuinitatis signum conspexit in Christo, cum
enī Iudei multa vidissent, nec tacere ea, quāuis
inuidi potuissent, cum dicerent in concilio, qđ
facimus quia hic homo multa signa facit.

Iesus autem responsum non dedit ei
Quia non erat capax illius. Si enī ad naturę
diuinę ei⁹ generationē referas, qua a patre p
cedit: non effabilis est: si ad corp⁹ dicere debuiss
set ope spiritus sancti ⁊ nō ex traduce esse, illud
sūt captum ⁊ intellectum eius superabat: si qđ
ad animam, dicendum erat creatam a deo, sed
neq; hoc ethnicus accepisset, qui creationē ali
cuius ex nihilo non admittit. Si de patria ⁊
loco interrogaretur, satis ante clare audierat
Cum ergo humano more Christus Pilato factū
facere non potuit, nisi mentem eius ad fidem
conuertisset, quam tumens humana potentia,
⁊ Romanorum scientia imperita non merebat
ideo nihil respondit. Nihil insuper respon
dit quo se voluntarie pati ostēderet atq; eo nos
in sui amorē conuerteret alliceretq;. Respon
debat autē aliquando, aliquā respondere recusa
uit, partim vt dictum est, quo ostenderet volū
tatem esse causam passionis suę, nō necessitatem
partim vt se minus iuste ⁊ innocenter condem
natum designaret, dum responsione innocentia
turatur suam.

Admiratur Pilatus hominis silentium in
periculo capitis, presertim dum tam fauentem
iudicem experiretur. Contemniq; se ab illo pu
Joan. 19 tans dicit ei. Mihi non loqueris/nescis qđ
potestatem habeo crucifigere te/ et potesta
tem habeo dimittere te. Ad ne contemnis q

et necis et vite tue habeo potestatem.

Respondit Iesus non ad id quod querebat, sed quod querendo et insinuando pretendere videbatur, quasi nolens pateretur. Corrigens ergo dominus hunc errorem, et Pilati de potestate comprimens tumorem, dixit Non haberes aduersum me potestatem ullam / nisi tibi datum esset de super. Secundum quidem humanas sanctiones potestatem habes, verum nec ullam haberes si non mea et patris mei auctoritas intervenisset, et concessio libera ac spontanea adfuisset. Porro audiens aliquis, superne Pilato concessam esse puniendi dominum facultatem, ne immunem a culpa pronuciare audeat, mox subinfert. Propterea qui me tradidit tibi / maius peccatum habet.

Ostendit verbis istis, Pilatum non esse a peccato liberum et excusabilem, minori tamen delicto obnoxium. Quia vero dominus perterruit Pilatum et manifestam excusationem attulit. Exinde id ex eo tempe querebat Pilatus dimittere eum. Quod considerantes Iudei clamabant dicentes, si hunc dimittis non es amicus Cesaris. Esto sane inquitunt nihil ad te pertinere videatur, quia peccauit in religionem nostram et deum, At pertinet ad te punire eum, qui in Cesarem deliquit: nam regem se fecit, maiestatem Cesaris violando, quam defendere te dece-

Sed quam sepius solet usu venire, homines illa de alijs existimare, que patiuntur ipsimet, iuxta illud. Dilexerunt magis gloriam homi. Joan. 12.

num quam dei ita Iudei huius culpe obnoxii,
arbitrati sunt itidem de Pilato, amicitiam
Cesaris esse preponere iusticie et equitati, quod
ut faceret comminationibus in eum usi sunt, sub-
dentes rationem. Omnis enim qui se regem
facit contradicit Cesari. Nec namque est terre
ne potestatis natura, non ferre consortem impe-
rij. Regnum inquit SENECA duos non
dijs. fert, et ideo Cesar non patiebatur alterum dñari,
sicut nec rex in suo regno. Pilatus autem
cum audisset hos sermones / adduxit Iesum
foras / et sedit pro tribunali in loco qui di-
citur Lithostratos, hebraice autem Gabbata.
Volens aut inuenire innocentiam Christi et eorum
falsam accusationem dixit Ecce rex vester /
Contemplamini nunc ait et videte cum, quem
vos affectati regni crimine accusatis. Cernite
num ita sit, intuemini habitum regium, Aut
imperiale sceptrum, quod est in manu eius, nū-
quid huiusmodi sceptris vos repperunt olim re-
ges vestri. En calamus vanus arundineus
in manu eius est: magis per hoc infelicitatem
et miseriam humanam insinuans, quam rerum pro-
speritatem. Aspicite etiam dyadema, nunquid
tali reges coronantur. Ecce rex vester: quem
timetis? quid periculi potest vobis hic moliri
qui se ipsum iuuare non potest. Interrogatus
racuit et ad exprobrationes ac maledicta penitus
obmutuit. Ecce rex vester, talis nempe qualis
pueri per ludum et iocum sibi deligunt. Et tan-
to hic hac parte deterior, quanto penas et ob-

probria maiora patitur. Ille saltem typo regis atq; conuiuijs exultat ad tempus, hic ludibrijs et pœnis satiatus est. His quidem verbis falsam eorum accusationem Pilatus ostendere conabatur. Iudei autem tanq; execrati malicia, pertinacissime clamabant dicentes tolle/tolle/crucifige eum. Dicit eis Pilatus regem vestrum crucifigam et q. d. in confusionem vestram verget crucifixio huius, vituperium nanq; regis redundat in populum.

Responderunt pontifices: regem non habemus nisi Cæsarem. i. renūciamus regno, seruos nos Cæsaris profiteamur et Romani subditos imperij, adigito tantum hunc cruci. Uide quid rerum agas, promouendo nobis temere alium regem.

Commouerunt hæc, ambitiosum et auarum Pilatum cum audiret Iudeos sponte se Romano subijcere imperio, timebat itaq; ne eorum accedente accusatione, Cæsaris incurreret indignationem, exautorareturq; secludereturue ab officio. Unde dicit Matheus videns Pilatus q. Mat. 27 nihil proficeret ad liberationem Iesu saluo animo. et populi sed magis tumultus fieret.

clamor importunus varia clamantium. Aliqñ namq; clamabant, Crucifige: Dumq; inquiret causam, quid em̃ mali fecit? nihilominus sine vlla responsione replicantes clamabant Crucifige. Nonnunquam minitabantur Pilato dicentes, si hunc dimittis nō es amicus Cæsaris. Aliquando subijcendo se seruituti Im-

peratoris, aliquando precibus presidem opus
Luce 23. gnando ut dicit Lucas Instabant vocibus
magnis postulantes ut crucifigeretur
Uidens itaq; nihil se promouere sedit pro tri-
bunali i. iudiciaria sede et accepta aqua la-
uit manus coram populo dicens / Inno-
cens ego sum i. nolo esse nocens a sanguine
i. egde et nece iusti huius / vos videritis
quid se facitis. Ego minister sum legis, vox
vestra fudit sanguinem, mihi necessitas succu-
bit sententiam promulgare secundū vestra al-
legata: non euadetis omnino poenam propter
tantum facinus, neq; mihi id, sed vobis impu-
tabitur. Dixit hęc Pilatus, rememorans ver-
bū Iesu quod dixerat ei. Propterea qui me
tradidit tibi maius peccatum habet, ideo dixit
loris manibus vos videritis.

Mat. 27. Et respondens vniversus populus dixit /
sanguis eius sup nos et sup filios nostros.
Hoc est, tu p̄ses ne trepidaueris, hęc plaga et
vltio nobis debeat.

Uide magnam Iudeorum impietatem, et non
modo in se, verum et in posteros crudelitatem
multo maximam. Peccatum Iudicis libenter
in se suscipiunt ut Christus innocens perdere-
tur. Atq; ita dyabolice potestati se sponte subi-
ciunt. Seruituti quoq; Romanorum liberrime
se se tradiderunt.

sup Ma O RIGENE S Propt̄ hoc facti sunt rei
t̄bey. nō solum in sanguine prophetarum, sed impiē-
tes mensuram patrum suorum, facti sunt rei in

sanguine Christi, vt audiant deum sibi dicentem. Cum extenderitis manus vestras ad me-
suertam oculos meos a vobis, manus enim vře
plenę sunt sanguine. Et factus est sanguis Christi
super omnes generationes eorum vsq; ad con-
sumationem.

Ecce quārum malū facit inuidia et odium

Pilatus tandem oblitus verborum suorum
quibus inceperat defendere Iesum, nolens in-
superaduerrere, q̃ sedente eo pro tribunali
misit ad eum vxor eius dicens/ nihil tibi ee
iusto illi/ multa enim passa sum hodie per vi-
sum propter eum. Nihilominus ambitione
et auaritia preualente timore ductus ne officii
perderet Ut dicit Lucas adiudicauit fieri
petitionem eorum dimittēs Barabbam sedi-
ciosum et homicidam Iesum vero tradidit
voluntati eorum vt crucifigeretur/

Esa. l.

Luce. 3.

Malam liquet ex his disceptationibus, multi-
pliciter esse offensam innocentiam Christi, cum
non solum Iudas, non solum vxor Pilati, sed
ipse Pilatus pluries, etiam tunc quando sentē-
ciam ferebat, iustum eum esse clamitabat.

Ostēsum itaq; est agnum nostrum satisfignū
fuisse qui immolaretur deo pro populo ne peat.

Impleta est scriptura, quo ad sentētiā seu
decretum Pilati. Dixerunt principes regi, Ro-
gamus vt occidatur homo iste siquidem homo
iste (Jeremias) non querit pacē populo huic
sed malum (prophetando excidium ciuitati Je-
rusalem). Et dixit rex Sedechias. Ecce ipse in-

Figura.
Jere. 38.

manibus vestris est, nec enim phas est regem vobis quicquam negare. Tulerunt ergo Jeremiam et proiecerunt eum in lacum.

Bene. 22 ¶ Figura iterum alia (quo ad educationem) in Isaac adumbrata, qui obediens patri pro sui immolatione ligna in montem deportavit.

¶ Ecce hostia sufficienter probata, tradita est per sententiam Pilati in manus sacerdotum, et per eos ac milites ducta ad locum immolationis super altare crucis.

Oratio in missa. ¶ Representat hanc sententiam et educationem Christi doloribus plenam in missa sacerdos, crucem signans super calice consecrando in verbo Benedixit.

meditatio ¶ Al dum fidelis et devotus missę auditor, vel sacerdos ipse sacrificans fieri videri in missa. Revoce in memoriam verba sententię prolate super Christi mortem. Meditetur accusationes pontificum, et seniorum populi, affectati regni et seditionum in populo viri ipsam insimulantes. Contempletur dolorem quem passim habuit dominus in sententię ini-

Joan. 5. quę contra se prolatione, cum ille cui pat omne dedit iudicium, et ad cuius finale iudiciũ vir-
Mat. 24. tutes celorum movebuntur, infernus reddet mortuos suos, vniuersaq; creatura cõtemiscit hodie vilissimi hominis instar morti adiudicatur: Et quasi oblitus illius quoderat, permisit sibi illud fieri quod non erat.

¶ Plena hæc dolorum erant, sed longe amarulentijs et gravius illud, dum presidis decreto cruci affigendus decerneretur, purpura quę vulneribus illius adhaererat, et agglutinata fue-

rat, violenter detrahatur, atq; ita vulnera res-
fricant, Induunt namq; illum vestimentis p-
pijs, vt ab omnibus tanto melius dignosceref
Imponunt sibi lignum crucis ⁊ paribuli pōde
rosissimum, ⁊ compellitur ipse ferre illud.
Quid puras quā amara fuerit ⁊ laboriosa illa
eductio, ibat namq; noster sacerdos, non vt me-
diator aliorum, sed vt p̄uicator. Hābuit vi-
cem pontificalis insule coronam spineam, pro-
stola cathenam ⁊ funem grossissimum. Incede-
bat non erectus, sed incuruatus, mole crucis p̄s-
sus. Quantis doloribus innocens dñs labora-
bat, dum sacratas scapulas illius, pondus li-
gni contactu aggrauaret. Non temere, verum
pie credat aliquis, si ex p̄ssura grauis ligni
totam illic scapularum cutem ad nudam vsq;
carnem detritam ⁊ euulsam intelligat. Mā p-
pter ligni longitudinem, ⁊ vię lapido sē asperi-
tatem ⁊ inequalitatem, dum traheretur, saltu-
suo crux dolorē ⁊ vulnera Christi scapul' adau-
gebat.

¶ Nec solum ex naturali pondere dñm grana-
bat illud supplicij lignum, verum inerat huic
maius quoddam pondus vcz peccatorū totius
mundi onus, quod nec cœlū ipsum ferre potu-
it, humeris tantūmodo innocentis agni super-
impositum, prout Petrus testatur. Peccata .i. petr. 2.
nostra ipse pertulit in corpore suo super lignū.

¶ Aduertamus p̄terea, pontificem nostrum
ad immolandum pergentem, nū illi honor exhi-
betur: num e via honoris gratia populus cę-
dit gradienti? certe assurgit nemo: salutat ne-
moraperit caput nemo: nemo inclinat illud.

subfannant aut omnes, cōfusus vndiq; clamor
personat. Alij seductorem, magum aliq; aliq; la-
tronem blasphemumq; appellat. Longe alie
nūc a turba quā die ante hac quinta excipitur
summo em̄ ibi cum desiderio immolandi adin-
star agni suscipitur, mactatur aut hodie. Tunc
azina vehebatur, hodie crucis pondere mirum
in modum deprimitur. Committabantur cum
sub illud tempus discipuli, hodie cum latroni-
bus educitur. Tunc ramis et floribus viarum
compita et expansis adornabant vestimentis,
hodie per lutulenta loca lapidosaq; et aspera,
festinare compellitur. Tunc etiam pueri ora in
laudes eius resoluebant, Gloria laus et honor,
B̄ndictus qui venit in nomine dñi clamātes,
quibus scilicet et auspicatum eius aduentū ex-
cipiebant. Et hodie omnia commutantur in
maledicta et execrationē, Mallebant namq; in
eum qui bibeant vinum.

¶ 68. Non mediocriter et illud dolorem adaugebat,
q; festinanter et sine mora (timore seditionis po-
puli) duceretur ad patibulum. Accedebat his
et aliud, ne scz Pilatus dictam retractaret sen-
tentiam, atq; ira Ebullit manus eorum effuge-
ret. Dñs aut ob multiplicem fatigationē quā
nocte precedenti ex labore et cruciatibus innu-
meris incurrerat, lento procedebat incessu.

¶ Medita-
tio Contempletur ergo pia mens violentiam, quā
illi adhibebāt milites, dum trabentes ipsum
vrgerent sub pondere ligni velociter procedere
Verum dum deficere illum viderēt, nec oneri
imposito parem esse conspicerent:

¶ Mat. 27 Inuenerunt hominem Syrenneum nomi

ne Simonem/hunc angariauerūt vt col-
leret crucem eius/Quod quidem nō fecerunt
ex pietate, vel ex compassione doloris Christi,
sed vt diutius vnum viderent, ostenderentq;
palam omnibus ipsum non esse filium dei. Ap-
parentem effectum in eo apparentem.

Insuper contemplandū nobis venit circa con-
secrationem calicis qd per crucis symbolum,
figuret. Signat namq; crux illa, vltra hec que
dicta sunt etiam mulierum plactum et cōmis-
erationem, super innocenti morte et plagis in-
flictis dño, que qm ex pietate lamentabant do-
minum, consolationē inuenire meruerunt qd al-
locutione sua illas dignas magis quā Herodē
reputaret. Nam vt Lucas dicit.

Contem-
platio.

Luce. 23.

Conuersus ad illas Iesus dixit/filie Jeru-
salem:nolite flere super me/ sed super vos
ipsas flete et super filios vestros, quoniam
ecce venient dies in quibus dicent/beate ste-
riles et ventres que non genuerunt/et ube-
ra que non lactauerunt. Tunc incipient di-
cere montibus/cadite super nos/et collibus
operite nos/qa si in viridi ligno hec faciūt
hoc est in me qui sum oīum virtutū gñe florens
in arido quid fiet? Grauius namq; puniet
lignum aridum et infructuosa arbor, nam tem-
poraliter excidetur p mortem atq; eterno de-
putabitur incendio, quod omnem temporalem
superat pœnam.

¶ Igitur hec ipsa meditanda sunt circa edu-
cationem istam: studēdumq; etiam nobis est, vt
Christo confor memur.

— 33 —

E Diceret autē utinam præsens tunc adfuisset
tulisset reuera crucem, iuuissetq; dñm meum
Ne dixeris ista; incertum nanq; est quid fecis-
ses si tunc præsens adfuisses. Nunc satis
est, sub hoc scz tempore, ad pœnitentiā & exa-
men probationis tibi diuinitus concessogesta-
re crucem eius, non ligni illius molē in qua
suffixus pependit; non em̄ indiget tam huius-
modi baiulatione: Uerū hoc tibi faciendum est
per deuotam meditationem, & gratiarum actio-
nem, q̄ innocens dñs tantum dolorem & laborē
tui gratia subire voluit. Atq; hæc de prima
parte de his scz quę immolationē precedebant.

E Secunda pars de ipsa immolatio- ne actuali.

Veteris instrumenti sacerdos, victimā imo-
landam altari superimponebat. Proinde
videndum est de altari quid sit in hac immola-
tione; posteaq; predictum tam est, quid sacerdos
quid victima, puta idē Christus.

Altare hoc, de quo nobis faciendus est sermo,
home. 32. nouum est, vt auctor est **CHRISOSTO**,
in homelia de cruce & latrone. Nouum inquit
altare constitutum est, quia sacrificium nouum
atq; omnibus inopinatum, nam ipse & sacrifi-
cium fuerat & sacerdos: sacrificium secundum
carnem, sacerdos secundum spūm sanctitatis
Nec mediocre discrimē inter altare nouum &
veteris legis extitit, sicut em̄ veteris testamēti
sacerdotium erat corporale, & corporali vtēs or-
namento, domo & sacrificijs, nec adferebat mū-

dicem nisi externam, et ut summam dicatur
omnia carnalia ibi erant, ita etiam et altare.
Mouit autem sacerdotium quia internum et spiritua-
le est, etiam sibi respondentem spirituale habuit
ornatum, domum, sacrificia, et remissionem. Non
enim serico et gemmis auroue, summus pontifex
noster Christus, dum sacerdotio suo fungens se-
ipsum offerebat in cruce, ornabatur, sed amore
incomparabili erga patrem et homines estua-
bat. Ornabatur ille sapientia, tolerantia, obe-
dientia, omniumque aliarum virtutum vniuersi-
tate: quae quidem ornamenta, quia carnalia et
crassa non erant, oculis carnis ab animalibus
hominibus non videbantur, sed ab his tantum-
modo qui paterni spiritus arrabone insigniti
fuerunt. Offerebat etiam non hyrcos aut vi-
rulos, auiculas vel panem, more Aaron: Nobis
liis utique aliquid obtulit, corpus scilicet et sangui-
nem proprium, eaque spiritualiter seu per spiritum
sanctum, ut dicit Paulus. Qui per spiritum Hebr. 9.
sanctum seipsum obtulit. Quamquam enim Christi
caro et sanguis videbantur sicut et aliae res cor-
porales, non videbantur tamen esse sacrificium, ne-
que cernebatur illa Christus offerre, sicut vide-
batur Aaron, quando sacrificium faciebat: cuius
victime non solum res corporales erant, ut
vituli, hyrci, verum etiam videbatur id quod
ille offerebat per quod officio victimae erant, cor-
poraliter enim et visibiliter ea sacrificabantur per
ignem. At Christus semetipsum obtulit patri
ipso cordis affectu, quam rem nemo videbat ho-
minum, tamen multi morientem viderent.
Quamuis igitur res quaedam externae et visibi-

les existerent corpus et sanguis domini, sacrificium
tamen spirituale fuerunt, eo quod spiritu domini consecrata essent.
¶ Consimiliter templum tabernaculumque po-
tificis nostri spirituale erat, nimirum celum vel
aspectus dei: in eo quod tota mente in celum ad
deum prospiceret. In cruce enim pendens ac sese
offerens in nullo templo erat, sed in conspectu
patris tantum eterni in templo cernebatur.

¶ In hunc quoque modum et crux eius se habu-
it, altaris enim spiritualis habuit rationem: pa-
tientem quidem multi videbant in cruce, pa-
tri autem soli cognitum altare fuisse crucem illam
in qua suffixus pendebar filius eius.

¶ Sed et fructus utilitasque sacrificii illius spi-
ritualis erat, peccatorum scilicet condemnatio et no-
stra iustificatio.

¶ Huius ergo hostie spirituales prosequens
immolationem atque in crucis ara super im-
positionem ita narrat Evangelista.

Luce. 23. Et postquam venerunt in locum qui vo-
catur Caluarie ibi crucifixerunt eum.

Figura ¶ Typice id, umbramque veteri prefiguratum est
implet. serpente olim quoniam in altum suspensio, sine ve-
neno mortiferi contagione, infectos veneno ser-
pentium insipientes se sanante.

Antitatio ¶ Hanc confectionem Christi in cruce, designat
in missa. sacerdos in sacrificio missae elevando calicem, ado-
randum populo pro sui contento.

meditatio ¶ Nostrium erit contemplando diligenter medi-
tari, hostie nostre immolare superimposi-
tionem altari crucis. Nam utique reuera admira

bile est (int̄r cetera quę narrant esse facta euā-
gelistę) q̄ tanti hominis crucifixio solum nar-
ratur facta, modus aut̄ ⁊ series illius ab omib⁹
pr̄termittitur Euāgelistis: quouis secluso du-
bio, sp̄s sancto ita ordināte atq; volente, vt scz
meditandi, altiusq; hęc ipsa peruestigandi, am-
plior ad deuotionis cumulum relinquat mate-
ria. Proinde perquiramus cōtemplādo cru-
cifixionis illius horrendę modum; Aduertam⁹
q̄ quomō dño iam existēte in crucifixiōis area
monte scz Caluarie, dum crux illi pararetur,
nouę interim illusiones ingererentur, quid ad
hęc responderet, Euangeliste subricēt: narrant
nihilominus prophete in p̄sona ipsius, quę etiā
Ecclesia die hodierna cōmemorat cantando la-
mentabili voce. Popule meus quid feci tibi, Michę
aut in quo molestus fui tibi responde mihi? q̄
ēduxi te de terra Egipti, ⁊ de domo seruitutis
liberaui te. Addit tandem istis Ecclesia: para-
sti crucem saluatori tuo. Parauit aut̄ crucem
infelix Iudeus, vt nudum dñm in area cum li-
gno a terra eleuaret. Huius itaq; exspolia-
tionis maiores esse tenemur, quā propter nos,
virtutibus (quę rationem vestium anime ha-
bent) spoliatos, id factum est. Unde narrat Joā.

Milites cum crucifixissent eum / acceperūt Ioan. 19.
vestimenta eius / et fecerunt quatuor par-
tes vnicuiq; partem et tunicam.

¶ Hanc vestimenti expoliationem ingentem
effecisse dolorem dño, quis dubitauit. Adhes-
erat nanq; vestis illa carni sacratissime, ⁊ flagel-
lorum vulneribus, vnde dum violenter detra-

hēretur renouantur vulnera manabant vnda
q; ex toto corpore riuī sanguinis. Altissimus
insuper dñs astabat iam iā crucifigendus ex-
coriato similis, dolorem prioris vulnerationis
maiozem perſentiens. Auxit p̄terea hec
repentina detractio dolorem, p̄ter spineꝝ coro-
nē pariter cum vestimento depositionē per ca-
put nanq; vestis haud quāq; exui poterat sine
spineꝝ coronę depositione.

**Medita-
tio**

¶ Venit ideo nobis meditandum, quō spinarū
aculei, forti impetu sacro infixi capiti extrabe-
bantur, imponebanturq; rursum non sine gra-
uissima doloris acerbitate.

¶ Adentis nostrę oculis inspiciamus violentam
et impetuosam dñici dorsī cruci impositio-
nem, adeo vt capitis sacri spinea corona exin-
de fortius profundiusq; in caput sacrum acule-
os ageret suos.

¶ Contemplemur item totius corporeꝝ cōpa-
ginis ad ligni mensuram extensionem. Dein-
de seorsum manuum et pedum clauis perfossio-
nem, et quidē talibus, qui propter sui grossi-
tiam et hebetudinem ad vnū mallei impulsū
penetrare non valebant.

¶ Videamus totius corporis extensionē mltro
violentissimam, vt omnes nerui et ossa dinūmē
rari possint.

Quisq; apud se reputet inter-
na pietate, tenerrimi innocentissimiq; ac imma-
culati corporis illius confossionem, laceratiōem
et extensionem. Attender in illo illud completū
Vos omnes qui transitis per viam, attendite
et videte si est dolor sicut dolor meus. Qui
quidem sic extensus in ligno iacuit in terra.

Et quantum nemo nostrum ignoret, quid vtili-
tatis et fructus toti terrarum orbi illa contu-
lerit passio, simul tñ etiam noscitur ppter nos eum ta-
lia pati. Proinde dignum est hæc ipsa nos me-
ditari, vt quæ ppter nos facta esse nō ignoram⁹
Dicamusq; cum virgine, verba Ecclesię san-
ctę, ad crucem. Flecte ramos arbor alta tensa
laxa viscera, (hoc est extento super te corpori
faueas) Et rigor lentescat ille i. naturalis tua
durities mitescat, quem dedit natiuitas: vt su-
perni membra regis, mitti tendas stipite, i. nō
tam crudeli sed fauorabili stipite extendas, qui-
ess in te suffixus pendet rex regum est. Dic er- 2. reg. 24.
go cum Dauide. In me cōuertatur manus tua
Ego sum qui peccavi, iste quid fecit.

Ita quidem tñc dicere potuimus, verumtñ cū
ille pari sic voluit, non licet nobis id nolle, sed
summa cum gratitudine extensio hæc pœnalis
nobis excipienda est, gratias suę agendo ma-
festari, qui vltra pœcedentia mala, crudelē eti-
am hanc extensionem perferre voluit. Crude-
lem itaq; hanc extensionem in cruce iacēt dñi
super terram, Ecclesia fidelibus hodie repre-
sentando ob oculos ponit crucifixi symbolum
osculandum et venerandum exhibens. Et ob id
osculaturus quisq; fidelis, meditet̃ dolorosam
ignominiosamq; dñi in cruce iacentis huius-
modi extensionem, anteq̃ in aera cū ligno ele-
uatus esset.

¶ **E**ssor tandem meditetur mēs deuota, a ter-
ra salutariferi illius vexilli in altum erectionem
Dependat violentiam ipsius in terram vel pe-
trę cavernam demissionem, adeo vt torius cora-

poris vulnera, ex violēta ponderis illius in pē-
gram deiectione verius q̄ demissione, dilatarī
ampliarīq; ac rumpi inciperent, vberinūq;
red dere sanguinem. Non dubium est, ingentē
z confusum quendam clamorem ibi excitatum
fuisse, dum p̄e gaudio alij riderent, alij flerent
p̄e dolore. Nam astabant huic spectaculo z a-
mici qui dolebant, z inimici qui gaudebant.

Conspiciat iam nunc mens fidelis, pontifi-
cem altario assistentem, Contempletur agnū
altari superimpositum, vt mōi debeat peccata.

*Ritatio
in missa.*

Chanc extensionem crudelissimam, triumq;
horarum passionē Ebusti in cruce, refert atq;
signat sacerdos, per extensionem manū in for-
mam crucis post consecrati calicis elevationē.

Ciam nunc in tētia principali parte, cō-
comitantiā immolationē seu coniuncta immo-
lationi agni nostri videre libet. Hęc autē
ip̄a sunt verba Eb̄fi pēden in cruce.

Ouia sacerdos officiū est non tantum sacra-
ficare, seu p̄o populo sacrificium facere vel
offerre deo, sed etiam quę dei sunt populo tra-
dere. Fecit z hoc ipsum sacerdos noster Eb̄us
Iesus, disputando in synagogis Iudeorum, die-
bus sacris docens in templo populum, nec in
templo solum, sed etiam in locis alijs, sequentē
eum tanq̄ verum doctorem turba frequentissi-
ma, siue ad loca inculta se reciperet, siue in lo-
cis cultis ageret vbi docebat z erudiebat popu-

lum. Nec desūt docere vsq; ad horam etiā mortis sue. En positus iam in extremis vite volēs relinquere mundum asperrima mortis via, voluit pariter positus in altari crucis sermonem facere salutarem ⁊ cōpendiosum, quo arctius memorię mētis nostrę imprimi possit. Et ob id nostrū est summa attentione ea aduertere quę Christus Iesus, iam iam hinc migraturus nos edocuit, vtpote salutis nostrę pncecessaria.

Assistere curemus cruci ipsius cum Maria matre eius ⁊ Joanne ad hūc sermonem audiēdum. Ne em̃ nobis si relicto eo solo in cruce, cū Petro fugiemus. Aut si presentes fuerimus, si illudere ei cum Iudeis non cessauerimus, aut crucifigere ipsum cum militibus non timeamus.

PRIMUM itaq; verbum sacerdotis nostri in cruce fuit, perfectę ⁊ summe charitatis. Postq; em̃ crucifixissent dñm, illudebant ei varia hominum genera, Illudebant nempe ipsi milites, cum diuiserunt vestimenta eius. Et Joan. 19 quia vt dicit Ioannes Erat tunica inconsutilis desuper contexta per totum/ Dixerūt ergo ad inuicem/ non scindamus eam sed fortiamur de illa cuius sit.

Facta fuit hęc fors atq; diuisio ad illusionem Christi atq; contemptū vestimentorum eius.

Tanq; dicerēt, arrogabas tibi regiam dignitatem, en tua nunc omnia partimur bona, ⁊ tāquam alicuius magnę fortis importantię mirum pro eis sortem. Dextereunt etiam qui forte ad diem solennem cōueniebant, prout dicit Matheus.

Mat. 27. Pretereuntes blasphemabant eum mo-
uentes capita sua et dicebant vach qui de-
struis templū dei et in triduo reedificas il-
lud / salua te metipsum si filius dei es descē-
de de cruce perinde atq; dicerent, melius est
dolorem si potes propulsare, quam eum suffer-
re. Consimiliter et principes sacerdotū il-
ludētes eum scribis et senioribus dicebant
Alios saluos fecit / se ipsum non potest sal-
uum facere hoc est, haud verum esse probatur
quod fama vulgi adferebat peeo, alios ipsum
saluti restituere, cum nunc sibi ipsi salutē neg-
conferre. Si rex Israel est / descendat nūc
de cruce et credemus ei / Confidit in Deo
liberet eum nunc si vult / dixit eū quia fili-
us dei sum hoc est prompte et facilliter sui libe-
rationem a patre cuius se iactat filium impe-
trabit, non eū solet iusta denegare filio pat-
er amat. At p̄ssimus dñs tantis expositus irri-
sionibus, afflictisq; et supra modum attritus pe-
nis, nō irritatus dixit Pater dimitte illis nō
eū sciunt quid faciunt Male qui dem agūt
extra omnem cōtrouersiam, iusteq; ob hoc pu-
niendi venirent. Verumt̄ ego propter pecca-
tores saluandos nō perdendos veni, maiestati
tue pro eis satisfacio. Dimitte ergo illis, nam
te inuoco vt patrem pium nō vt iustū iudicem.

C O verbum miserationis admirande, inex-
plicabilis ineffabilisq; erga nos Ehuisti chari-

tatis, tum quia pro suis tortoribus ipsum cruci
figentibus orauerit, tum quia hoc ipsum cum hebrejs.
lachrimis et valido clamore gerit.

Qualis est hic attende o Christiane homo, qui
in omnibus suis pressuris, ne semel quidem os
aperuit, ut aut querere, aut excusationis, aut
cominationis, aut maledictionis verbum pro-
ferret aduersus inimicos, sed noue benedictionis
verbum, quale a seculo non est auditum, super
inimicos effudit. Non attendebat iniuriam su-
am, non penam, compatitur potius ipsis a quibus
patitur, et magna clamat pietate dicens.

Pater dimitte illis.

C Docuit nos hoc verbo erga hostes doctrina
nostros perfectam habere charitatem, ut nostram
iniuriarum simus immemores: non expectan-
dam vindictam, sed pro eis orandum et interce-
dendum.

Debet profecto ad hoc verbum cor
emolliri nostrum, ut debita debitoribus ex
corde dimittamus, quo tandem secure dicere po-
terimus. O Christe, En ego tue maiestatis
adorator, non intersector corporis tui, non irri-
sor sed venerator mortis tue. Interpeller per me-
tua humanissima benignitas, commendet me
patri indicibilis tua erga me pietas. Sic pijs-
sime domine. Pater ignosce illi.

SECUNDVM verbum fuit liberalis
promissionis. Cum enim latro crucis socius ad
dextram illius pendens correpto et reprobato
de stulta blasphemia socio sceleris, conuersus ad
dominum ait. Domine memento mei cum ve-
neris in regnum tuum Et mox per haec verba

Luce 23.

Dixit illi Iesus / Amen dico tibi / hodie
mecum eris in paradiso. Habemus hoc lo-

Chriſto. co admirationis, immo maximi ſuporis copio
homo. 33 ſam materiam, tam ex parte latronis quam ex
de cruce parte Chriſti. Ex parte quidem latronis, mi
z latrōe. rabilis fidei magnitudo.

Gene. 15 ¶ Credidit Abraam deo, ſz de cælo loquenti.

Eſaie. 6. Credidit Eſaias, ſed ſedenti ſuper ſolum excel-

Ezech. 10 ſum z eleuatum. Credidit Ezechiel, ſed ei

Exod. 3. quem ſuper Cherubin in gloria contemplatus
fuerat. Credidit Moſes, ſed vidit rubū ar-

dētem ſine combuſtione. Iſte autē credidit mo-
rientem videns in ligno crucis. Magnā ita
qz fidē habuit, dum hunc quem damnationis
ſocium vidit, z ab omnibus irriſum, regna-
turū tñ ſuper mortuos poſt hāc vitam nō dubi-
tauit. Inſuper habuit z ſpem, adiūtum in
regnum Chriſti expoſtendo. Habuit z cha-
ritatem veram, ex qua ſocium pœnē proximū

qz, ſub tempore pœnitentię redarguebat dicēs.
Neqz tu times deum tanq̃ dicat, homines

non timuiſti latrocinia exercēdo, ppter quē nūc
aſſixus es cruci, ſed z nunc nec deum reuererſ
quem vel hoc tpe maxime timere te deceat.

q̃ in eadem damnatione es ſcz mortis. Et
nos quidem iuſte / nam digna factis recipi-
mus / hic vero nihil mali geſſit. Coſidera la-
tronis huius magnam fidei conſtantiam z ani-
moſitatem, z confeſſionis innocentie Chriſti ſe-
curitatem, diſcipulorum confeſſionem ſuperatē
vt quē illi palam de Chriſto ob mœrum proſe-
teri non auderent, hic pfeſſus eſt ob oculos om-
nium eius innocentiam.

Ex parte Christi insuper est quod mirēmur
quia sc̃s non contempsit eius confessionem ⁊ te-
stimonium, item excusationem ⁊ postulationē.
Atq; insuper plura illi promisit q̃ ille petijt: fa-
cit aut̃ hoc dñs interposito iuramenti sui soli-
to verbo dicens. Amen dico tibi, hodie mecū
eris in paradiso.

EDocemur ex hoc verbo, maxime consolatio doctrina
nis, perfectam habere fiducia in Christo pr̃sus
omni desperatione relegata, dum latroni qui
nihil vnq; boni in vita gessit, sub tam breui tē-
poris pēnitentię periculo, paradysum promisit
Et reuera hoc ipsum ⁊ hodie quortidieq; Chri-
stus exhibet: qui em̃ errata sua deuote ⁊ fideli-
ter confessus fuerit dño, mox cum eodem para-
disum ingreditur, nunc pñti sub tempore per-
arām gratię, tandem post mortem per coronam
glorię. Esse aut̃ homo mortalis in paradiso vi-
citur, hoc est in quadam voluptate ⁊ requie, p-
securitatem conscientię: ait nanq; sapiens, se-
cura mēs quasi iuge conuiuium.

puer. 15.

TERTIVM Verbum erat maternę cō-
mendationis quo matrem discipulo Joāni tūc
astanti comendauit, scribit nanq; Joannes.

Stabāt autem iuxta crucem mater eius Joā. 19
et soror matris eius Maria Cleophe / et
Maria Magdalene videns aut̃ dñs ince-
rissimam matrem assistentem sibi, vebementi
dolore afflictam, vt pote cuius animam gladius
doloris tunc pertransijt, iuxta Simeonis va-
ticinium. Nempe ea quę Christus sustinuit in Luce 2.
corpore ipsa pacienter in animo perpessa est, nā

Luce. 2. si dolens querebat hunc filium perditum, multo sane nunc validius dolore sauciata cōstat dum cerneret illum in tormētis et maximis cōstitutum pēnis ac ludibrij. Nilus ergo rei non ignarus pijsimus Dominus, plurimū ei cōdolendo, tutorem illi, et cōsolatorem prouidere dignatur, inspiciendo eam oculis iam moribundis et sanguine consperso humefactis, dicens **Mulier ecce filius tuus** **Q. d.** ego tibi semper subditus eram, seruebam tibi, cōsolationem prestabam. Nunc autē te desero, carebis iā meo ministerio et defensione. Igitur hunc quē preceteris diligo, tibi trado pro me in custodē, et filium et famulum, per cuius prēsentiā in mea cōsolaberis absentia: accede secure ad eum. Dilige eum pari affectu, atq; si esset vnicus filius tuus. Deinde dicit discipulo: **Ecce mater tua** Reuerentiā et obsequium prestabis illi, sicut assolet bonus filius exhibere matri.

doctrina ¶ In hoc facto suo docet et erudit nos dñs, parentes nostros debere prosequi digno honore eorumq; vitę et promissionis curam habere, nec eos quoquo pacto negliendos esse, etiam si malignę nobis et intollerabiles immineant erūnę: nam optimus ille est, qui non in tranquillitate solum et copia rerū, sed qui vel in tempestate et egestate constitutus, mandatorum dei haud obliuiscitur.

Alia doctrina. ¶ Insuper in his Christi factis, aduertendū Christum morientem sic suum disposuisse testamentum, qđ de omnibus quę habuit, nihil sibi dereliquit. Distribuit enī cuiq; pro statu et cō-

ditione sua quęque per eum habita: Quando
quidem ea quę habuit temporalia, tanq̃ vilio-
ra abiectioraq; iā pridē cōmiserat Iude. Quodq;
zelatori Petro ecclesiam. Patri discipu-
los. Crucifixoribus corpus. Militibus
vestes. Latroni pēnitenti paradisum. In-
fernū vero blasphemō impēnitenti.

Reliquū habens matrem ⁊ spiritū suū,
illam Joanni, hunc vero patri cōmendauit.

¶ Descripsit per hęc, normā recte migrādī
ex hoc mundo Christiano hominī, Quatinus
Christo inieciat, testamentaliter omnibus or-
dinatis atq; distributis, locū rixis, ⁊ occasio-
nem rapinis pręripiat, sicq; nudus, singulis re-
nunciāns, nudū ex hoc mūdo Chrūm sequatur
Q V A R T V M Verbum fuit magnę a-
cerbitatis quo se supra modum ⁊ vehemēte as-
luctum Christus declarauit, dicens.

*Heli heli lama sabatani / hoc est / Deus
meus / Deus meus / vt quid dereliquisti me
Id est, cur tam acerbis me exposuisti cruciatib⁹
Hoc tñ verbum, nemo putet Christū in per-
sona diuinitatis, sed in forma humanitatis, per-
tulisse. Diuinitas em̃ expers omnis pēnalitatis
existit. Videmus nanq; in rebus creatis
ita euenire, vt alterum sine altero patiatur vt
Sole, radijs ⁊ splendore suis lignum illustrāte
lignum tale sectioni ⁊ destructioni subiciū esse
si securis admoueatur, atq; constat Solem ⁊
suos radios esse illesos ⁊ impassibiles: multo id
validius in verbo existere viuino credendū est.
secundum ypostasim vnitam carni. Sola igitur
pertulit passionem caro seu humanitas, ex cui⁹*

*Simili-
tudo puf-
chra,*

conditione loquitur dñs pcne exprimēns gra-
uitatem.

doctrina

Instruimur hoc verbo dñico, ad dominum
in nostris recurrere necessitatib⁹, nostram illi
desolationem exponendo, suęq; maiestati sup-
plicando, vt tribulationem nostrā respicere di-
gnetur, ⁊ secundum voluntatem suam exhibi-
ro nobis superandi ac patienter ferēdi auxilio
in bonum salutis finē dirigere, vt forti ⁊ equo
dicamus animo, fiat voluntas tua.

QVINTVM verbum erat desiderij cordia-

lis, cū dixit **Sitio** In quo expressit ingens no-

Joan. 19. strę salutis desiderium. De hoc **Joannes** nar-
rat dicens. Postea sciens **Iesus** quia omnia
consummata sunt vt consumaretur scriptu-
ra dicit / **Sitio** Nam quę lex ⁊ pphetę de eo
dixerunt consummata erant, ita vt ⁊ illud con-
sumaretur quod complendum adhuc restabat,
ps. 68. nempe quod **David** olim p̄dixerat dicens.

Et cederunt in escam meam fel, ⁊ in siti mea
potauerunt me aceto. Dicens igitur **sitio**, hoc
innuit, qd. hoc solum ex scripturis perficiendū
restat, perficite **Davidis** vaticinium de pota-
tione ⁊ siti. Expressit quidem hoc dicto dñs
⁊ sitim naturalem corporis, quam tunc patie-
batur, sed multo magis sitim ⁊ desiderium no-
strę salutis quam ipse parabat.

doctrina

Erudit nos hoc verbo, quanto desiderio sa-
lutem nostram sitire nos attineat. Nam vltra
cetera quęcunq; bona temporalia, nihil eque no-
bis expectandum venit, quam salus animarum
nostrarum: sed neq; solum nostrarum verum

etiam salus proximorum nostrorum, hac ultra que
uis temporalia lucra et commoda maiori cure
nobis esse habendam.

Vas autem erat positum aceto plenum/ **Joan. 19.**

Illi autem spongiam plenam aceto **I**so
po circumponentes obtulerunt ori eius.

Aduertamus qualem refectionem, post tot exan-
tatos labores **C**hristus habuit. Perpendamus
quale poculum valedictionis iam iam ex hoc
mundo migraturo regi celorum scelerati exhi-
bent. Laborauit strenue et fortiter adeo ut in
star teste aresceret virtus eius. Attamen dum
sitibundus refectionis peteret poculum, filij sa-
thane aceti et fellis illi obtulerunt amaritudinem

S E X T V M Verbum fuerat scripturarum
consumationis, ait **I**oannes.

Cum ergo accepisset **I**esus acetum dixit/ **Joan. 19.**

Consumatum est **H**oc est, ad calcem et finem
suum perductum est, quicquid vsquam scriptum
fuit de me. Consumatum finitimumque est paternum
imperium. Consumatum est filiale obsequium
seu mea obedientia, qua patri exriti obediens
vsque ad mortem. Consumatum est humane re-
demptionis mysterium. Consumatum deni-
que est et patrum desiderium.

Docuit hoc verbo dominus inchoatam peniten- **doctrina**
tiam perficere: omnia opera ad perfectionem
debitam perducere et vitam debito fine termi-
nare. Nemo enim ignorat, mercedem non ad in-
choationem, sed ad consumationem vsque operis
conferri solere, nec denarius incipientibus sed
clementibus numeratur. Sic nec corona incipit. **Mat. 20.**

tibus cursum tantummodo, sed illis qui ad metā
1. Cor. 9. perueniunt, brauij conceditur experiti gloria.

SEPTIMUM Verbum ⁊ finale fuit iū
me deuotionis, in quo etiam includebatur eius
Luce 23. oblatio cum dixit clamaus voce magna
pater, in manus tuas commendo spiritū
meum. Ultimum hoc verbum protulit domi-
nus, ex magno deuotiōis seruiore, simile est atq;
diceret. Pater omnipotens, tua voluntate des-
cendi in mūdum, vt offerrem sacrificiū ad pla-
candum iram tuam aduersus homines, opus
ad quod me misisti impleui, Ecce offero tue ma-
iestati non byrcos, non vitulos, sed meipsum.
Suscipe igitur sancte pater, me dilectum filiū
tuum, tibi in sacrificium immolatum, pro sa-
lute humani generis ⁊ remissione peccatorum.
Esto amore mei de cetero placabilis generi hu-
mano, pro quo meam tibi vitam pono ⁊ offero
Ideo iam nunc functus officio meo, Angelus
tui alti consilij, in manus tuas cōmendo spūm
meum: atq; ita in obedientię signum, vt dicit
Ioannes, inclinauit caput.

Joan. 19 Et inclinato capite tradidit spiritum.

doctrina ¶ Sicut Christus in agone, seu angustia mor-
tis sue cōstitutus clāmauit ad patrem, ita con-
similiter, tanq; bonus magister ⁊ pastor, pios
exemplo sui docuit, quid agere debeamus pos-
si in tentationibus, ⁊ spiritualit in agone mor-
tis: quia quamuis semper teneamur auxilium
nostrum ⁊ spem firmam in deū ponere, eumq;
inuocare, quo intēdat in adiutorium nostrum,
maxime tñ in agone. Tum quia tunc suprema

et finalis necessitas est, tum quia hostis nostri
capitalis maior importunitas, virtutem nostram
eo sub tempore debilitatam, varijs fraudibus
suffocare studet, sciens quod post victoriam tunc in
eum obtentam, nullum per amplius se ius habere
posse ad nos decipiendos vel possidendos.

Docuit etiam Christus, quod si ita animas no-
stras in amore et deuotione ad deum sponte expe-
runt, iuxta eius beneplacitum commendauerim?
extunc fiduciam spemque firmam in ipso habere
debemus, quod diuina sua virtute, non modo ab
incursum demonum per ipsum liberabimur, sed
etiam certos nos esse decet, quiquidem maius
donare dignatus est nobis (filium scilicet suum vni-
genitum sibi equalem) in redemptionem no-
stram, donare dignabitur et minus scilicet visionem
suam beatificam: non sic quod nos ipsam me-
ruerimus, sed ipsa passio filii sui, pro nobis ex
infinita charitate traditi et oblatis, quia ipse voluit

Nos itaque, pro quibus seipsum agnus no-
ster immaculatus et sacerdos in eternum, offerre
non est dedignatus redemptusque, et ad vitam sua
morte perduxit, per gratiam de tanto ineffabili be-
neficio, ex intimo corde agamus eidem gratias
dicentes in memoriam mortis sue. **Ps. n.**

Antequam autem dicetur de his quae conse-
cra sunt illam nostri agni oblationem, videbi-
mus iam dictorum in missa representationem.

Unde sciendum, quod sacerdos peracta eleua-
tione calicis, et dispositione facta insuper exten-
sione manus, prosequendo verba canonis, qui-
bus commendat sacrificium suum, plura signa

et gestus reddere seu facere solet: non ad consecrandum vel benedicendum, quia Christus quod bebe, 7. est presens in sacramento, est incomparabiliter maior sacerdote, sine ulla autem contradictione quod minus est a meliore benedictus. Facit in ea omnia ad representandum dominice passionis mysteria, ita videlicet, quod sicut signa ante consecrationem referunt ea que Christus ante crucem pertulit, ita que consequuntur consecrationem, representant ea que in cruce Christus pati voluit. Itaque dum illam partem canonis dicit, *Memento* rimus preclare maiestati tue de tuis donis acceptis, facit quinque cruce, dicens, hostiam puram, hostiam sanctam, hostiam immaculatam panem sanctum vite eterne et calicem salutis perpetue. Deinde iunctis manibus inclinat se dicens, supra que propicio ac sereno vultu. Osculaturque altare, dicens, Ex hac altaris participatione.

Quinque cruce sacre continue quinque maiora vulnera representant, que dominus in cruce extensus suscepit, in manibus pedibus et latere.

Inclinatio capitis Christi signatur ¶ Inclinatio humilis iunctis manibus, representat, quod Iesus pendens in cruce, conclauis manibus, morti appians, non habens ubi reclinarer caput, propter spinę coronę gravitate doloribus granatus, cepit illud versus pectus inclinare. Post hoc facit tres cruce, vnam

Divisio sanguinis a corpore cum titulo signant. ¶ Post hoc facit tres cruce, vnam super speciem panis, dicens sacrosanctum filii tui corpus. Aliam super calicem dicens, sanguinem sumpserimus. Tertiam ante se dicens, omni benedictione. Prime due signant quod corpore Christi in maximis doloribus constituto, sapie

gineq; extracto ⁊ separato, totū corpus aruit
quidem totaliter effuso, finale verbū protulit
clamans, Mater in manus tuas ⁊c. Ubi etiam
scz pcedentia Christi verba sunt meditanda
Tertia vero crux ante se facta, signat titulum
cruci suprapositum. Iesus Maza, rex Iudeorū.

Et Tandem sic silentium sub mortuorū memo- **Mors**
ria, per quam representat Christi mortui corp⁹ **Christi**
in cruce pendisse, animamq; eius in silentio ⁊ descen-
ad limbum patrum descendisse. Unde tunc sus ani-
meditandus est dolor ille, quem habuit Chri- me eius
stus, dum ageret animam. Et quamuis sponte ad limbz
⁊ volens illam poneret, utpote quam in sua ha designat
bebat potestate, quod cuilibet alteri denegatū Doctrina
est, ita scz ut pro voluntate sua emitteret ani-
mam, nisi illi qui est autor animarum id cōue-
niebat. Nihilominus tñ cum magno dolore
exiit bñdicta eius anima, optabat em natura
liter incolere corpus seu permanere in eo, non
minus q̃ anima cuiuscunq; alterius, ⁊ p̃fer-
tim quia in nullo impediēbat ab eo, qm̃ perfe-
cte fruebatur deo: ppter hoc illius doloris tunc
memoria habēda est. Orandum insuper est
sub eo tempore, ex toto corde, quatenus dñs re-
cordatione descensus huius ad inferos, dignet
liberare animas de purgatorio, sicut pro illo tē-
pore Christi anima diuinitati verbi coniuncta,
liberauit animas de limbo.

Et Tertia pars principalis de consequen-
tiis oblationem.

Absoluto ministerio oblationis, legalis sa-

Ezech. 44. cerdos gratias deo fundebat. Moyses vestibus sacris se exuebat iuxta illud, Sacerdotes cum ingrediuntur portas atrij interioris, vestibus lineis induentur. Cumq; egrediēt atriū exterius ad populum, exuent se vestimentis suis in quibus ministrauerunt, et vestiēt se vestimentis alijs. Induebat se sacerdos legalis proprijs vestibus. Dabat populo expectanti munus benedictionis, tandem in domum remigrabat suam. Pari modo in hoc noui testamēti sacrificio, consecutę sunt gratiarū actiones, et effectus oblationis Christi mox apparuerunt: mortuo

Mat. 27. siquidem dño multa signa ut Matheus narrat facta sunt: nam Et velum templi scissum est in duas partes / Terra mota est / et petre scisse sunt / et monumenta apertę sunt illorum scz qui ex speciali gratia cum Christo post hoc surrexerunt. Centurio ergo viso terre motu et alijs signis, presertim qđ clamans expirasset, perculsus timore cum his qui tū eo erant dixit. Vere filius Dei erat iste. Per quod glorificauit deum, cōsiderans vocē illam magnam non potuisse reddi ab homine puro mortui vicino. Ideo ex his signis, et spontanea spiritus emissionē cum clamore valido, cōcluserit, qđ ille qui sic clamans expirasset, deus esset. Non solum autē Centurio, sed ut dicit Lucas.

Luce. 23. Et omnis turba eorum / qui simul aderant ad spectaculum istud / et videbant que fiebant / percutientes pectora sua reuercebāt. En vides effectus Christi passionis illico post ipsius mortem consecutos.

Deinde et lateris perfossio et apertio facta est.
Videntes enim Iudei varia signa fieri, et quod multi
conuerterentur timentes seditionem et tumultum
populi contra se fieri, sicut Athenis accidisse
legimus, Socrate optimo viro intercepto,
cuius mortem, communis vltus fuit populus.
Tum quia etiam in vicino erat sabbatum Pasche,
ut dicit Ioannes.

Erat enim magnus dies ille Sabbati Joan. 19.
ad quem concurrebat solenitas Pasche, Ideo
rogauerunt Pilatum ut frangerentur eorum
crura et tollerentur scilicet ex ligno. Et
quamuis presidii apponerent reuerentiam solenitatemque
sabbati, et legem illam. Non per- deut. 21
manebit cadaver in ligno, in corde tamen magna
tenebantur malicia. Videbatur enim a dextris Christi
crucifixum latronem ad Christum conuersum
pariterque multos alios, qui percutientes pectora
reuertebantur dolentes de facto. Insuper
quia forte audiuerunt mussitantem vulgum contra
maiores, ut ergo tumultus et seditionis omnis
tolleretur materia, rogauerunt Pilatum etc.

Venerunt ergo milites et primi quidem
fregerunt crura et alterius qui crucifixus
est cum eo ad Iesum autem cum venissent
ut viderent eum iam mortuum non fregerunt
eius crura.

Nam crurium confractio fiebat non ad aliud
nisi ut depositi de cruce viuere non possent.
Neque etiam sine diuina prouidentia factum est, quod
Christi crura non sunt violata nempe propter

typum in agno Paschali adumbratū, de quo
Exod. 12. scriptum est. Os non comminuetis ex eo, alio-
qui quomodo patentibus pepercissent crurib⁹,
qui cordi intra corpus latenti ⁊ abscondito, nō
pepercerunt, rimantes, ira lancea claustra il-
lius, vnde dicit Ioannes.

Joan. 12. Sed vnus militum lancea latus eius a-
peruit. vt de morte eius certior redderetur.
Et continuo exiuit sanguis et aqua.

¶ Typici agni ossa non cōminuebantur, ad
denotandum q̄ fortitudo veri agni atq; incon-
taminati, nullo modo per passionem erat infir-
manda. Moliebantur siquidem istud Iudei
morte turpissima ipsiū condemnantes ne vn-
quam memoria eius habeatur. In contrarium
enī reducta est mors ipsius, quia hoc ipso crucis
mysterio doctrina eius corroborata est.

¶ Notanter autem dicit euangelista: Aperuit
non dicit vulnerauit aut percussit, ad significā-
dum, q̄ in latere Christi osium vitę pandere-
tur. vnde omnia Ecclesię sacramenta nobis p-
fluxerūt, quo ad virtutem ducendi ad vitā eter-
nam, Ideo licet ante eius passionem erant ali-
qua instituta, vt baptismus (prout discipuli Jo-
Joan. 3. hānis baptiste de Christo dixerunt. Rabi qui
erat tecum trans Iordanē baptisat, ⁊ omnes
veniunt ad eum) non tamen habuit illam vir-
tutem, vt eo suscepto ianua celi suscipienti pa-
teret, nisi post passionem Christi, cum precium
solutum est: sanguis em̄ ille signabat perfectā
redemptionem, ⁊ aqua emundationem.

E Aliud consequens fuit tumultatio,
vbi dignum admiratione cernitur, q̄ statim p̄
ignominiosam mortem, habere voluit sepultu-
ram honorabilem ⁊ gloriosam, ita q̄ maior fuit
sibi reuerentia exhibita mortuo quam viuo.
Hoc quidem ita fieri decebat, quia passibilitas-
tem ⁊ humilitatem susceperat propter nostram
redemptionem, ideo ipsa redemptione ⁊ morte
eius facta, debuerunt cessare illa, ⁊ ea quę seq̄-
bantur quodam modo ad resurrectionem per-
tinere gloriosam. Honor autē sepulture pater
PRIMO Ex parte sepelientium, qui erāt
personę magnę ⁊ nobiles. Ioseph nobilis de *Mar. 15.*
curio. i senator qui audacter inuoluit ad
Pilatum et petijt corpus Iesu/ Nec non
Nicodemus phariseus princeps Iudeorū *Joan. 19.*
qui venerat ad Iesum nocte primum/ se- *Joan. 7.*
rens mixturam mirrhe et aloes quasi li-
bras centum.

SECUNDO Ex modo sepeliendi, quia
corpus illud aromatibus ipsius Nicodemi cō-
ditum fuit, Et sindone mūda Ioseph inuolutū *Mar. 15.*
TERTIO Ex parte loci, quia vt scribit
Matheus.

Accepo corpore Ioseph inuoluit illud in *Mat. 27.*
sindone munda/ et posuit illud in monu-
mento suo nouo quod exciderat in petra.

E Representantur consequentia Christi mor-
tem per sacerdotem in officio missę circa finem r̄ratio.

canonis, nā post peractam mortuorum memoriam, eleuata paulo altius voce, dicens sacerdos pectus tundendo (nobis quoq; peccatoribus) signat confessionem centurionis atq; tū-
sionem pectoris turbe abeuntis.

Epilogus præcedentium Christi passionem per subsequencia signa,

notatur.

Incipiens tādē sacerdos dicere. Per quē
hec omnia dñe semper bona creas, sanctifi-
cas, viuificas, benedicis, ⁊ prestas nobis, per
ipsum ⁊ cum ipso ⁊ in ipso est tibi deo patri om-
nipotenti omnis honor ⁊ gloria.

Sub horum prolatione verborum octo figurat
cruces: primas tres manu sola, deinde acce-
pta hostia tres alias format inter calicis labia
⁊ duas extra calicem: tenensq; paululum circa
calicem hostiam deponit eam dicens, per om-
nia secula seculorum.

In quibus habetur breui⁹ epilogus. Represen-
tantur em̃ per ista omnes passionēs quę specia-
lius ⁊ clarius fuerant representante superius.
Tres namq; cruces sola manu facit, illa signat
cruciamina, quę Christus primis tribus tem-
poribus distinctis pertulit. Prima. Tertia ⁊
Sexta horis dici.

Item tres alię hostia mediāte intra calicem fa-
cit, signant ea quę Christus pertulit in cruce
pendens ab hora sexta vsq; ad nonam, quib⁹ se-
prem verba protulit. Duę vltimę extra cali-
cem, signant effusionem sanguinis ⁊ aquę trās
fixo latere eius,

Sacerdos item dicens, omnis honor, tenensq;
paululum hostiam, signatq; corporis Christi de
cruce depositi a Iosepho et Nicodemio bannila-
tionem.

¶ Repositio hostiæ in corporali
signat inuolutionem corporis Christi in syndocē
¶ Amen, quod minister responderet post verba
sacerdotis, per omnia secula seculorum, signat
Mariæ matris Christi et aliarum mulierū, vi-
dentium Christi corpus inuolui, lamentū et plo-
ratum. Hunc sacerdos dicens voce clara. Ore-
mus preceptis salutaribus. Et deinde p̄r noster
iubilum patrum in limbo exultantium signat.
Patentē reassumptio ac in dextra sacerdotis
manu eius locatio, triumphum Christi notat.

Signans autem seipsum sacerdos corpus
Christi tenens in manibus supra calicem et vi-
dens, Pax domini, denorat omnia per sangui-
nem Christi pacificata fuisse, ipsum vez homi-
nem cum deo et Angelis.

¶ Pro finali sermonis conclusione.

Aduertendum est id, quod magnus ille cruci-
fixi amator docet Paulus, qui nihil aliud in-
dicat se scire nisi Iesum Christum et hūc cruci-
fixum. Id inq; quod dicit ad galatas.

1. Cor. 2.

Gala 4.

Adibi autē absit gloriari, nisi in cruce dñi no-
stri Iesu Christi.

Quæ quidem gloriatio, quamuis philosophia
et sapientibus mundi huius stultitia et ignomi-
nia scandalumq; esse puratur. Atq; apud Pau-
lum et Christianos bonos gloria et virtus dei
certissime creditur.

1. Cor. 1.

Et vere nobis gloriandum est in cruce, quoniā

ex illa omnia habemus, quę hominem magnū
et glorioſum facere ſolent.

Rom. 6. Captiui, glorioſos et felices ſe per omnia pu-
tant, ſi excuſſo captiuitatis iugo libertate po-
tiantur. Per crucem id nobis datum eſt, q̄ ve-
tus noſter homo ſimul crucifixus eſt, ſc̄z cum
Chriſto, hoc eſt, peccatum ablatum, et ſomites di-
minutus vt vltra non ſeruamus peccato.

Coloſ. 1. Reputat ſe magnum et beatum homo, ſi ad col-
legium aliquod inſigne adſumatur, per crucē
aut cœleſti collegio aſcripti ſumus, atteſtante
Paulo. Pacificans per ſanguinem eius, ſiue
quę in terris, ſiue quę in cœlis ſunt.

Magnum inſuper et glorioſum ſe reputat ho-
mo, ſi amicitia regum et principum dignatus
ſuerit. In cruce aut̄ euidentiffimum nobis ami-
cię ſignum monſtratur, non terreni et mortua-
lis, ſed cœleſtis et eterni omnium principis.

¶ Clere ergo gloriandum in cruce, ibi nanq̄
ſecuritatem inuenimus: ſi eſſi iratum patrem
timemus, ad crucem ſecuri confugimus. Nam
ſicut pia mater extendens brachia ſub pallium
per ipſam dilatatam, filium ſuſcipit quem pat̄
flagellare deſtinauit. Ita Chriſtus in cruce ex-
tendit brachia, latus ſuum aperiri et dilatari
fecit. Ad quem dum confugimus amplexabif
nos et in latere ſuo abſconder, Requieſcet itaq̄
ſecure ſponſa et fidelis anima in his petre for-
aminibus, Nempe in vulneribus Jeſu Chriſti.
Quidquid in his foraminibus inueniemus ſi
quid nobis deſuerit. Quid eſſi noſtra opera?
quid noſtra iuſticia: qd ſanſactio? Certe ex ſui

ratione nihil sunt. Immo illa intuen-
do despa-
re cogemur, nisi in spe ⁊ merito vuln-
eris Christi solidaremur. **VNDE BERNAR.**

Ego fide-ter quod ex me mihi deest, usurpo mi-
hi ex visceribus dñi, qm̃ misericordia afflu-
it, nec desunt foramina per que effluant.

Eum ergo gloria nostra est in cruce dñi nostri
Iesu Christi, hereat illius memoria semper in
cordibus nostris. Ille nanq; qui in aliquo glo-
riatur oblectaturue, de eo semper ⁊ cogitat ⁊
loquitur: in hunc modum etiam nos de cruce
cogitemus semper ⁊ loquamur. Illuc faciamus
Tria tabernacula.

Sermo
61. super
Lantica.

Mat. 17.

Et si forte incipientibus nobis videbitur res
insipida, tñ si per continuam meditationē con-
teretur, admodum dulcis ⁊ sapida inuenietur,
sicut aromatum preciosum.

Reuersa si iugi meditatioe, dum sumus in hac
vita, in his tribus immorabimur tabernaculis
corpis Christi, scz vulneribus pedū, lateris ⁊
manuū, trāfferet nos ad tabernaculū nō manu
factum, ad qd̃ intrauit perfecto sacrificio suo, ⁊
in quo nūc astat patri: p̃ humanitatēq; suē in
tuitu ⁊ cōpassione, in pñti per signa ⁊ enigma-
ta fidei, dabit nobis tandem claram suē diuini-
tatis in eternitate contēplatiōem. Amen.

Cruc gloriosa. **O** cruc adoranda. **O** li-
gnum preciosum et admirabile signum per quod
et diabolus est victus, et mundus Christi sanguine
redemptus.

Versus.

Adoramus te Christe et benedicimus tibi. **O**
per crucem tuam redemisti mundum. **O** dō.

Deus qui in vexillo sanctę crucis quinq;
vulnera passus nobis dona contulisti perpetuę
tuę lucis, atq; tui preciosi sanguinis effusione ge-
nus humanum redimere dignatus es: tribue

quesumus, vt qui in tua cruce gloriamur nun-
quā iugo peccati subdamur et ab eternis
liberari mereamur supplicijs: Qui
cum deo patre viuīs ac regnas

deus in secula seculorum.

Amen,

a. O li
per qd
anguine

bi. O:
Dro.
quing
petre
ide ge
ribue
nun
is

Augustinus de utilitate passionis
rei et fructu commemorationis eius
Scio inquit qd cu quis passio cu non
concreta nulla hunc solus nullum
q meritum saluabit re

Bernardus ad idem inquit Indig
nus est passione christi tam non totis
viris patienti christo studuerat
condolere Idem de passioni cristi
in veritate compere scilicet didici
tihil sub sole esse tam vale ad de
lenda verata et ad gratiam impetra
dam qd die ac nocte in memoria
habere passionem christi

Alibi magnus fructus in his missam
Simplex meditatio christi passionis
et deuota recordatio plus vltz qd si quis
p integram annu remnaret in pane
et aqua qlz ffr sexta uel de simpli
naret se vltz ad effusionem sanguinis
vel legeret vnu psalterium qualz habda
mada Hinc est legit qd cu bñs
franciscus cu exorasset deus qd sibi
revelaret quid foret acceptissim cora
deo et sic libz in nate den aperuiss ter
se deuit de passioni cristi et exor
eius imitation et sic qd qd passio
nem cui est quibz delectationem hnt
ad stigmata in passioni

Bernardus
Non est tam efficax remedium contra omnia
tentamenta vicioꝝ in frequens medi-
tatio et compassio passionis christi

Festina ad
adiuuanduz
me domine

M K AMINSKI

Spero me-
liora lapsis

*Wood
L. 1614*

9567/1

[illegible]

